

Papež František

CHRISTUS VIVIT

Kristus žije

POSYNODNÍ APOŠTOLSKÁ EXHORTACE
K MLADÝM LIDEM I K CELÉMU BOŽÍMU LIDU

CHRISTUS VIVIT

Papež František

CHRISTUS VIVIT

Kristus žije

POSYNODNÍ APOŠTOLSKÁ EXHORTACE
K MLADÝM LIDEM I K CELÉMU BOŽÍMU LIDU

KARMELITÁNSKÉ
NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Katolická církev. Papež (2013- : František)

[Christus vivit. Česky]

Christus vivit = Kristus žije : posynodní apoštolská exhortace k mladým lidem i k celému Božímu lidu / papež František ; z italského originálu Esortazione apostolica post-sinodale Christus vivit del Santo Padre Francesco ai giovani e a tutto il popolo di Dio s přihlédnutím k dalším jazykovým verzím přeložil Jaroslav Brož. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2019. – 127 stran. – (Dokumenty)

Obsahuje bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7566-167-8 (brožováno)

* 27-726.6-053.6 * 272-184.3 * 27-4 * 27-184 * 2-231 * 27-46 * 27-662:3 * 27-732.3/.4 * 272-1/-9 * (093.2)

– 2019

– křesťanská mládež – 21. století

– katolická víra

– křesťanský život

– Bůh a člověk

– biblické citáty

– pastorační – 21. století

– křesťanství a společnost – 21. století

– synody – 2011-2020

– učení katolické církve – 21. století

– papežské listy

27 - Křesťanství. Křesťanská církev všeobecně. Eklesiologie [5]

Církevní schválení předsedy České biskupské konference,
kardinála Dominika Duky, č. j. 406/2019 ze dne 27. června 2019

© Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2019

Czech edition © Česká biskupská konference, 2019

Veškerá práva původního nakladatele (*Libreria Editrice Vaticana*) jsou vyhrazena. Bez jeho písemného souhlasu nesmí nikdo tuto exhortaci dále šířit ani překládat.

ISBN 978-80-7566-167-8

Posynodní apoštolská exhortace

CHRISTUS VIVIT

papeže Františka

K MLADÝM LIDEM I K CELÉMU BOŽÍMU LIDU

25. BŘEZNA 2019

Obsah

Zkratky	8
Úvod.....	9
1. Co říká Boží slovo o mladých lidech?	11
2. Ježíš Kristus je stále mladý.....	17
3. Jste Božím „TEĎ“.....	31
4. Velká zvěst pro všechny mladé lidi.....	49
5. Cesty mládí.....	57
6. Mladí lidé s kořeny	75
7. Pastorec mládeže.....	83
8. Povolání.....	103
9. Duchovní rozlišování	113

Zkratky

- AAS Acta Apostolicae Sedis, Roma, od roku 1909 (číselné údaje znamenají ročník, rok a stranu, na které se citace nachází)
- PG *Patrologiae cursus completus...*, *Series graeca et orientalis*, ed. J.-P. Migne, Paris 1857–1886
- PL *Patrologiae cursus completus...*, *Series latina*, ed. J.-P. Migne, Paris 1877–1890
- ZD *Závěrečný dokument XV. všeobecného řádného zasedání biskupské synody*. Dostupný na: https://cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/28563_28563/zaverecny-dokument-synody-final.pdf

---

ÚVOD

1. Kristus žije. On je naše naděje a nejkrásnější mládí tohoto světa. Všechno, čeho se dotkne, omládne, stává se novým, naplňuje se životem. Proto první slova, kterými se obracím na každého mladého křesťana, jsou: Kristus žije a chce, abys žil!

2. On je v tobě, je s tebou a nikdy tě neopustí. A i kdyby ses ty od něj vzdálil, on, Vzkříšený, je při tobě. Volá tě a čeká na tebe, že se k němu vrátíš a začneš znovu. Když se ze smutku, zloby, strachu, kvůli pochybnostem nebo selhání cítíš starý, on bude s tebou, aby ti vrátil sílu a naději.

3. S velikou láskou píšu všem mladým křesťanům tuto apoštolskou exhortaci. Tento dopis připomíná některé pravdy naší víry a současně dává povzbuzení k růstu ve svatosti a k horlivosti v osobním povolání. Je to ale i součást synodní cesty, a tak se obracím rovněž na všechny Boží lid, na pastýře a věřící, protože toto uvažování o mládeži a pro mládež je výzvou pro nás všechny a všechny nás povzbuzuje. V některých odstavcích tudíž budu mluvit přímo k mládeži a v jiných zase ukážu obecnější zásady pro rozlišování v církvi.

4. Nechal jsem se inspirovat bohatými úvahami a rozhovory na synodě v minulém roce. Všechny příspěvky zde nebudu moci použít, můžete si je ale přečíst v Závěrečném dokumentu. Při psaní tohoto listu jsem se snažil zohlednit návrhy, které se mi zdály nejvýznamnější. Tak moje slova obohatí tisíce hlasů věřících z celého světa, kteří zaslali synodě své názory. Také nevěřící mladí lidé, kteří se chtěli připojit svými úvahami, formulovali problematická témata a položili nové otázky.

CO ŘÍKÁ BOŽÍ SLOVO O MLADÝCH LIDECH?

5. Načerpeme nejprve z pokladů svatých Písem, v nichž se různými způsoby mluví o mladých lidech a o tom, jak jim jde Pán vstříc.

VE STARÉM ZÁKONĚ

6. V době, která si mladých lidí cenila jen málo, ukazují některé texty, že Bůh se dívá jinýma očima. Například slyšíme o tom, že Josef byl v rodině téměř nejmladší (srov. Gn 37,2–3). A přesto mu Bůh ve snu sdělil velké věci a on jako zhruba dvacetiletý dosáhl důležitého postavení, kterým předstihl všechny své bratry (srov. Gn 37 – 47).

7. U Gedeona se setkáváme s upřímností mladých lidí, kteří nemají zapotřebí vylepšovat skutečnost. Když mu bylo sděleno, že s ním je Pán, odpověděl: „Je-li Pán s námi, proč se to všechno stalo?“ (Sd 6,13). Boha ale tato výčitka nerozčílila, naopak s ještě větší naléhavostí ho vyzývá: „Jdi s touto svou silou a zachraň Izraele“ (Sd 6,14).

8. Samuel byl nejistý mladík, a přece k němu Pán hovořil. Díky radě dospělého člověka otevřel své srdce, aby slyšel Boží volání: „Mluv, Pane, tvůj služebník slyší“ (1 Sam 3,9,10). Proto se stal velikým prorokem, který v důležitých chvílích pomohl své vlasti. Také král Saul byl mladík, když ho Pán povolal k naplnění jeho poslání (srov. 1 Sam 9,2).

9. Král David byl vyvolen, když byl ještě chlapcem. Když prorok Samuel hledal budoucího izraelského krále, představil mu jeden muž jako kandidáty své starší zkušenější syny. Prorok však řekl, že tím vyvoleným je mladý David, který pase ovce (srov. 1 Sam 16,6–13), protože „člověk soudí podle zdání, ale Bůh vidí srdce“ (v. 7). Sláva mládí je v srdci, a ne ve fyzické síle nebo v dojmu, jakým člověk působí na druhé.

10. Když měl po svém otci nastoupit na trůn Šalomoun, cítil se ztracen a řekl Bohu: „Já jsem jen chlapec, nevím, jak mám vládnout“ (1 Král 3,7). Ale mladická odvaha ho přiměla, aby si od Boha vyprosil moudrost a věnoval se jeho poslání. Něco podobného se stalo proroku Jeremiášovi, který byl ještě velmi mladý, když byl povolán probudit svůj lid. Svírán strachem řekl: „Ach, Pane, Hospodine, neumím mluvit, neboť jsem ještě příliš mladý“ (Jer 1,6). Ale Pán ho požádal, aby tak nemluvil (srov. Jer 1,7), a dodal: „Neboj se jich, neboť já jsem s tebou, abych tě vysvobodil“ (Jer 1,8). To, jak byl prorok Jeremiáš oddán svému poslání, ukazuje, čeho lze dosáhnout, když se mladická svěžest spojí s Boží silou.

11. Jedna hebrejská dívka, která sloužila u cizího vojáka Námána, mu svou vírou pomohla k uzdravení z jeho nemoci (srov. 2 Král 5,2–6). Mladá Rut je příkladem velkorysosti, protože neopustila svou tchyni, která upadla do neštěstí (srov. Rt 1,1–18), a prokázala také svou odvahu jít v životě dál (srov. Rt 4,1–17).

V NOVÉM ZÁKONĚ

12. Jedno Ježíšovo podobenství (srov. Lk 15,11–32) vypráví o tom, jak „mladší“ syn chtěl odejít z otcova domu do daleké

země (srov. vv. 12–13). Ale jeho sny o nezávislosti se proměnily v nevázanost a prostopášnost (srov. v. 13) a on zakusil tvrdost samoty a chudoby (srov. vv. 14–16). Byl však schopen se nad sebou zamyslet a začít znovu (srov. vv. 17–19). Rozhodl se vstát a vrátit se domů (srov. v. 20). Pro mladé srdce je příznačné, že je ochotné ke změnám, je schopné znovu vstát a nechat se životem poučit. Proč bychom neměli tohoto syna v jeho novém rozhodnutí následovat? Zato starší bratr měl už srdce staré. Nechal se pohltit lakotou, sobectvím a závistí (srov. vv. 28–30). Ježíš chválí mladého hříšníka, který znovu vykročí na správnou cestu, více než toho, kdo si myslí, že je věrný, ale nežije v duchu lásky a milosrdenství.

13. Ježíš, který je věčně mladý, nám chce dát ustavičně mladé srdce. Boží slovo nás vybízí: „Odstraňte ten starý kvas, aby se z vás stalo nové těsto“ (1 Kor 5,7). Současně nás vyzývá, abychom se svlékli ze „starého člověka“ a oblékli si člověka „nového“ (srov. Kol 3,9.10).¹ Obléci si mladost, „která se obnovuje“ (v. 10), znamená, že máme mít „milosrdné srdce, dobrotu, pokoru, mírnost a trpělivost, snášet se a navzájem si odpouštět, má-li kdo něco proti druhému“ (Kol 3,12–13). To znamená, že pravé mládí spočívá v tom, že máme srdce, které je schopno milovat. A naopak všechno, co nás odděluje od druhých, působí, že naše duše stárne. Proto apoštol dodává: „A nadto nade všechno mějte lásku, neboť ona je svorník dokonalosti“ (Kol 3,14).

14. Všimněme si, že Ježíši se nelíbilo, když dospělí pohlíželi na mladší s opovržením nebo je despotickým způsobem nutili ke službě. Naopak žádal: „Kdo je mezi vámi největší, ať je jako nejmenší“ (Lk 22,26). Věk pro něj nebyl důvodem k privilegiím. To, když někdo má méně roků, neznamená, že je méněcenný nebo že má menší důstojnost.

15. Boží slovo říká, že k mladým lidem je třeba přistupovat „jako k bratrům“ (1 Tim 5,1), a rodičům doporučuje: „Nedrážděte svoje děti, aby neztrácely odvahu“ (Kol 3,21). Mladý člověk nemůže ztráct odvahu; pro něj je typické, že sní o velkých věcech, hledá široké obzory, snaží se stále o víc, má chuť dobývat svět, dokáže přijímat náročné nabídky a chce ze sebe vydat to nejlepší, aby vytvořil něco lepšího. Proto naléhám na mladé, aby si nenechali ukrást naději, a každému z nich opakuji: „Nikdo tě nesmí podceňovat proto, že jsi mladý“ (1 Tim 4,12).

16. Současně se ale mladým doporučuje: „Podřizujte se starším“ (1 Petr 5,5). Bible stále vybízí k hluboké úctě ke starším, protože mají poklad zkušeností, prožili ve svém životě úspěchy i selhání, radosti i velké bolesti, naděje i zklamání, a v tichu svého srdce střeží mnoho příběhů, které nám mohou pomoci vyhnout se omylům a klamům falešných vidin. Slovo moudrého starce vyzývá k respektování určitých mezí a k umění se ve správné chvíli ovládnout: „Stejně tak napomínej mladé muže, aby se ovládali“ (Tit 2,6). Není správné propadnout kultu mládeže nebo si osvojovat mladické chování, které pohrdá druhými kvůli jejich věku nebo protože jsou z jiné doby. Ježíš říkal, že moudrý člověk dokáže vynášet ze své pokladnice věci nové i staré (srov. Mt 13,52). Moudrý mladík se otevírá budoucnosti, je ale stále schopen přínosně využít něco ze zkušenosti druhých.

17. V Markově evangeliu vystupuje člověk, kterému Ježíš připomíná přikázání, a on na to prohlásí: „To všechno jsem zachovával od svého mládí“ (Mk 10,20). To říká už jeden žalm: „Vždyť tys má naděje, Pane, má důvěra od mého mládí, Hospodine! [...] Bože, učils mě od mého mládí, až dosud hlásám tvé podivuhodné činy“ (Žl 71,5.17). Není třeba lito-

vat toho, že své mládí strávíme konáním dobra, tím, že otevíváme srdce Pánu a žijeme jinak než druzí. Nic z toho nám mládí neochudí, naopak ho posílí a obnoví: „Jak orlu se obnovuje tvé mládí“ (Žl 103,5). Proto si svatý Augustin stýskal: „Pozdě jsem si tě zamiloval, krásno tak stará a tak nová! Pozdě jsem si tě zamiloval!“² Ale ten bohatý člověk, který byl Bohu věrný od svého mládí, dovolil, aby mu léta odvála sny, a raději zůstal připoutaný ke svému majetku (srov. Mk 10,22).

18. V Matoušově evangeliu se zase objevuje mladík (srov. Mt 19,20.22), který přistoupí k Ježíši, aby ho požádal o něco víc (srov. v. 20) – ukazuje tak otevřenost ducha typickou pro mladé, jež se snaží objevovat nové obzory a velké výzvy. Jeho duch ale ve skutečnosti nebyl tak mladý, protože se už přimknul k bohatství a k pohodlí. Ústy tvrdil, že chce něco víc, ale když od něj Ježíš žádal, aby byl velkorysý a rozdál svůj majetek, uvědomil si, že není schopen rozloučit se s tím, co vlastní. A nakonec, „když jinoch to slovo uslyšel, odešel zarmoucen“ (v. 22). Zřekl se svého mládí.

19. Evangelium nám vypráví také o prozíravých mladých dívkách, které byly pohotové a pečlivé, zatímco jiné byly roztěkané a ospalé (srov. Mt 25,1–13). Člověk totiž může strávit své mládí v roztěkanosti, přelétavosti a povrchnosti, v polospánku, v neschopnosti pěstovat hluboké vztahy a proniknout do srdce života. Tak si připravuje chudou budoucnost bez podstaty. Naproti tomu může strávit své mládí i tím, že se věnuje krásným a velikým věcem, a tak si připravit budoucnost plnou života a vnitřního bohatství.

20. Jestliže jsi ztratil vnitřní sílu, sny, nadšení, naději a velkorysost, přistupuje k tobě Ježíš, jako přistoupil k mrtvému synu jedné vdovy, a vší mocí svého vzkříšení tě vybízí: „Mládenče, pravím ti, vstaň!“ (Lk 7,14).

21. Bezpochyby je mnoho dalších textů Božího slova, které nám mohou být světlem v tomto období života. Některé z nich probereme v dalších kapitolách.

JEŽÍŠ KRISTUS JE STÁLE MLADÝ

22. Ježíš je „mladý mezi mladými, aby byl příkladem mladým a aby je zasvětil Pánu“.³ Proto synoda prohlásila, že „mládí je svébytné a podnětné období života, které sám Ježíš prožil, a tím ho posvětil“.⁴ Co nám o Ježíšově mládí vypráví evangelium?

JEŽÍŠOVO MLÁDÍ

23. Pán „skončil“ (Mt 27,50) na kříži, když mu bylo něco přes třicet let (srov. Lk 3,23). Je důležité, abychom si byli vědomi toho, že Ježíš byl mladý. Dal svůj život ve věku, který se dnes označuje jako mladá dospělost. V plném rozkvětu svého mládí zahájil své veřejné působení, a tak „vzešlo světlo“ (Mt 4,16), zejména když vydal svůj život až do konce. Toto finále nebylo improvizované, protože celé jeho mládí bylo cennou přípravou v každém jednotlivém okamžiku. Vždyť „co bylo na jeho pozemském životě viditelné, to přivádělo k neviditelnému tajemství“⁵ a „celý Kristův život je tajemstvím vykoupení“.⁶

24. Evangelium nemluví o Ježíšově chlapeckém věku, ale vypráví nám o některých událostech z jeho dospívání a mládí. Matouš zasazuje toto období Pánova mládí mezi dvě události: návrat jeho rodiny do Nazareta po období vyhnanství a jeho křest v Jordánu, kde zahájil své veřejné poslání. Poslední

obrazy dítěte Ježíše ho ukazují jako maličkého běžence v Egyptě (srov. Mt 2,14–15) a potom jako navrátilce do Nazareta (srov. Mt 2,19–23). První obrazy Ježíše v mladém dospělosti ho ukazují uprostřed zástupu na břehu Jordánu, kam přišel, aby se dal pokřtít svým bratrancem Janem Křtitelem jako jeden z mnoha lidí svého národa (srov. Mt 3,13–17).

25. Tento křest nebyl jako ten náš, který nás uvádí do života milosti. Bylo to zasvěcení k počátku velkého poslání jeho života. Evangelium říká, že jeho křest byl důvodem Otcovy radosti a zalíbení: „Ty jsi můj milovaný Syn“ (Lk 3,22). A hned se Ježíš ukáže jako naplněný Duchem Svatým a je veden Duchem do pouště. Proto byl připraven jít kázat a konat zázraky, osvobozovat a uzdravovat (srov. Lk 4,1–14). Každý mladý člověk, když uslyší volání k naplnění poslání na této zemi, je pozván, aby ve svém nitru zaslechl tatáž slova, která Bůh Otec říká jemu: „Ty jsi mé milované dítě.“

26. Mezi těmito vyprávěními najdeme jedno, které ukazuje Ježíše v plném dospívání. Je to tam, kde se se svými rodiči vrátil do Nazareta poté, co ho ztratili a opět našli v jeruzalémském chrámě (srov. Lk 2,41–51). Praví se tu, že „se jim podřizoval“ (srov. Lk 2,51), protože se nikdy své rodiny nezřekl. Lukáš hned dodává, že Ježíš „prospíval moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí“ (Lk 2,52). To znamená, že se připravoval a že v tomto období prohluboval svůj vztah k Otci a k lidem. Svatý Jan Pavel II. objasnil, že Ježíš nerostl jen fyzicky, ale že „v Ježíši byl také růst duchovní“, protože „plnost milosti byla v Ježíši úměrná jeho věku: byla to stále plnost, ale plnost rostoucí s narůstáním věku.“⁷

27. Na základě těchto evangelních výpovědí můžeme tvrdit, že se Ježíš v období svého mládí „formoval“. Připravoval

se na uskutečňování Otcova plánu. Jeho dospívání a mládí ho přiváděly k tomuto svrchovanému poslání.

28. Ježíš měl v dospívání a mládí vztah ke svému Otci jako jeho milovaný Syn. Přitahován k Otci rostl a zabýval se jeho záležitostmi: „Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?“ (Lk 2,49). Nesmíme si ale myslet, že Ježíš byl nějakým dospívajícím samotářem nebo mladíkem, který myslí jen na sebe. Měl vztahy k lidem jako mladý člověk, který se zcela podílí na životě rodiny, pevně začleněné do života vesnice. Od otce se naučil pracovat a potom nastoupil na jeho místo jako tesař. Proto ho v evangeliu při jedné příležitosti nazývají „synem tesaře“ (Mt 13,55) a jindy prostě „tesařem“ (Mk 6,3). Tato drobnost ukazuje, že byl vesnickým chlapcem jako ostatní a že měl úplně normální vztahy. Nikdo ho nepovažoval za mladíka, který je podivný nebo který se straní druhých. Právě z tohoto důvodu, když Ježíš začal kázat, nedokázali si lidé vysvětlit, odkud vzal tu moudrost: „Není to syn Josefův?“ (Lk 4,22).

29. Je skutečností, že „ani Ježíš nerostl v uzavřeném a výlučném vztahu k Marii a Josefovi, ale rád se pohyboval v celé širší rodině, v níž byli příbuzní a přátelé.“⁴⁸ Chápeme proto, že ve chvíli návratu z pouti z Jeruzaléma byli rodiče klidní, protože se domnívali, že dvanáctiletý chlapec (srov. Lk 2,42) jde prostě s ostatními lidmi, i když ho celý den neviděli: „v domnění, že je ve skupině poutníků, ušli den cesty“ (Lk 2,44). Ježíš, mysleli si, je určitě tam, vmísil se mezi ostatní, žertuje se svými vrstevníky, naslouchá vyprávění dospělých a sdílí radosti a bolesti v karavaně. Řecký výraz, který Lukáš užívá pro karavanu poutníků – *synodia* – označuje doslova „společenství na cestě“, jehož je Svatá Rodina součástí. Díky důvěře svých rodičů se Ježíš může svobodně pohybovat a učit se chodit spolu se všemi ostatními.

JEHO MLÁDÍ NÁM DÁVÁ SVĚTLO

30. Tato hlediska Ježíšova života mohou být inspirací každému mladému člověku v přípravě na jeho poslání. Její součástí je, že zraje ve vztahu k Otci a ve vědomí, že je jedním z členů rodiny a společnosti. Musí zrát v otevřenosti pro naplnění Duchem a k tomu, aby se nechal vést k naplnění poslání, které mu svěřil Bůh a které je jeho povoláním. Nic z toho nemůže pastorece mládeže přehlížet, aby se netvořily projekty, které by mladé odlučovaly od rodiny a od světa nebo které by z nich utvářely elitní menšinu, chráněnou od jakékoli náказы. Potřebujeme raději projekty, které je budou povzbuzovat, vést a přivádět k setkávání s druhými, k velkodušné službě a k misii.

31. Ježíš vám, mladí přátelé, nedává světlo z dálky nebo zvnějšku. Jeho světlo přichází přímo z jeho mládí, které s vámi sdílí. Je velmi důležité kontemplotvat mladého Ježíše, jak nám ho ukazují evangelia, protože on byl skutečně jedním z vás a v něm můžeme poznávat mnoho vlastností typických pro mladé srdce: „Ježíš měl bezpodmínečnou důvěru v Otce, pečoval o přátelství se svými učedníky a zůstal jim věrný i ve chvílích krize. Projevoval hluboký soucit s těmi nejslabšími, zvláště s chudými, nemocnými, hříšníky a vyloučenými. Měl odvahu postavit se na odpor náboženským a politickým představitelům své doby, zažíval nepochopení a zavržení, zakoušel strach z utrpení a poznal slabost při umučení, zaměřil svůj pohled do budoucnosti a svěřil se do bezpečných Otcových rukou v síle Ducha Svátého. V Ježíši se mohou najít všichni mladí lidé.“⁹

32. Ježíš je na druhé straně vzkříšený a chce nám dát na novosti svého vzkříšení účast. On je pravé mládí zestárlého světa. On je také mládím veškerenstva, které v „porodních

bolestech“ (Řím 8,22) čeká, až bude znovu oblečeno do jeho světla a do jeho života. V jeho blízkosti můžeme pít z pravého pramene, který udržuje naživu naše sny, naše plány, naše velké ideály a který nás nutí zvěstovat život, jenž stojí za to žít. Ve dvou zajímavých detailech Markova evangelia můžeme vidět povolání k pravému mládí vzkříšených. Jednak se v Pánových pašijích objeví bázlivý mladík, který chce následovat Ježíše, ale nahý uteče (srov. Mk 14,51–52), mladík, který nemá sílu pro následování Pána riskovat všechno. Následně ale u prázdného hrobu vidíme mladíka „oděného bílým rouchem“ (16,5), který vybízí k překonání strachu a oznamuje radost vzkříšení (srov. 16,6–7).

33. Pán nás volá, abychom v noci ostatních mladých lidí zažehli hvězdy. Zve nás, abychom hleděli na pravé hvězdy, na ta rozličná znamení, která nám dává, abychom se nezastavovali, ale hleděli na hvězdy jako hospodář, aby mohl orat pole. Bůh rozžihá hvězdy pro nás, abychom mohli kráčet dál: „Hvězdy vesele září na svých místech; zavolá-li je, odpoví“ (Bar 3,34–35). Ale pro nás je velkým světlem naděje a vůdcem v naší noci sám Kristus, protože je „zářivou jitřní hvězdou“ (Zj 22,16).

MLÁDÍ CÍRKVE

34. Mládí nespočívá ve věku, ale ve stavu srdce. Proto se tak stará instituce, jako je církev, může obnovovat a v různých obdobích svých nesmírně dlouhých dějin se omlazovat. Ve svých nejtragičtějších chvílích je ve skutečnosti volána k tomu, aby se vrátila k jádru své první lásky. Druhý vatikánský koncil pro připomenutí této pravdy o církvi prohlásil: „bohatá dlouhou minulostí, která je v ní stále živá, a na cestě k lidské dokonalosti v čase a k poslednímu určení dějin a ži-

vota, je pravým mládím světa.“ V ní je možno stále potkávat Krista, „společníka a přítele mladých“.¹⁰

CÍRKEV, KTERÁ SE NECHÁ OBNOVOVAT

35. Prosme Pána, aby osvobodil církev od těch, kteří ji chtějí nechat zestárnout, zastavit ji v minulosti, zabrzdit ji, znehybnit. Prosme také, aby ji osvobodil od jiného pokušení: od domněnky, že je mladá tehdy, když ustupuje všemu, co jí nabízí svět, že se obnovuje tím, že zakrývá své poselství a přizpůsobuje se ostatním. Nikoli. Církev je mladá, když je sama sebou, když každý den přijímá stále novou sílu z Božího slova, z Eucharistie, z Kristovy přítomnosti a z moci jeho Ducha. Je mladá, když je schopná vracet se stále ke svému prameni.

36. Je pravda, že my, členové církve, nesmíme být podivnými figurkami. Všichni v nás musejí vnímat sourozence a sousedy, jako v apoštolech, kteří se těšili „přízni u všeho lidu“ (Sk 2,47; srov. 4,21.33; 5,13). Současně ale musíme mít odvalu být odlišní, ukazovat jiné sny, které tento svět nenabízí, svědčit o kráse velkodušnosti, služby, čistoty, statečnosti, odpuštění, věrnosti svému povolání, modlitby, boje za spravedlnost a společné dobro, lásky k chudým, společného přátelství.

37. Kristova církev může vždycky upadnout do pokušení ztráty nadšení, protože už nenaslouchá Pánovu volání k riskování víry, k darování všeho bez zvažování nebezpečí, a vrací se k hledání falešných jistot tohoto světa. Právě mladí lidé jí mohou pomoci zůstat mladou, neupadnout do zkaženosti, nezastavovat se, nezpyšnět, nepřeměnit se v nějakou sektu, být chudší a schopnou svědectví, být nablízku

posledním a vyloučeným, bojovat za spravedlnost, nechat se oslovit pokorou. Oni mohou přivádět církve ke kráse mládí, když podněcují „schopnost radovat se z toho, co začíná, darovat se, aniž za to něco čekají, obnovovat se a usilovat o stále větší výsledky.“¹¹

38. Ti z nás, kdo už nejsou mladí, potřebují mít příležitosti být blízko jejich hlasu a jejich podnětům, a „blížkost vytváří podmínky k tomu, aby církev byla prostorem pro dialog a pro svědectví oslovujícího bratrství“.¹² Potřebujeme vytvářet víc prostoru, ve kterém bude znít hlas mladých: „Naslouchání umožňuje vzájemné obdarování v empatickém prostředí. [...] Současně vytváří podmínky pro takové hlásání evangelia, které skutečně, rozhodně a účinně zasáhne srdce.“¹³

CÍRKEV VNÍMAVÁ KE ZNAMENÍM ČASU

39. „Bůh, náboženství a církve mohou být pro mnohé mladé lidi prázdná slova, bývají ale velmi vnímaví k osobě Ježíše, pokud je prezentována atraktivně a účinně.“¹⁴ Proto nesmí být církev příliš soustředěna na sebe, ale musí především zrcadlit Ježíše Krista. To vyžaduje, aby s pokorou uznala, že některé věci se musejí změnit, a za tím účelem také potřebuje naslouchat mínění mladých lidí, ba dokonce i jejich kritice.

40. Na synodě se došlo k zjištění, že „značný počet mladých lidí od církve z různých důvodů nic neočekává, protože ji pro svůj život považuje za bezvýznamnou. Někteří dokonce výslovně žádají, aby je nechala na pokoji, protože její přítomnost vnímají jako otravnou a dokonce iritující. Takový požadavek často nevychází z nekritického, impulzivního

pohrdání, ale má své kořeny kromě jiného ve vážných pochopitelných důvodech: sexuální a finanční skandály; nedostatečně připravení kněží, kteří nedokážou dostatečně pochopit citlivé stránky mladých lidí; nedbalá příprava kázání a předávání Božího slova; pasivní role připisovaná mládeži v křesťanské komunitě; těžká situace církve při hájení jejich naukových a etických postojů před současnou společností.“¹⁵

41. I když existují mladí lidé, kteří jsou spokojeni s církví, jež si je v pokoře jista svými dary a dokáže konat poctivou bratrskou kritiku, jsou také jiní, kteří si přejí, aby církve více naslouchala a aby neustále nezavrhovala svět. Nechtějí vidět církve zamlklou a bázlivou, ale také ne takovou, která pořád bojuje za dvě nebo tři témata, jež ji znepokojují. Aby byla v očích mladých lidí věrohodná, potřebuje si někdy osvojit pokoru a prostě naslouchat, poznat v tom, co jiní říkají, světlo, které může pomoci lépe chápat evangelium. Církev v obranném postoji, která ztrácí pokoru, která přestává naslouchat a která se nechce zapojovat do diskusí, ztrácí mladost a proměňuje se v muzeum. Jak může v takovém případě zachytit sny mládeže? A tak i když má pravdu evangelia, neznamená to ještě, že ji plně pochopila. Spíše musí v chápání tohoto nevyčerpatelného pokladu stále růst.¹⁶

42. Například církve nadměrně bázlivá a sevřená svými strukturami se může neustále kriticky stavět ke všem rozpravám o obhajobě práv žen a ustavičně poukazovat na nebezpečí a možné omyly takových nároků. Naopak církve živá může reagovat tak, že popřeje pozornost legitimním požadavkům žen, které požadují větší spravedlnost a rovnost. Může si připomenout minulost a připustit dlouhé dějiny autoritářského chování mužů, podrobování a různých

forem otroctví, zneužívání a sexuálně motivovaného násilí. S tímto pohledem bude schopna se za toto vyžadování práv postavit a přispěje svým dílem k větší vzájemnosti mužů a žen, i když nesouhlasí se vším, co navrhují různé feministické skupiny. V tomto smyslu chtěla synoda obnovit úsilí církve „proti jakékoli sexuálně motivované diskriminaci či násilí“.¹⁷ To je odpověď církve, která se považuje za mladou a přijímá z vnímavosti mladých lidí výzvy a podněty.

NAZARETSKÁ DÍVKA MARIA

43. V srdci církve září Maria. Ona je veliký vzor pro mladou církev, která chce následovat Krista ve svěžesti a učenlivosti. Když byla velmi mladá, přijala andělovu zvěst a nezdráhala se klást otázky (srov. Lk 1,34). Měla ale ochotnou duši a řekla: „Jsem služebnice Páně“ (Lk 1,38).

44. „Síla ‘ano’ mladé Marie je stále imponující. Síla onoho ‘ať se mi stane’ to, co řekl anděl. To nebylo žádné pasivní nebo rezignované přivolení. Bylo to něco jiného než ‘ano’ ve smyslu: ‘Tak dobře, zkusím to, a uvidíme, co se stane.’ Maria neznala tuto větu: uvidíme, co se stane. Byla rozhodná, pochopila, o co jde, a bez vytáček řekla ‘ano’. Bylo v tom něco víc, něco jiného. Bylo to ‘ano’ té, která chce spolupracovat a riskovat, vsadit všechno na jednu kartu, s žádnou jinou zárukou než s jistotou, že je nositelkou zaslíbení. A já se dnes ptám každého z vás: jste si vědomi, že jste nositeli zaslíbení? Jaké zaslíbení nosím v srdci, abych ho rozvíjel? Maria bezpochyby měla nesnadné poslání, ale překážky pro ni nebyly důvodem k tomu, aby řekla ‘ne’. Bylo jasné, že budou potíže, ale nebudou to ty potíže, které vzniknou z toho, že nás ochromuje zbabělost, protože nemáme všechno dopředu jasné nebo zajištěné. Maria neuzavřela žádné životní pojištění!

Maria riskovala, a proto je silná, proto je *influencer*, je *influencer* Boží! Její 'ano' a touha sloužit byly silnější než pochybnosti a potíže.⁴⁸

45. Bez úniků a oddávání se vidinám „uměla provázet bolest svého Syna, [...] podpírat ho pohledem a chránit ho srdcem. Bolest, kterou trpěla, ale které nepodlehla. Byla silnou ženou svého 'ano', která podpírá a doprovází, chrání a objímá. Ona je velkou strážkyní naděje. [...] Od ní se učme říkat 'ano' neústupné trpělivosti a tvořivosti těch, kteří nepropadají malomyslnosti a znovu začínají od samého začátku.“⁴⁹

46. Maria je dívka s velikou duší, která jásala radostí (srov. Lk 1,47). Byla dívkou s očima osvícenýma Duchem Svatým, která kontemplovala život vírou a všechno uchovávala ve svém srdci (srov. Lk 2,19.51). Byla neklidná, připravená cestovat, takže když se dověděla, že její příbuzná ji potřebuje, nemyslela na své plány, ale „ve spěchu“ se vydala na cestu (Lk 1,39) do hornaté krajiny.

47. A když bylo potřeba ochránit její dítě, hned se s Josefem vydala do vzdálené země (srov. Mt 2,13–14). Proto zůstala s učedníky shromážděnými k modlitbě v očekávání Ducha Svatého (srov. Sk 1,14). Tak se v její přítomnosti zrodila mladá církev s apoštoly, kteří se vydávali na cestu, aby umožnili vznik nového světa (srov. Sk 2,4–11).

48. Tato dívka je dnes Matkou, která bdí nad svými dětmi, nad námi, svými syny a dcerami, kteří jdeme životem často unavení, nuzní, ale s touhou, aby světlo naděje neuhasl. To je to, co chceme: aby neuhasl světlo naděje. Naše Matka hledí na tento putující lid tvořený mladými lidmi, který ji miluje, který ji hledá v tichu svého srdce, třebaže po cestě je tolik hluku, řečí a vyrušování. Ale před Matčinýma očima je

místo jen pro ticho naplněné nadějí. A tak Maria znovu osvěcuje naše mládí.

MLADÍ SVĚTCI

49. Srdce církve je také plné mladých svatých, kteří dali svůj život pro Krista, mnozí z nich dokonce i v mučednické smrti. Stali se vzácným odleskem mladého Krista a září nám, aby nás pobízeli a vyváděli z ospalosti. Synoda zdůraznila, že „mnozí svatí mladí dali zazářit charakteristickým rysům mládí v celé jeho kráse a ve své době byli skutečnými proroky; jejich příklad ukazuje, co mladí dokáží, když se otevřou setkání s Kristem.“²⁰

50. „Skrze svatost mladých lidí může církev obnovit svůj duchovní zápal a apoštolskou horlivost. Z dobrého života mladých lidí pocházející balzám svatosti může léčit mnohé rány církve a světa a vést nás k plnosti lásky, ke které jsme stále povoláni: mladí světci nás vybízejí, abychom se vrátili ke své první lásce (srov. Zj 2,4).“²¹ Existují svatí, kteří nepoznali dospělý život a zanechali nám svědectví o tom, jak prožívat mládí jinak. Připomeňme si aspoň některé z nich, kteří – každý svým způsobem a v různých dějinných obdobích – žili svatým životem.

51. Svatý Šebestián byl mladým velitelem prétorské stráže ve 3. století. Vypráví se, že všude mluvil o Kristu a snažil se přivést k obrácení své spolčovníky, takže mu bylo dokonce nařízeno, aby se zřekl své víry. Když to odmítl, vystříleli na něj mnoho šípů. On ale přežil a dál beze strachu kázal Krista. Nakonec ho bičovali tak, že zemřel.

52. Velmi mladý a plný snů uslyšel svatý František z Assisi Ježíšovo volání, aby se stal chudým jako on a svým svědectvím obnovil církev. A tak se všeho s radostí zřekl. Stal se světcem všeobecného bratrství, bratrem všech, a chválil Pána za jeho tvory. Zemřel v roce 1226.

53. Svatá Jana z Arku se narodila roku 1412. Byla mladou venkovankou, která přes své mládí vytáhla do boje na obranu Francie před vetřelci. Kvůli svému vzhledu a způsobu, jakým žila víru, nebyla pochopena a zemřela na hranici.

54. Blahoslavený Ondřej Phû Yên byl mladý Vietnamec v 17. století. Byl katecheta a pomáhal misionářům. Pro svou víru byl uvězněn, a protože se jí nechtěl zříci, zabili ho. Když umíral, říkal: „Ježíši“.

55. V témže století byla svatá Kateri Tekakwitha, mladá domorodá laická křesťanka ze Severní Ameriky, pronásledována pro víru a na svém útěku urazila pěšky více než tři sta kilometrů hlubokými lesy. Zasněvila se Bohu a zemřela se slovy: „Ježíši, miluji tě!“

56. Svatý Dominik Savio obětoval všechno své utrpení Marii. Když ho svatý Jan Bosko učil, že svatost znamená být ustavičně radostný, otevřel své srdce nakažlivé radosti. Snažil se být blízko svým nejvíc vyloučeným a nemocným kamarádům. Zemřel v roce 1857 jako čtrnáctiletý se slovy: „Co úžasného teď vidím!“

57. Svatá Terezie od Dítěte Ježíše se narodila v roce 1873. V patnácti letech se jí po překonání mnoha obtíží podařilo vstoupit do karmelitánského kláštera. Žila malou cestu úplné důvěry v Pánovu lásku a předsevzala si, že bude svou modlitbu živit láskou, která je hybnou silou církve.

58. Blahoslavený Ceferino Namuncurá byl mladý Argentinec, syn významného vůdce domorodého obyvatelstva. Stal se salesiánským seminaristou se silnou touhou vrátit se ke svému kmeni, aby jim přinesl Ježíše Krista. Zemřel v roce 1905.

59. Blahoslavený Isidor Bakanja byl laik v Kongu, který vydával svědectví o své víře. Byl dlouho mučen za to, že nabízel křesťanství jiným mladým lidem. Zemřel v roce 1909 poté, co odpustil svému vrahovi.

60. Blahoslavený Pier Giorgio Frassati, který zemřel v roce 1925, „byl mladík se strhující radostí, radostí, která přemáhala mnoho obtíží jeho života“.²² Říkal, že chce odplatit Ježíšovu lásku, kterou přijímal ve svatém přijímání, tím, že bude navštěvovat chudé a pomáhat jim.

61. Blahoslavený Marcel Callo byl mladý Francouz, který zemřel v roce 1945. Byl vězněn v jednom koncentračním táboře v Rakousku, kde uprostřed tvrdé práce posiloval své spoluvězně ve víře.

62. Mladá blahoslavená Chiara Badanová, která zemřela v roce 1990, „zakoušela, jak může být bolest proměňována láskou [...]. Klíčem jejího pokoje a její radosti byla naprostá důvěra v Pána a také přijímání nemoci jako tajemného projevu jeho vůle pro dobro její a všech lidí“.²³

63. Kéž tito spolu s mnoha dalšími mladými lidmi, kteří často v mlčení a anonymně žili evangelium do hloubky, se přimlouvají za církev, aby byla plná radostných, odvážných a zapálených mladých lidí, kteří darují světu nové svědectví o svatosti.

JSTE BOŽÍM „TEĎ“

64. Po tomto krátkém pohledu na Boží slovo nemůžeme říct jenom to, že mladí lidé jsou budoucností světa. Oni jsou přítomností a svým přispěním obohacují svět. Mladý člověk už není dítě, nachází se v životním období, kdy různým způsobem přijímá odpovědnost, a tak se spolu s dospělými podílí na rozvíjení rodiny, společnosti a církve. Ale časy se mění a nabízí se otázka: Jací jsou mladí lidé dnes? Co se dnes děje s mládeží?

POZITIVNÍ POHLED

65. Synoda si uvědomila, že věřící v církvi nemají vždy Ježíšův postoj. Místo aby mladým lidem ochotně a skutečně naslouchali, „převažuje mnohdy tendence podávat předem připravené odpovědi a hotové recepty a nepřipouští se, aby zazněly jejich skutečné otázky a braly se v úvahu podněty, které přinášejí“.²⁴ Když ale církev opustí strnulá schémata a otevře se ochotnému a pozornému naslouchání mladým, pak ji tato snaha vžít se do nich obohatí, protože „umožňuje mladým lidem obdařit společenství svým přispěním, a tak pomoci zachytit nové podněty a klást si nové otázky.“²⁵

66. My dospělí dnes čelíme riziku, že začneme vypočítávat potíže a chyby dnešní mládeže. Někteří nám sice zatleskají, protože jim budeme připadat jako odborníci, kteří jsou schopni vidět záporné stránky a nebezpečí. Ale jaký bude asi výsledek takového postoje? Stále větší odstup, ztráta blízkosti, méně vzájemné pomoci.

67. Pozorný pohled toho, kdo je povolán být otcem, pastýřem nebo vedoucím mládeže, má rozpoznat ten malý plamen, který dále hoří, tu třtinu, která vypadá, že se láme, ale ve skutečnosti ještě zlomená není (srov. Iz 42,3). Je to schopnost vidět průchody tam, kde ostatní vidí jen zdi, je to umění objevovat možnosti tam, kde ostatní vidí jen nebezpečí. To je pohled Boha Otce, který je schopen ocenit a živit zárodky dobra zaseté do srdcí mladých lidí. Srdce každého mladého člověka musí být tedy považováno za „posvátnou půdu“, která v sobě uchovává semínka božského života a před níž si musíme „vyzout střevíce“, abychom se mohli přiblížit k tajemství a vstoupit do jeho hloubky.

MNOHO ZPŮSOBŮ, JAK BÝT MLADÝ

68. Mohli bychom popsat vlastnosti dnešních mladých lidí, ale nejprve chci připomenout jednu poznámku synodních otců: „Samotná sestava synody jasně ukázala přítomnost a příspěvní mnoha různých oblastí světa a zdůraznila tak, jak je krásné být univerzální církví. V kontextu narůstající globalizace žádali synodní otcové, aby byly zdůrazněny rozdíly mezi různými prostředími a kulturami, a to i v rámci jedné země. Svět mladých má tolik různých podob, že v některých zemích je tendence používat pojem ‘mládež’ v množném čísle. Ani věkové rozpětí (16–29 let), kterým se tato synoda zabývala, nepředstavuje homogenní skupinu, nýbrž různé skupiny ve zcela specifických situacích.“²⁶

69. Už z demografických údajů vyplývá, že v některých zemích je mnoho mladých lidí, zatímco v jiných je míra porodnosti velmi nízká. „Další rozdíl vyplývá z historie, takže se rozlišují země a kontinenty se starobylou křesťanskou tradicí, jejichž kulturní dědictví je třeba uchovat, a ty země a kon-

tiny, které jsou naopak charakterizovány jinými náboženskými tradicemi a křesťanství je v nich zastoupeno minoritně a někdy jen odnědána. V jiných zemích jsou křesťanské komunity a v nich žijící mladí lidé vystaveni pronásledování.“²⁷ Dále je třeba rozlišovat ty mladé lidi, „kteří mají v důsledku globalizace přístup k rostoucímu množství příležitostí, a ty, kteří žijí na okraji společnosti nebo na venkově a nesou následky různých podob vyloučení a vyřazení.“²⁸

70. Je ještě mnoho dalších rozdílů, které by tu bylo obtížné podrobně popsat. Proto se mi nezdá účelné zdržovat se poskytováním úplné analýzy stavu mládeže v dnešním světě, jak žijí a co se s nimi děje. Protože se ale nemohu vyhnout pohledu na realitu, shrnu krátce některé příspěvky, které byly částečně doručeny před synodou, a další, které jsem mohl zachytit v jejím průběhu.

NĚKTERÉ ZE SKUTEČNOSTÍ, KTERÉ SE DĚJÍ MLADÝM LIDEM

71. Mládež není předmět, který by bylo možno analyzovat a popisovat abstraktními pojmy. „Mládež“ jako taková vlastně neexistuje, existují jen mladí lidé se svým konkrétním životem. V dnešním rychle se měnícím světě je život mnohých vystaven utrpení a manipulaci.

MLADÍ LIDÉ VE SVĚTĚ, KTERÝ JE V KRIZI

72. Synodní otcové s bolestí upozornili na to, že „mnozí mladí lidé žijí uprostřed válek a jsou vystaveni násilí v nespočetných podobách, jako jsou únosy, vydírání, organizovaný zločin, obchodování s lidmi, otroctví a sexuální zneužívání,

sexuální násilí v ozbrojených konfliktech atd. Jiní mladí lidé velice obtížně nacházejí své místo ve společnosti kvůli víře, trpí různými druhy pronásledování včetně smrti. Je mnoho mladých, kteří jsou nuceni k páchání zločinů a k násilí: dětští vojáci, ozbrojené a kriminální skupiny, obchod s drogami, terorismus atd. Toto násilí ničí mnohé mladé životy. Zneužívání a závislosti, násilí a deviace, to jsou důvody, kvůli nimž se mladí lidé a velice často určité etnické a sociální skupiny dostávají do vězení.²⁹

73. Mnozí mladí lidé jsou indoktrinováni, využíváni k cílům jiných a nasazováni jako potrava pro děla nebo úderné oddíly, aby ničili, zastrášovali nebo zesměšňovali druhé. Nejhorší pak je, že z mnohých se stávají individualisté, kteří se ke všemu stavějí nepřátelsky a nedůvěřivě, a tak se stávají snadnou kořistí dehumanizujících záměrů a ničivých plánů, vypracovávaných politickými skupinami nebo ekonomickými mocnostmi.

74. Dále „je ve světě velký počet mladých lidí, kteří jsou marginalizováni či vylučováni ze společnosti, ať již z náboženských, etnických nebo ekonomických důvodů. Připomeňme si zde tíživou situaci těhotných dospívajících a mladých dívek, dále pohromu potratů a šíření HIV, různé formy závislostí (drogy, hazard, pornografie atd.) a situaci dětí a mládeže na ulici, kterým chybí domov, rodina a finanční prostředky.“³⁰ Tyto situace vyloučení jsou dvojnásob bolestné a obtížné, když postihnou ženy.

75. Nesmíme být církví, která tváří tvář těmto dramatům svých mladých dětí nebude pociťovat žádnou bolest. Na to si nikdy nesmíme zvyknout, protože kdo není schopen plakat, není matkou. My chceme plakat, aby se také společnost stávala mateřskou, aby se místo zabíjení naučila rodit život,

aby se stala příslibem života. Pláčeme, protože vzpomínáme na mladé lidi, kteří zemřeli bídou a násilím, a žádáme společnost, aby se naučila být solidární matkou. Ta bolest se nedá vzít zpět, provází nás na každém kroku, protože realitu nelze zakrýt. Ještě horší by pak bylo, kdybychom se řídili duchem světa, který otupuje mladé lidi dalšími zprávami, dalším rozptýlením a banalitami.

76. Možná, že „my, kdo žijeme více méně bezstarostným životem, neumíme plakat. Určité životní skutečnosti je možno vidět jen očima očištěnýma slzami. Zvu každého z vás, aby se zeptal sebe sama: Naučil jsem se plakat? Naučil jsem se plakat, když vidím dítě trpící hladem, zdrogované dítě na ulici, dítě bez domova, opuštěné dítě, dítě, které bylo zneužito, dítě používané společností jako otrok? Nebo pláču umíněně – jako ten, kdo pláče proto, aby dostal ještě víc?“³¹ Snaž se učit plakat pro mladé lidi, kteří jsou na tom hůř než ty. Milosrdenství a soucit se vyjadřují také pláčem. Když ti nejde plakat, pros Pána, aby ti dal dar prolévání slz nad utrpením druhých. Až dokážeš plakat, budeš teprve schopen udělat něco celým srdcem pro druhé.

77. Utrpení mladých lidí je někdy velmi bolestné; je to bolest, kterou nelze vyjádřit slovy, bolest, která nás zasáhne jak facka. Tito mladí lidé mohou Bohu jen říkat, že velmi trpí, že je pro ně nesmírně těžké jít dál, že už nikomu nevěří. Ale v tomto mučivém křiku zaznívají Ježíšova slova: „Blahoslavení plačící, neboť oni budou potěšeni“ (Mt 5,4). Jsou mladí lidé, kterým se podařilo vykročit v životě na cestu, protože se setkali s Božím zaslíbením. Kéž by bylo mladému člověku, který trpí, vždycky nablízku nějaké křesťanské společnosti, které dá těmto slovům výraz ve skutcích, objetí a konkrétní pomoci.

78. Je pravda, že ti, kdo mají moc, poskytují určitou pomoc, ale často je to za vysokou cenu. V mnoha chudých zemích je ekonomická pomoc některých bohatších zemí nebo mezinárodních organizací výlučně vázána na přijetí západních nabídek v oblasti sexuality, manželství, života nebo sociální spravedlnosti. Tato ideologická kolonizace škodí zejména mladým lidem. Současně vidíme, jak jistý druh reklamy učí lidi, aby byli stále nespokojení, a přispívá ke kultuře vyřazení, v níž se sami mladí lidé stávají materiálem na jedno použití.

79. Dnešní kultura představuje vzor lidské osoby, který je orientován na ideální obraz mládí. Dobře se cítí ten, kdo vypadá mladě, kdo se podrobuje terapiím, které odstraňují stopy času. Těla mladých se neustále používají v reklamě zaměřené na zisk. Ideálem krásy je mladistvý vzhled. Dejme si ale pozor, protože to pro mladé lidi není žádná pocta. Znamená to jen, že dospělí chtějí toto mládí ukrást pro sebe, a ne že si váží mladých, že je mají rádi a že o ně mají starost.

80. Někteří mladí lidé „vnímají rodinné tradice jako útisk a utíkají od nich pod tlakem globalizované kultury, která je často nechává samotné bez jakékoli orientace. V jiných částech světa není mezi mladými a dospělými generační konflikt ve vlastním slova smyslu, ale dochází k vzájemnému odcizení. Mnohdy se dospělí nesnaží nebo neumí předávat základní životní hodnoty nebo si osvojují nepřírozený mladistvý styl, který převrací vztahy mezi generacemi. Vztah mezi mladými a dospělými je tak vystaven riziku, že zůstane na citové rovině, aniž by obsáhl výchovnou a kulturní dimenzi.“³² Jak jen to poškozuje mladé lidi, i když někteří si to ani neuvědomují! Sami mladí lidé nás upozornili, že to nesmírně brání předávání víry „v těch zemích, v nichž není svoboda projevu, kde není mladým lidem [...] dovoleno účastnit se života církve.“³³

TOUHY, ZRANĚNÍ A HLEDÁNÍ

81. Mladí lidé poznávají, že tělo a sexualita jsou důležité pro jejich život a pro rozvoj jejich identity. Ale ve světě, který zdůrazňuje sexualitu nadměrným způsobem, je nesnadné pěstovat dobrý vztah k vlastnímu tělu a žít ve vyrovnaných citových vztazích. Z tohoto a dalších důvodů je sexuální morálka často „příčinou nepochopení a vzdálení se od církve, která je vnímána jako prostor soudu a odsouzení“. Současně mladí lidé vyjadřují „výslovné přání diskutovat o otázkách týkajících se rozdílů mezi identitou muže a ženy, o vzájemných vztazích mužů a žen a o homosexualitě.“³⁴

82. V naší době „má rozvoj vědy a biomedicínských technologií silný vliv na vnímání těla a přináší názor, že tělo můžeme jakkoli modifikovat. Schopnost úpravy DNA, možnost začlenit do organismu umělé části (*kyborg*) a rozvoj neurověd představují velký potenciál, vyvolávají však i mnoho antropologických a etických otázek.“³⁵ Kvůli nim můžeme zapomenout, že život je dar, že jsme stvořené a omezené bytosti, že můžeme být snadno zneužiti tím, kdo vlastní technologickou moc.³⁶ „V některých prostředích mládeže se také šíří okouzlení rizikovým chováním jakožto možnosti sebepoznávání, zažívání silných emocí a dosažení uznání. [...] Tyto tendence, kterým jsou mladé generace vystaveny, jsou překážkou pro klidné zrání.“³⁷

83. Mladí lidé také nesou rány osudu, neúspěchy, smutné vzpomínky, které se hluboce vtiskly do jejich duše. „Tato zranění mají původ v životních prohrách, ve frustraci z nenaaplňených přání, v prožitcích diskriminace a nespravedlnosti, v pocitu, že nejsou milováni nebo uznáváni.“ „Dále jsou to mravní zranění, tíha vlastních chyb, pocity viny ze selhání.“³⁸ V těchto křížích mladých lidí je přítomný Ježíš,

aby jim nabídl své přátelství, úlevu, uzdravující blízkost, a církev chce být na této cestě k vnitřnímu uzdravení a pokoji srdce jeho nástrojem.

84. U některých mladých lidí poznáváme touhu po Bohu, i když není vždycky v úplném souladu s Bohem zjevení. U jiných můžeme zahlédnout sen o bratrství, což není vůbec bezvýznamné. U mnohých to může být skutečná touha rozvíjet schopnosti, kterými byli obdařeni, aby něco nabídli světu. U některých vidíme zvláštní citlivost pro umění nebo hledání harmonie s přírodou. U jiných to zase může být třeba silná potřeba komunikace. U mnohých z nich najdeme hlubokou touhu po jiném životě. To jsou autentická východiska, vnitřní zdroje otevřené pro přijetí slova, které motivuje, dává světlo a povzbuzuje.

85. Synoda se zvlášť věnovala třem velmi důležitým tématům. Rád bych zde citoval její závěry, přičemž jsem si vědom toho, že bude třeba jejich dalšího analyzování a nacházení přiměřených a účinných odpovědí.

DIGITÁLNÍ PROSTŘEDÍ

86. „Současný svět je utvářen digitálními prostředky. Pro široké vrstvy lidstva je běžné, že jsou stále ponořeny do digitálního světa. Nejedná se už jen o ‘užívání’ komunikačních nástrojů, nýbrž o život ve zcela digitalizované kultuře, která má silný dopad na vnímání času a prostoru, na vnímání sebe sama, druhých a světa, na způsob komunikace, učení se, získávání informací a navazování vztahů s druhými lidmi. Přístup k realitě, který upřednostňuje obrazy před posloucháním a čtením, ovlivnil způsob, jakým se lidé učí, a utváření jejich kritického myšlení.“³⁹

87. Internet a sociální sítě vytvořily nový způsob komunikace a vytváření spojení: „jsou prostorem, ve kterém mladí lidé tráví mnoho času a kde se mohou snadno potkávat, i když k němu nemají všichni stejný přístup, zejména v některých oblastech světa. Tyto prostředky jsou bezesporu mimořádnou příležitostí k rozhovorům, setkáním a výměně zkušeností s jinými lidmi a navíc nabízejí přístup k informacím a k vědomostem. Digitální prostředí také umožňuje účast na společensko-politickém dění a občanskou angažovanost; nezávislé informace se mohou snadněji dostat do oběhu, čímž lze zajistit účinnou ochranu těm nejslabším, když je zatajováno porušování jejich práv. V mnohých zemích je dnes internet a sociální sítě neodmyslitelným prostorem, kde se lze setkat s mládeží a kromě jiného ji zapojit do pastoračních iniciativ a aktivit.“⁴⁰

88. Abychom však pochopili tento jev v celku, musíme přiznat, že má jako každá lidská skutečnost své meze a nedostatky. Není zdravé zaměňovat komunikaci a pouhý virtuální kontakt. „Digitální prostředí je i místem samoty, manipulace, zneužívání a násilí, které se v extrémních případech projevují v takzvaném *dark webu*. Digitální média přinášejí svým uživatelům riziko závislosti, izolace a postupné ztráty kontaktu s konkrétní realitou, což brání rozvoji autentických mezilidských vztahů. Sociálními sítěmi se šíří nové formy násilí, jako například tzv. kyberšikana (*Cybermobbing*); internet je také cestou k šíření pornografie a zneužívání lidí k sexuálním cílům či hazardním hrám.“⁴¹

89. Nesmí se zapomínat na to, že „v digitálním světě působí také obrovské ekonomické zájmy, které dokáží uplatňovat nenápadný, ale velmi agresivní vliv tím, že vytvářejí mechanismy, jimiž manipulují svědomí a demokratické procesy.

Mnohé platformy působí v konečném důsledku tak, že upřednostňují setkávání lidí se stejnými názory, a tím omezují konfrontaci různých názorů. Tyto uzavřené skupiny usnadňují šíření falešných informací a zpráv a živí předsudky a nenávisť. Šíření *fake news* (falešných zpráv) je projevem kultury, která ztratila smysl pro pravdu a ohýbá fakta ve prospěch zvláštních zájmů. Dobré jméno lidí je poškozováno povrchními procesy (*summary trial*) vedenými *online*. Tento fenomén se dotýká i církve a jejích pastýřů.⁴²

90. V dokumentu, připraveném před zahájením synody třemi sty mladými lidmi z celého světa, se upozorňuje na to, že „vztahy *online* se mohou stát nelidskými. Digitální prostor nás činí slepými ke zranitelnosti druhých lidí a brání naší sebereflexi. Problémy jako pornografie pokřivují u mladých lidí vnímání lidské sexuality. Technologie používaná tímto způsobem vytváří klamnou paralelní skutečnost, která nedbá na lidskou důstojnost“.⁴³ Ponoření se do virtuálního světa napomáhá u mnoha lidí jistému druhu „digitální migrace“: vzdalují se rodině i kulturním a náboženským hodnotám, stávají se osamělými a utvářejí si vlastní identitu, s tím, že se cítí vykořeněni, třebaže fyzicky zůstávají na stejném místě. Nový a překypující život mladých lidí, kteří hledají potvrzení své osoby, je dnes vystaven nové výzvě: vstoupit do interakce s reálným a virtuálním světem, do kterého vstupují sami jako na neznámý kontinent. Mladí lidé jsou dnes ti první, kdo vytvářejí tuto syntézu mezi tím, co je osobní, co je typické pro určitou kulturu, a tím, co je globální. To ale vyžaduje, aby přešli od virtuálního kontaktu k dobré a zdravé komunikaci.

MIGRANTI JAKO PARADIGMA NAŠÍ DOBY

91. Jak nevzpomenout na tolik mladých lidí, kterých se přímo dotýká migrace? Ta „je ve světovém měřítku strukturálním fenoménem, a ne jen přechodnou krizovou situací. Migrace může probíhat v rámci jedné země nebo mezi různými zeměmi. Starost církve se obzvláště týká těch, kteří utíkají před válkou, násilím, politickým nebo náboženským pronásledováním, přírodními katastrofami, v důsledku klimatických změn a před extrémní bídou. Mnozí z nich jsou mladí, většinou hledají vhodné příležitosti pro sebe a pro své rodiny. Sní o lepší budoucnosti a chtějí vytvořit podmínky k tomu, aby se naplnila.“⁴⁴ Migranti „nám připomínají jedno základní hledisko víry, totiž skutečnost, že jsme ‘cizinci a přistěhovalci na této zemi’“ (Žid 11,13).⁴⁵

92. Jiní migranti jsou „přitahováni západní kulturou, mají nereálná očekávání, která jim přinesou těžké zklamání. Bezskrupulózní pašeráci, mnohdy napojení na drogové kartely a na obchod se zbraněmi, zneužívají slabosti migrantů, kteří jsou často na své cestě vystaveni násilí, psychickému či fyzickému zneužívání a nevýslovnému utrpení. Obzvláště zranitelní jsou nezletilí migranti bez doprovodu nebo ti, kdo jsou nuceni strávit mnoho let v utečeneckých táborech nebo jsou zadrženi v tranzitních zemích bez možnosti pokračovat ve studiu nebo uplatnit své talenty. V některých cílových zemích vyvolává fenomén migrace poplach a strach, který je často živený a využíváný k politickým cílům. Šíří se tak xenofobní nálady, uzavřenost a egocentrismus. Na to je třeba s rozhodností reagovat.“⁴⁶

93. „Mladí migranti prožívají odloučení od svého rodného prostředí a často také kulturní a náboženské vykořenění. Rozdělení postihuje také komunity v místě původu, které

ztrácejí nejsilnější a nejčinnější členy, a rovněž rodiny, zejména když emigruje jeden nebo oba rodiče a děti nechají v zemi původu. Pro mladé lidi z těchto rozbitých rodin hraje církev důležitou roli jako jejich kontaktní místo. Migranti ale také zažívají setkání mezi lidmi a kulturami: pro komunity a společnosti, do kterých přicházejí, jsou příležitostmi k obohacení a k celistvému lidskému rozvoji všech. Iniciativy v oblasti přijímání migrantů, které jsou navázány na církve, mají z tohoto hlediska důležitou úlohu a mohou společností ochotná k přijetí migrantů naplnit novým životem.⁴⁴⁷

94. „Díky různému původu synodních otců bylo téma migrace na synodě osvětleno z mnoha perspektiv, zejména z pohledu výchozích i cílových zemí. Nadto zaznělo také naléhavé volání církví, jejichž členové jsou nuceni k útěku před válkou nebo pronásledováním a spatřují v této násilné migraci hrozbu pro svou existenci. Právě skutečnost, že církve v sobě pojímá všechny tyto různé perspektivy, ji staví do situace, že v tématu migrace má pro společnost prorockou úlohu.“⁴⁸ Prosím zejména mladé lidi o to, aby nesedli na lep těm, kdo se pokoušejí je štvát proti mladým migrantům tím, že je líčí jako nebezpečné osoby, které jako by neměly stejnou nezcizitelnou důstojnost, která náleží každému člověku.

SKONCOVAT SE VŠEMI FORMAMI ZNEUŽÍVÁNÍ

95. V poslední době jsme byli naléhavě žádáni, abychom slyšeli volání obětí různých druhů zneužívání spáchaného některými biskupy, kněžími, řeholními osobami a laiky. Tyto hříchy v jejich obětech působí „utrpení, které může trvat do konce života a které nemůže být uzdraveno žádným pokáním. Tento fenomén je ve společnosti rozšířený, týká se také církve a představuje závažnou překážku pro její poslání.“⁴⁹

96. Je pravda, že „pohroma sexuálního zneužívání nezletilých je bohužel ve všech kulturách a společnostech historicky rozšířený jev“, zejména v samotných rodinách a v různých institucích. Jeho rozsah vyšel najevo zejména „díky změněné vnímavosti veřejného mínění“. „Všeobecné rozšíření této pohromy potvrzuje, jak je závažné pro naši společnost, ale neumenšuje tím její zřůdnost uvnitř církve“ a „v hněvu lidí vidí církve odraz hněvu Boha, který byl těmito ostudnými Bohu zasvěcenými osobami zrazen a zpolíčkován“.⁵⁰

97. „Synoda prohlašuje, že se rozhodně zasazuje za přijetí přísných preventivních opatření, která by opakování tohoto jevu zabránila, počínaje výběrem a formací těch, jimž mají být svěřeny odpovědné a formační úkoly.“⁵¹ Současně musí být znovu zdůrazněno rozhodnutí využívat „tolik nezbytných činností a sankcí“.⁵² A to všechno s Kristovou milostí. Zde už není návratu zpět.

98. „Existují různé druhy zneužívání: zneužívání moci, financí, svědomí, sexuální zneužívání. Zde jasně vystává úkol vykořenit takové používání autority, ze kterého tyto formy zneužívání vyrůstají, a zabraňovat nezodpovědnosti a netransparentnosti, se kterou byly mnohé případy vedeny. Touha ovládat, nedostatek dialogu a transparentnosti, formy dvojího života, duchovní prázdnota a psychická labilita jsou živnou půdou pro korupci.“⁵³ Klerikalismus je ustavičným pokušením těch kněží, kteří si vykládají „přijatou službu jako uplatňování *moci*, a ne jako nesobecky a obětavě nabízenou *službu*. Takový postoj je vede k domnění, že patří ke skupině, která vlastní všechny odpovědi a nepotřebuje už naslouchat a nic se učit.“⁵⁴ Klerikalismus nepochybně vystavuje zasvěcené osoby nebezpečí ztráty úcty k posvátné a nezcizitelné hodnotě každého člověka a jeho svobody.

99. Spolu se synodními otci chci vřele a s uznáním vyjádřit „svou vděčnost těm, kdo mají odvahu zlo, které utrpěli, oznámit: pomáhají církvi uvědomit si, co se stalo, a rázně reagovat.“⁵⁵ Zvláštní uznání si ale zaslouží také „upřímná snaha mnoha laiků, kněží, zasvěcených osob a biskupů, kteří se každý den poctivě a s oddaností věnují službě mladým. Jejich práce je jako tiše rostoucí les. Také mnozí mladí lidé, účastníci synody, vyjádřili svou vděčnost všem, kdo je provázeli, a současně poukázali na skutečnost, že takovýchto lidí je velice zapotřebí“.⁵⁶

100. Díky Bohu, že kněží, kteří se poskrvnili těmito hanebnými zločiny, není většina. Mnozí konají věrně a obětavě svou službu. Prosím mladé lidi, aby se inspirovali touto většinou. Když ale uvidíte kněze v ohrožení, protože ztratil radost ze své služby, a hledá citové náhražky nebo sešel na špatnou cestu, mějte v každém případě odvahu připomenout mu jeho závazky k Bohu a jeho lidu, sami mu zvěstujte evangelium a povzbuďte ho, aby vytrval na správné cestě. Tím prokážete neocenitelnou pomoc v jedné podstatné věci: v prevenci, která zabrání, aby se taková zvěrstva opakovala. Tento černý mrak se stává také výzvou pro mladé lidi, kteří milují Ježíše Krista a jeho církev, protože mohou velmi přispět k uzdravení této rány, jestliže použijí své schopnosti k práci na obnově, k vyžadování důsledného svědectví, k vytrvalému snění a k přicházení s novými myšlenkami.

101. To není jediný hřích členů církve, jejíž dějiny mají mnoho stínů. Naše hříchy jsou všem viditelné; nemilosrdně se odrážejí ve vráskách tisícileté tváře naší matky a učitelky. Ona totiž putuje už dva tisíce let a sdílí „radost a naději, smutek a úzkost lidí“.⁵⁷ A putuje taková, jaká je, aniž by se podrobila zákroku na estetické chirurgii. Hříchy svých členů, které se někteří občas snaží zakrývat, nemá strach po-

stavit do ohnivého světla slova evangelia, které tříbí a očisťuje. Nepřestává každý den se zahanbením opakovat: „Smiluj se nade mnou, Bože, pro své milosrdenství, [...] můj hřích je stále přede mnou“ (Žl 51,3,5). Připomeňme si ale, že matku, když je zraněná, neopouštíme, ale naopak se jí ujmeme, aby sebrala všechny své síly a schopnost začínat vždycky znovu.

102. Uprostřed této tragédie, která nás oprávněně zraňuje na duši, „Pán Ježíš, který svou církev nikdy neopustí, jí nabízí sílu a nástroje pro novou cestu“.⁵⁸ Tak tato temná chvíle „s cennou pomocí mládeže může znamenat skutečnou šanci pro epochální reformu“,⁵⁹ abychom se otevřeli novým Letnicím a zahájili období očišťování a proměny, v němž se obnoví mladost církve. Mladí lidé budou moci přispět svou pomocí ještě víc, když se budou z duše cítit součástí „svatého a trpělivého lidu, věrného Bohu, který je podporován a oživován Duchem Svatým“, protože „právě tento svatý lid Boží nás osvobodí od pohromy klerikalismu, který je živnou půdou všech těchto ohavností“.⁶⁰

VÝCHODISKO EXISTUJE

103. V této kapitole jsem se zastavil u pohledu na realitu mladých lidí v dnešním světě. Některým dalším hlediskům budou věnovány následující kapitoly. Jak už jsem poznamenal, nemám v úmyslu touto analýzou vyčerpat téma. Vyberím jednotlivá společenství, aby s úctou a vážností prozkoumala životní situaci svých mladých a následně zvolila nejvhodnější pastorační postupy. Nechci ale uzavřít tuto kapitolu, aniž bych věnoval několik slov každému z vás.

104. Připomínám ti radostnou zvěst, která nám byla darována o velikonočním ránu: že všechny temné a bolestné situace, o nichž mluvíme, mají východisko. Je například pravda, že digitální svět tě může ohrožovat nebezpečím uzavírání se do sebe, izolace nebo prázdné zábavy. Ale nepochybuji, že i v těchto oblastech existují kreativní a někdy i geniální mladí lidé. To je případ mladého služebníka Božího Carla Acutise.

105. Carlo Acutis velmi dobře věděl, že mechanismy komunikace, reklamy a sociálních sítí lze používat tak, že nás otupí a učiní závislými na konzumu a novinkách, jež se dají koupit, že budeme posedlí volným časem a uzavření do negativismu. Carlo ale uměl používat nové techniky komunikace k předávání evangelia a k šíření hodnot a krásy.

106. Nenechal se chytit do pasti. Viděl, že mnoho mladých lidí – i když se zdají být odlišní od jiných – se nakonec jako všichni ostatní žene za tím, co jim ti, kdo mají moc, vnucují prostřednictvím konzumu a různých lákadel. Tímto způsobem nedovolí, aby rozkvetly dary, které jim Pán dal, nenabídnou tomuto světu své osobní a jedinečné dary, které Bůh do každého z nich zasel. A tak se stává, jak říkal Carlo, že „se všichni rodí jako originály, ale mnozí umírají jako fotokopie“. Nedovol, aby se to stalo tobě.

107. Nedopusť, aby tě okradli o naději a o radost, aby tě omámili a zotročili pro své zájmy. Odvaž se být někým víc, protože tvé bytí má větší hodnotu než cokoli jiného. Nepotřebuješ mít majetek nebo budit dojem. Můžeš být takový, jakého tě zná Bůh, tvůj Stvořitel, jestliže uznáš, že jsi povolán k mnoha věcem. Vyzývej Ducha Svatého a kráčeš s důvěrou k velkému cíli: ke svatosti. Tak budeš ne fotokopii, ale plně sám sebou.

108. Potřebuješ k tomu poznat jednu podstatnou věc: být mladým neznamená jenom hledat pomíjivou zábavu a povrchní úspěchy. Aby mládí v tvém životě dosáhlo svého cíle, musí být dobrou velkorysého darování se, čisté oběti, odříkání, které mě něco stojí, ale které přináší plodnost. Jak to řekl jeden veliký básník:

*Pokud jsem pro získání toho, co jsem získal,
musel nejprve ztratit, co jsem ztratil,
pokud jsem pro obdržení toho, co jsem obdržel,
musel snést, co jsem snášel,*

*pokud jsem k tomu, abych byl teď zamilován,
musel být zraněn,
považuji za správné vytrpět, co jsem trpěl,
považuji za správné oplakat, nad čím jsem plakal.*

*Celkem vzato jsem totiž zjistil,
že se nelze dobře těšit z toho, co mě těšilo,
pokud jsem si to předem neprotrpěl.*

*Celkem vzato jsem pochopil,
že to, co tvoří květy stromu,
žije z toho, co je skryto dole.⁶¹*

109. Jsi-li věkem mladý, ale cítíš se slabý, unavený a zklamaný, popros Ježíše, aby tě obnovil. S ním nás naděje nikdy nezklame. Totéž můžeš udělat, když cítíš, že se topíš v neřestech, špatných návycích, sobectví nebo nezdravém pohodlí. Ježíš, který je plnost života, ti chce pomoci, aby se ti tvé mládí vyplatilo. Tak nepřipravíš svět o přínos, který mu můžeš dát jen ty, ve své jedinečnosti a neopakovatelnosti.

110. Chci ti ale také připomenout, že „když se straníme druhých, pak je velmi těžké bojovat proti vlastní žádostivosti a proti nástrahám a pokušením ďábla a sobeckého světa. Jsme bombardováni tolikerým sváděním, že zůstaneme-li příliš osamocení, snadno ztratíme smysl pro realitu a vnitřní jasnost, a podlehneme.“⁶² To platí především pro mladé lidi, protože společně máte obdivuhodnou sílu. Když se nadchnete pro společný život, jste schopni velkých obětí pro druhé a pro společenství. Izolace vás naopak oslabuje a vystavuje vás těm nejhorším věcem naší doby.

ČTVRTÁ KAPITOLA

VELKÁ ZVĚST PRO VŠECHNY MLADÉ LIDI

111. Bez ohledu na různé okolnosti chci nyní všem mladým lidem oznámit tu nejdůležitější věc, první věc, o které se nikdy nesmí mlčet. Je to zvěst, která obsahuje tři veliké pravdy, jež všichni potřebujeme slyšet znovu a znovu.

BŮH JE LÁSKA

112. Každému chci říct především první pravdu: „Bůh tě miluje.“ I když jsi to už slyšel, nevádí, chci ti to připomenout: Bůh tě miluje. Nikdy o tom nepochybuji, ať se ti v životě děje cokoli. Ať se nacházíš v jakýchkoli životních okolnostech, jsi nekonečně milován.

113. Možná že tvé zkušenosti s otcovstvím nejsou nejlepší, tvůj pozemský otec ti byl třeba vzdálený nebo ti chyběl nebo se naopak projevoval dominantně a majetnický; nebo jsi prostě neměl takového otce, jakého jsi potřeboval. To nevím. Ale co ti mohu říct s jistotou, je skutečnost, že se můžeš zcela bezpečně vrhnout do náručí svého božského Otce, Boha, který ti daroval život a který ti ho dává v každém okamžiku. On tě bude pevně podpírat a současně budeš cítit, že zcela respektuje tvoji svobodu.

114. V jeho slově najdeme mnoho projevů jeho lásky. Jako by se pokoušel ji projevovat různými způsoby, aby viděl, které z těch slov dokáže proniknout tvým srdcem.

Někdy se například ukazuje jako laskaví rodiče, kteří si hrají se svými dětmi: „Pouty laskavosti jsem je táhl, provazy lásky; byl jsem k nim jako ti, kdo zdvihají dítě ke svým tvářím“ (Oz 11,4).

Někdy se projevuje láskyplně jako matky, jež své děti upřímně milují niternou láskou, která nedokáže zapomenout a opustit: „Copak může zapomenout žena na své nemluvně, není jí líto syna vlastního těla? I kdyby ona zapomněla, já přece na tebe nezapomenu!“ (Iz 49,15).

Ukazuje se dokonce jako zamilovaný, který si milovanou osobu přímo vytetuje na dlaň, aby měl její vzhled stále při sobě: „Hle, vyryl jsem si tě do dlaní“ (Iz 49,16).

Jindy zdůrazňuje sílu a stálost své lásky, která se nedá přemoci: „I kdyby hory ustoupily a pahorky kolísaly, má láska od tebe neustoupí a smlouva mého pokoje nezakolísá“ (Iz 54,10).

Nebo nám říká, že jsme od věků očekáváni, protože jsme se na tomto světě neobjevili náhodou. Dříve než jsme začali existovat, byli jsme v plánu jeho lásky: „Věčnou láskou jsem tě miloval, proto jsem ti zachoval smilování“ (Jer 31,3).

Nebo nás upozorňuje, že dokáže vidět naši krásu, kterou není schopen rozpoznat nikdo jiný: „Protože jsi v mých očích drahý a vzácný, miluji tě“ (Iz 43,4).

Nebo nás přivádí k objevu, že jeho láska není smutná, ale je čistou radostí, která se obnovuje, když se jím necháme milovat: „Hospodin, tvůj Bůh, je uprostřed tebe, hrdina, vítěz; bude nad tebou plesat v radosti, obnovil k tobě svou lásku, s veselím nad tebou zajásá“ (Sof 3,17).

115. Pro něj jsi opravdu vzácný, nejsi bezvýznamný, jsi pro něj důležitý, protože jsi dílo jeho rukou. Proto ti věnuje pozornost a vzpomíná na tebe plný lásky. Musíš mít důvěru v „Boží vzpomínání: jeho paměť není ‘pevný disk’, který ukládá a uchovává všechna naše data, jeho paměť je srdce

s něžným soucitem, které se raduje, když může definitivně smazat všechny stopy zla“.⁶³ Nechce si vést účet tvých omylů a v každém případě ti pomůže, aby ses něčemu naučil také ze svých pádů, protože tě miluje. Snaž se setrvat chvíli v mlčení a nech se jím milovat. Snaž se umlčet všechny vnitřní hlasy a křik a zůstaň chvíli v objetí jeho lásky.

116. To je láska, „která se nevnucuje a nedrtí, láska, která nevyklučuje, neumlčuje a nemlčí, láska, která neponižuje a nenakládá břemena. Je to Pánova láska, láska všedního dne, taktní a uctivá, láska ve svobodě a ke svobodě, láska, která uzdravuje a pozvedá. Je to Pánova láska, která zná více stoupání než pády, více usmíření než zákazy, více otevírání nových možností než odsuzování, více budoucnost než minulost.“⁶⁴

117. Když tě o něco žádá nebo když jen připouští výzvy, které ti přináší život, čeká, že mu dáš prostor, aby tě mohl postrčit dopředu, pobídnout tě, umožnit ti zrát. Nemrzí ho, když mu řekneš, že o něm máš pochybnosti. Jeho znepokojuje, když s ním nemluvíš, když se neotevřeš k upřímnému rozhovoru s ním. Bible vypráví, že Jakub bojoval s Bohem (srov. Gn 32,25–31), ale to ho nevzdálilo od Pánovy cesty. Ve skutečnosti nás on sám vybízí: „Pojďte, jednejme o tom“ (Iz 1,18). Jeho láska je velmi reálná, velmi pravdivá, velmi konkrétní, takže nám nabízí vztah upřímného a plodného dialogu. Nech se také svým nebeským Otcem obejmout v láskyplné tváři jeho odvážných svědků na této zemi!

KRISTUS TĚ ZACHRAŇUJE

118. Druhou pravdou je, že Kristus se vydal z lásky až do konce, aby tě zachránil. Jeho otevřené paže na kříži jsou

nejvzácnějším znamením přítele, který je schopen jít až do krajnosti: „A protože miloval svoje, kteří byli ve světě, projev il jim lásku až do krajností“ (Jan 13,1).

Svatý Pavel dosvědčil, že žije v důvěře v tuto lásku, která dala všecko: „Tento život v těle žiji ve víře v Božího Syna, protože on mě miloval a za mě se obětoval“ (Gal 2,20).

119. Kristus, který nás na kříži zachránil z našich hříchů, nás zachraňuje a vykupuje také dnes stejnou mocí svého úplného darování se. Podívej se na kříž, uchop ho, nech se zachránit, protože „ti, kdo přijímají spásu od něj, jsou vysvobozeni z hříchu, ze smutku, z vnitřní prázdnoty a z osamění“.⁶⁵ A jestliže zhřešíš a vzdálíš se, on tě opět mocí svého kříže pozvedne. Nikdy nezapomínej, že „on odpustí sedmdesát sedmkrát. Vrací se, aby nás znovu a znovu bral na svá ramena. Nikdo nám nebude moci odejmout důstojnost, kterou nám uděluje tato nekonečná a nezlomná láska. S něhou, která nás nikdy nezklame a vždycky nám může navrátit radost, nám umožňuje pozvednout hlavu a začít znovu.“⁶⁶

120. „Jsme zachráněni Ježíšem: on nás totiž miluje a nemůže jinak. My mu můžeme udělat ledacos, ale on nás miluje a zachraňuje nás. Vždyť jen to, co on miluje, může být zachráněno. Jenom to, co on přijme, může být proměněno. Pánova láska je větší než všechny naše rozpory, než všechna naše křehkost a ubohost. Ale právě skrze naše rozpory, křehkost a ubohost on píše tyto naše dějiny lásky. Objal ztraceného syna, objal Petra poté, co ho zapřel, a objímá nás stále, stále, stále po našich pádech, a tak nám pomáhá zvednout se a postavit se na nohy. Neboť skutečný pád – na to dávejme pozor – skutečný pád, ten, který nám může zničit život, je ten, po němž zůstaneme ležet na zemi a nenecháme si pomoci.“⁶⁷

121. Jeho odpouštění a spása nejsou něco, co jsme si koupili nebo co bychom si museli opatřit svými skutky nebo svým úsilím. On nám odpouští a osvobozuje nás zdarma. Jeho darování se na kříži je něco tak velikého, že za to nemůžeme ani nemusíme zaplatit. Tento dar můžeme jen přijmout s nesmírnou vděčností a s radostí, že jsme tak milováni ještě dřív, než na to vůbec dokážeme pomyslet: „On nás miloval první“ (srov. 1 Jan 4,19).

122. Mladí, Pánem milovaní, jak velkou máte hodnotu, když jste byli vykoupeni Kristovou drahocennou krví! Drazí mladí přátelé, vy „nemáte cenu! Vy nejste nějaké zboží, které se prodává v dražbě! Nenechte se, prosím, kupovat. Nenechte se svádět, nenechte se zotročovat ideologiemi, které nás kolonizují, které nám tlučou do hlavy podivné ideje, abychom byli nakonec zotročeni, závislí a promarnili svůj život. Vy nemáte cenu... To si musíte stále opakovat: nejsem na prodej v dražbě, nemám cenu. Jsem svobodný, jsem svobodný! Zamilujte se do této svobody, kterou nabízí Kristus.“⁶⁸

123. Pohleď na rozpjaté paže ukřižovaného Krista a dovol, ať tě stále znovu zachraňuje. A když přijdeš vyznat své hříchy, pevně věř v jeho milosrdenství, které tě osvobozuje od viny. Kontempluj jeho krev prolitou s tak velikou láskou a nech se jí očistit. Tak budeš moci být vždy jako znovuzrozený.

ON ŽIJE!

124. Pak je tu třetí pravda, která je neoddělitelně spojena s tou předchozí: On žije! Je dobré si to často připomínat, protože jsme v nebezpečí, že budeme Ježíše Krista brát jen jako dobrý příklad z minulé doby, jako vzpomínku, jako někoho, kdo nás zachránil před dvěma tisíci lety. To by nám

bylo k ničemu, to by nás nezměnilo, to by nás neosvobodilo. Ten, který nás naplňuje svou milostí, ten, který nás osvobozuje, proměňuje, uzdravuje nás a posiluje, je někdo, kdo žije. Je to vzkříšený Kristus, plný nadpřirozené životní síly, oděný nekonečným světlem. Proto svatý Pavel prohlásil: „Nevstal-li Kristus, vaše víra nemá cenu“ (1 Kor 15,17).

125. Jenom když žije, může být přítomný v každé chvíli tvého života, aby ho naplnil světlem. Pak už nebude žádná osamocenosť a opuštěnosť. A kdyby všichni odešli, on tu bude podle svého příslibu: „Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“ (Mt 28,20). On naplňuje všechno svou neviditelnou přítomností, a kamkoli půjdeš, bude tam na tebe čekat. On totiž nejen přišel, ale přichází stále a bude přicházet každý den, aby tě pozval na cestu ke stále novým obzorům.

126. Kontempluj Ježíše, který je šťastný a překypuje radostí. Raduj se se svým přítelem, který zvítězil. Zabili svatého, spravedlivého, nevinného, ale on zvítězil. Zlo nemá poslední slovo. Ani v tvém životě nebude mít zlo poslední slovo, protože tvůj přítel, který tě miluje, chce v tobě vítězit. Tvůj Spasitel žije.

127. Protože žije, není třeba pochybovat o tom, že dobro v našem životě se bude prosazovat a že naše námahy budou k něčemu dobré. Můžeme tedy přestat se stesky a hledět dopředu, protože s ním můžeme vždycky hledět dopředu. To je jistota, kterou máme. Ježíš je věčně živý. Když se ho držíme, budeme žít a přestojíme všechny podoby smrti a násilí, které na nás na cestě číhají.

128. Každé jiné řešení se ukáže jako neúčinné a jen dočasné. Možná pomůže na nějakou dobu, ale potom znovu zjistíme, že jsme bezbranní, opuštění, vystaveni vši možné nepohodě.

S ním je ale srdce vkořeněno do hlubokého bezpečí, které přetrvá všechno. Svätý Pavel říká, že chce být spojen s Kristem, aby poznal jeho „i moc jeho zmrtvýchvstání“ (Flp 3,10). To je moc, která se projeví mnohokrát také v tvém životě, protože ti přišel dát život, a to „život v hojnosti“ (Jan 10,10).

129. Dokážeš-li srdcem ocenit krásu této zvěsti a svolíš-li, aby ses setkal s Kristem, svolíš-li, aby tě miloval a zachránil, navážeš-li s ním přátelství a začneš-li s živým Kristem rozmlouvat o konkrétních záležitostech svého života, prožiješ velikou zkušenost, základní zkušenost, která bude oporou tvého křesťanského života. Tuto zkušenost budeš pak také moci předávat dalším mladým lidem. Vždyť „na počátku křesťanského života není určité etické rozhodnutí nebo nějaká velká idea, nýbrž setkání s událostí, s Osobou, která otevírá před životem nový obzor a dává mu rozhodující zaměření.“⁶⁹

DUCH DÁVÁ ŽIVOT

130. V těchto třech pravdách – Bůh tě miluje, Kristus je tvůj spasitel, On žije – se ukazuje Bůh Otec a Ježíš. Kde je Otec a Ježíš, tam je také Duch Svätý. To on připravuje a otevírá srdce, aby přijala tuto zvěst, to on uchovává tuto živou zkušenost spásy, to on ti bude pomáhat růst v této radosti, pokud ho necháš jednat. Duch Svätý naplňuje srdce vzkříšeného Krista a odtud jako pramen proudí do tvého. A když ho přijmeš, Duch Svätý tě bude stále víc uvádět do Kristova srdce, abys byl stále více naplňován jeho láskou, jeho světlem a jeho silou.

131. Vzývej Ducha Svätého každý den, aby v tobě ustavičně obnovoval zkušenost té velké zvěsti. Proč ne? Nic nepromarni a on bude moci měnit tvůj život, osvěcovat ho a dávat

mu lepší směr. On tě nebude omezovat, nic ti nevezme, naopak ti bude nejlepším způsobem pomáhat nacházet to, co potřebuješ. Cítíš potřebu lásky? Tu nenajdeš v nevázanosti, když využíváš druhé, když se jich zmocňuješ nebo je ovládáš. Najdeš ji v takovém způsobu, který tě učiní skutečně šťastným. Hledáš emoční naplnění? Toho nedosáhneš tím, že budeš hromadit věci, utrácet peníze a beznadějně se honit za věcmi tohoto světa. Přijdou mnohem krásnějším a uspokojujícím způsobem, jestliže se necháš vést Duchem Svatým.

132. Hledáš vášně? Jak říká jedna krásná báseň: „Zamiluj se!“ (nebo: „dovol, aby ses zamiloval“), protože „nic nemůže být důležitější než potkat Boha. Znamená to zamilovat se do něj definitivním a absolutním způsobem. To, do čeho se zamiluješ, lapí tvoji představivost, a nakonec zanechá na všem své stopy. To bude rozhodovat o tom, co tě ráno zvedne z lůžka, co budeš dělat po večerech, jak budeš prožívat své víkendy, co budeš číst, co budeš vědět, co bude zraňovat tvé srdce a co tě bude zaplavovat radostí a vděčností. Zamiluj se! Setrvej v té lásce! A všechno bude jiné.“⁷⁰ Tato Boží láska, která se vášnivě chopí celého tvého života, je možná díky Duchu Svatému, protože „Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého, který nám byl dán“ (Řím 5,5).

133. On je pramen nejkrásnějšího mládí. Vždyť ten, kdo doufá v Pána, „je jako strom, který je zasazen u vod, který své kořeny vyhání k potoku; když přijde vedro, nestrachuje se, jeho listí zůstává zelené“ (Jer 17,8). Zatímco „mladíci zemdlí a unaví se“ (Iz 40,30), ti, kdo kladou svou důvěru v Pána, „nabývají sil, vzletají svými křídly jak orli, běží a neunaví se, jdou bez umdlení“ (Iz 40,31).

CESTY MLÁDÍ

134. Jak prožijeme mládí, když se necháme osvěcovat a proměňovat velikou zvěstí evangelia? Tuto otázku je důležité si položit, protože mládí není něco, čím bychom se měli chlubit, ale je to Boží dar: „Být mladí je milost, štěstí.“⁷¹ Je to dar, který můžeme neužitečně promarnit nebo ho vděčně přijmout a naplno z něj žít.

135. Původcem mládí je Bůh a působí v každém mladém člověku. Mládí je požehnaným časem pro mladého člověka a požehnáním pro církev a svět. Je to radost, zpěv naděje a blaženost. Vážít si mládí znamená vidět toto životní období jako vzácný okamžik, a ne jako přechodnou dobu, v níž se mladí cítí postrkováni k dospělosti.

DOBA SNĚNÍ A ROZHODOVÁNÍ

136. V Ježíšově době byl přechod z dětství důležitým životním krokem, který se radostně slavil. Když tedy Ježíš vrátil život jednomu „dítěti“ (Mk 5,39), umožnil jí udělat jeden krok vpřed, nechal ji růst, aby se stala „dívkou“ (Mk 5,41). Když jí řekl: „Dívko, říkám ti, vstaň!“ (*talitha kum*), udělil jí zároveň víc odpovědnosti za její život a otevřel jí dveře k mládí.

137. „Mládí jako doba, ve které se rozvíjí osobnost, je charakterizováno sny, které nabývají konkrétní podoby, vztahy, které nabývají na pevnosti a vyrovnanosti, pokusy, experimenty a rozhodnutími, která postupně naplňují plán života.

V tomto životním období jsou mladí lidé povoláni k tomu, aby se dívali dopředu, neodřezávali však své kořeny, aby se stávali samostatnými, ale ne osamocenými.⁷²

138. Boží láska a náš vztah k živému Kristu nám nebrání snít, nevyžadují od nás, abychom omezovali své obzory. Naopak, tato láska nás podněcuje, povzbuzuje a vybízí k lepšímu a krásnějšímu životu. Slovo „neklid“ vyjadřuje mnohé touhy srdcí mladých lidí. Tak to řekl svatý Pavel VI.: „Právě v neuspokojení, které vámi zmítá, [...] je podstatný prvek světla.“⁷³ Neuspokojený neklid společně s úžasem nad novými věcmi, které se vynořují na obzoru, v nich otevírá cestu k odvaze vzít život do svých rukou a přijmout odpovědnost za misi. Tento zdravý nepokoj, který se probouzí především v mládí, zůstává typickou vlastností každého srdce, které si uchovává mladost, pohotovost a otevřenost. Spolu s tímto hlubokým neuspokojením je v člověku přítomný pravý vnitřní pokoj. Svatý Augustin říkal: „Pane, stvořil jsi nás pro sebe a nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v tobě.“⁷⁴

139. Před nějakou dobou se mě jeden přítel zeptal, co vidím, když myslím na mladého člověka. Toto byla moje odpověď: „Vidím chlapce nebo dívku, kteří hledají svou cestu, kteří chtějí s křídly na nohou někam rychle běžet, kteří jsou zcela ve světě a odtud hledí k obzoru očima plnými naděje, plnými budoucnosti a také iluzí. Mladý člověk chodí po dvou nohách jako dospělí, ale na rozdíl od dospělých, kteří je drží vedle sebe, má mladík vždy jednu napřed, připraven vykročit, vystartovat. Stále ve startovní pozici. Mluvit o mladých lidech znamená hovořit o zaslíbeních, mluvit o radosti. Mladí lidé mají tak ohromnou sílu, jejich pohled svědčí o veliké naději. Mladý člověk je zaslíbení života, se kterým se pojí určitá houževnatost; je dost ztřeštěný, může

se oddávat iluzím a současně je schopen se ze zklamání, která z toho mohou vzejít, vzpamatovat.“⁷⁵

140. Někteří mladí lidé možná tuto životní etapu odmítají, protože by rádi dál zůstali dětmi nebo protože si přejí, aby „se dospívání nekonečně prodlužovalo a oddalovalo se rozhodování. Strach z toho, co je definitivní, tak vede k jistému ochromení jejich rozhodnosti. Avšak mládí stejně jako čas nelze zastavit: mládí je věkem rozhodování a právě v tom spočívá jeho kouzlo a jeho největší úkol. Mladí lidé dělají svá rozhodnutí ohledně profese, společnosti a politiky a ještě radikálnější rozhodnutí, která dávají jejich životu definitivní podobu.“⁷⁶ Konají rozhodnutí také ohledně lásky, volby partnera nebo přijetí prvního dítěte. O těchto tématech budeme hlouběji pojednávat v posledních kapitolách, které jsou věnovány osobnímu povolání a jeho rozlišování.

141. Vedle snů, které dávají inspiraci k rozhodování, je tu ale „ohrožení v neustálém stěžování si a rezignovanosti. To ponecháme těm, kteří následují ‘bohyni hořekování’ [...], což je klam, který tě zavede na mylnou cestu. Když se všechno zdá být nehybné a stagnující, když nás zneklidňují osobní problémy a když se nenalézají náležitá řešení společenských potíží, není správné se cítit poraženými. Cestou je Ježíš: nechme ho nastoupit do naší ‘loďky’ a vyplout na jezero s ním! On je Pán! On mění životní perspektivu. Víra v Ježíše přivádí k větší naději, k jistotě založené nejen na našich vlastnostech a schopnostech, ale na Božím slově, na pozvání, které pochází od něho. Aniž byste přehnaně kalkulovali a aniž byste se znepokojovali ověřováním, zda okolní skutečnost odpovídá vašim jistotám, zajedte na hlučinu. Vyjděte ze sebe!“⁷⁷

142. Musíme vytrvat na cestě snů. Proto je třeba mít se na pozoru před pokušením, které si s námi často pohrává: před nedočkavostí. Může se stát velkým nepřítelem, když nás dovede ke stavu, kdy to vzdáme, protože zjistíme, že výsledky nepřicházejí ihned. Ty nejkrásnější sny se dosahují nadějí, trpělivostí a nasazením, pokud se zřekneme uspěchanosti. Současně nesmíme sami sebe brzdit znejišťováním; nesmíme mít strach riskovat a dělat chyby. Spíš musíme mít strach z toho, že bychom mohli žít váhavě, jako živí mrtví, kteří v sobě nemají život, protože nechtějí riskovat, protože nejsou ve svých závazcích vytrvalí nebo mají strach dělat chyby. I když se zmýlíš, můžeš vždycky zvednout hlavu a začít znovu. Nikdo nemá právo oloupit tě o naději.

143. Drazí mladí přátelé, nezříkejte se toho nejlepšího ze svého mládí, nepozorujte život zpovzdálí. Nezaměňujte štěstí za pohovku a neprosedte celý svůj život před obrazovkou. Ať váš život v ničem nepřipomíná žalostný pohled na odstavený vůz. Nebuďte zaparkovanými automobily, ale oplývejte sny a dělejte jasná rozhodnutí. Riskujte, i když se zmýlíte. Nechtějte jenom přežívat s narkotizovanou duší a nedívejte se na svět, jako byste byli turisté. Dejte o sobě slyšet! Hodte strach, který vás paralyzuje, přes palubu, aby z vás nebyla mumifikovaná mládež. Žijte! Věnujte se z života tomu nejlepšímu! Otevřete dvířka klece a vyleťte ven! Neodcházejte prosím do předčasného důchodu.

TOUHA PO ŽIVOTĚ A ZKUŠENOSTECH

144. I když jsou mladí lidé přitahováni budoucností a jejími přísliby, neznamená to, že jsou jen plně zaměřeni k tomu, co je před nimi. Mají také mocnou touhu žít v přítomnosti a vy-

užít plně všechny možnosti, které jim tento život nabízí. Tento svět je plný krásy! Jak bychom mohli pohrdat Božími dary?

145. Oproti tomu, co si myslí mnozí lidé, nechce Pán tuto chuť do života omezovat. Je dobré připomenout si, co učí starozákonní mudrc: „Synu, máš-li něco, dopřej si [...]. Nezbavuj se přítomného dobra“ (Sir 14,11.14). Skutečný Bůh, který tě miluje, chce, abys byl šťastný. Proto v Bibli najdeme také tuto radu pro mladé lidi: „Raduj se, jinochu, ve svém mládí, ať tě rozveseluje srdce v tvém jinošství. [...] Vzdal starost ze svého srdce“ (Kaz 11,9–10). Vždyť Bůh „nám všechno hojně poskytuje k užívání“ (1 Tim 6,17).

146. Jak by mohl být Bohu vděčný ten, kdo se není schopen radovat z každodenních malých dáreků? Kdo se neumí zastavit u prostých a milých věcí, které potkává na každém kroku? Vždyť „není nikdo horší než ten, kdo sám sobě nepřej“ (Sir 14,6). To neznamená, že máme být nenasytní a neustále bažit po bezmezné zábavě. Naopak, to by ti bránilo prožívat přítomnost. Jde o to, umět otevřít oči a zastavit se, abys mohl žít naplno a s vděčností vychutnávat každý malý dar v životě.

147. Je jasné, že Boží slovo tě zve, abys žil v přítomnosti, a ne aby sis jen zajišťoval budoucnost: „Nedělejte si proto starosti o zítřek, vždyť zítřek bude mít své vlastní starosti. Každý den má dost svého trápení“ (Mt 6,34). To ovšem neznamená vrhnout se do neodpovědné prostopášnosti, která v tobě zanechá prázdnotu a trvalou nespokojenost, ale je třeba žít naplno v přítomnosti tak, že používáme energii k dobrým věcem: k pěstování bratrství, následování Ježíše a k tomu, abychom si vážili každé malé radosti v životě jako daru Boží lásky.

148. V této souvislosti bych chtěl připomenout, že když byl kardinál František Xaverský Nguyễn Văn Thuân vězněn v koncentračním táboře, nechtěl, aby jeho dny byly naplněny jen nadějným očekáváním budoucnosti. Rozhodl se „žít v přítomném okamžiku tak, že ho naplní láskou“. A dělal to tímto způsobem: „Využiji příležitosti, které se každý den nabízejí, abych běžné činnosti prováděl mimořádným způsobem.“⁷⁸ Když bojuješ za uskutečnění svých snů, žij naplno svůj dnešek, dej se mu úplně a každý okamžik naplň láskou. Je totiž pravda, že tento den tvého mládí může být dnem posledním, a proto se vyplatí prožít ho s nadšením a naplno, jak jen je to možné.

149. To platí také pro těžké chvíle, které je třeba prožít do hloubky, abychom porozuměli jejich poselství. Švýcarští biskupové píší: „On je tam, kde jsme si mysleli, že nás opustil a kde už není žádná možnost záchrany. Je to paradoxní, ale utrpení, temnoty, se pro mnohé křesťany staly [...] místem setkání s Bohem.“⁷⁹ Navíc touha žít plně a zakoušet nové věci se projevuje zejména u mnoha mladých lidí ve stavu fyzického, psychického a smyslového omezení. I když nemohou vždycky zakoušet totéž jako jejich vrstevníci, mají pozoruhodné a nečekané zdroje a schopnosti, které někdy přesahují běžný průměr. Pán Ježíš jim dává jiné dary, které v nich má společenství poznat a vážit si jich, aby mohli objevit jeho láskyplný plán pro každého z nich.

PŘÁTELSTVÍ S KRISTEM

150. I když zažiješ a prožiješ hodně věcí, nebudeš moci dosáhnout podstaty mládí, nepoznáš skutečnou plnost toho, co znamená být mladý, jestliže se každý den nesetkáváš se svým velikým přítelem – nežiješ-li v přátelství s Ježíšem.

151. Přátelství je životní dar i Boží milost. Prostřednictvím přátel nás Pán očišťuje a vede nás ke zralosti. Věrní přátelé, kteří nám stojí po boku v těžkých chvílích, jsou odrazem Pánovy lásky, jeho útěchy a jeho láskyplné přítomnosti. Když máme přátele, učí nás to otevírat se, být chápavými, starat se o druhé, vycházet ze svého pohodlí a osamocení, sdílet život. Z toho důvodu „věrný přítel není k zaplacení“ (Sir 6,15).

152. Přátelství není vztah pomíjivý a přechodný, ale stálý, pevný, věrný, který zraje postupem času. Je to vztah náklonnosti, který nás spojuje v jedno, a současně je to velkodušná láska, která nás učí hledat dobro našeho přítele. I když se mohou přátelé od sebe hodně lišit, mají vždycky něco společného, co je přivádí do větší blízkosti ve vzájemné otevřenosti a důvěře.⁸⁰

153. Přátelství je tak důležité, že sám Ježíš se představuje jako přítel: „Už vás nenazývám služebníky [...], nazval jsem vás přáteli“ (Jan 15,15). Milostí, kterou nám dává, jsme tak vyvýšeni, že jsme skutečně jeho přáteli. Láskou, kterou do nás vylévá, můžeme my milovat jeho a rozšiřovat jeho lásku na druhé v naději, že také oni najdou své místo ve společenství přátel, které založil. A i když on jako vzkříšený už žije v úplném štěstí, je možné, abychom mu velkodušně pomáhali budovat jeho království v tomto světě tím, že neseme jeho poselství, jeho světlo a především jeho lásku druhým (srov. Jan 15,16). Učedníci uslyšeli Ježíšovo povolání k přátelství s ním. Bylo to pozvání, které na ně netlačilo, ale které laskavě naléhalo na jejich svobodu. „Pojďte a uvidíte,“ řekl jim Ježíš, a oni „šli, viděli, kde bydlí, a ten den zůstali u něho“ (Jan 1,39). Po tomto nečekaném a srdečném setkání opustili všechno a následovali ho.

154. Přátelství s Ježíšem je nerozlučitelné. On nás nikdy neopustí, i když se nám někdy zdá, že mlčí. Když ho potřebujeme, dává se nám nalézt (srov. Jer 29,14) a stojí nám po boku všude, kam jdeme (srov. Joz 1,9). On totiž nikdy nezruší smlouvu. A prosí nás, abychom my ho neopouštěli: „Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás“ (Jan 15,4). Když se mu ale vzdálíme, „on zůstává věrný, protože nemůže zapřít sám sebe“ (2 Tim 2,13).

155. S přítelem můžeme hovořit a sdílet nejhlubší tajemství. Také s Ježíšem můžeme kdykoli vést rozhovor. Modlitba je výzva a dobrodružství. A jaké dobrodružství! Umožňuje nám stále lépe ho poznávat, nořit se do jeho hloubky a růst ve stále hlubším spojení s ním. V modlitbě mu můžeme vyprávět všechno, co se s námi děje, a s důvěrou se mu vrhnout do náručí. Současně nám dává chvíle vzácné blízkosti a něžné lásky, ve kterých do nás Ježíš vlevá svůj život. Když se modlíme, „vtahujeme Boha ‘do hry’, aby mohl jednat, zapojit se a zvítězit“.⁸¹

156. Tak se nám může podařit žít v trvalém sjednocení s ním, které převyšuje všechno, co můžeme prožívat s ostatními lidmi: „Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus“ (Gal 2,20). Neochuzuj své mládí o toto přátelství. Budeš ho moci vnímat po svém boku, a to nejen když se modlíš. Poznáš, že s tebou kráčí v každé chvíli. Snaž se ho objevovat a zažiješ krásnou zkušenost ve vědomí, že tě stále doprovází. To prožili učedníci na cestě do Emauz: Když spolu při chůzi sklíčeně rozmlouvali, „přiblížil se k nim sám Ježíš a připojil se k nim“ (Lk 24,15). Jeden světec řekl, že „křesťanství není sbírka pravd, ve které je třeba věřit, zákonů a zákazů, které je třeba dodržovat. To vypadá velmi odpudivě. Křesťanství je osoba, která mě tak nesmírně milovala, že touží po mé lásce. Křesťanství je Kristus.“⁸²

157. Ježíš může spojit všechny mladé lidi v církvi v jednom snu, „velikém snu, schopném obsáhnout všechny. Je to sen, kvůli kterému dal Ježíš svůj život na kříži a kvůli kterému byl vylit Duch Svátý v den Letnic a přinesl oheň do srdce každého muže a ženy, do srdce tvého i mého. Také do tvého srdce přinesl ten oheň v naději, že najde prostor, aby mohl růst a rozvíjet se. Sen, který má jméno Ježíš, který byl zaset Otcem: on je Bůh jako on, jako Otec, poslaný Otcem v důvěře, že bude růst a žít v každém srdci. Konkrétní sen, kterým je Člověk, který proudí v našich žilách, rozhýbává naše srdce a hýbe jím stále nově.“⁸³

RŮST A ZRÁNÍ

158. Mnozí mladí lidé pečují o své tělo, snaží se zvětšovat svou tělesnou sílu nebo zlepšovat svůj vzhled. Jiní se snaží rozvíjet své schopnosti a vědomosti, aby se cítili jistější sami sebou. Někteří míří výše a snaží se a usilují více o duchovní rozvoj. Svátý Jan říká: „Napsal jsem vám, mládeži, protože jste silní a Boží slovo zůstává ve vás“ (1 Jan 2,14). Hledat Pána, střežit jeho Slovo, snažit se na ně odpovídat svým životem, růst v ctnostech, to je to, co posiluje srdce mladých lidí. Proto je třeba si uchovávat spojení s Ježíšem, zůstat s ním „online“, protože tvoje štěstí a svatost nemůže růst jen tvými silami a duchem. Jako se staráš o to, abys neztratil spojení na internetu, tak si zajisti, aby bylo aktivní tvé spojení s Pánem, což znamená nepřerušovat dialog, poslouchat ho, vyprávět mu o svých záležitostech, a když nemáš jasno v tom, co bys měl dělat, zeptej se ho: „Ježíši, co bys dělal na mém místě ty?“⁸⁴

159. Doufám, že si budeš sebe tak vážít, že se budeš brát tak vážně, že se budeš snažit o duchovní růst. Kromě tvého – pro mládí tak typického – nadšení existuje krása v úsilí

o „spravedlnost, víru, lásku a pokoj“ (2 Tim 2,22). To neznamená, že musíš ztrácet spontánnost, svěžest, nadšení a jemnost. Stát se dospělým totiž neznamená opustit ty nejlepší hodnoty této životní fáze. Jinak by tě mohl Pán jednoho dne pokárat: „Vzpomínám na oddanost tvého mládí, na lásku tvého zasnoubení, když jsi šla za mnou na poušti“ (Jer 2,2).

160. Na druhé straně také dospělý člověk musí zrát, aby neztratil hodnoty svého mládí. Vždyť ve skutečnosti každá životní fáze je trvalou milostí a obsahuje hodnotu, která nesmí pominout. Dobře prožité mládí zůstává přítomné jako vnitřní zkušenost. Ta je v dospělém věku dál zpracovávána, prohlubuje se, trvá a přináší ovoce. Zatímco pro mládí je typické, že člověk je přitahován nekonečností, která se před ním otevírá,⁸⁵ nebezpečím dospělého věku s jeho jistotami a pohodlím je, že si tento obzor stále víc zužuje a zapomíná na hodnotu, která je vlastní mládí. Je třeba, aby tomu bylo naopak: zrát, růst a uspořádávat svůj život, aniž bychom ztráceli to nadšení, tu otevřenost, to okouzlení skutečností, že tu je stále něco většího. V každé chvíli života budeme moci svou mladost obnovovat a růst v ní. Když jsem začal svou službu jako papež, rozšířil mi Pán obzory a daroval mi obnovené mládí. Totéž se může stát manželskému páru po mnoha letech manželství nebo mnichovi v jeho klášteře. Existují věci, které se potřebují během let usadit, ale toto zraní může existovat spolu s ohněm, který se obnovuje – se stále mladým srdcem.

161. Růst znamená chránit a živit to nejcennější, co ti dává mládí, ale současně zůstávat otevřeným k očišťování toho, co není dobré, a k přijímání nových darů od Boha: on tě volá k tomu, abys rozvíjel to, co je hodnotné. Někdy tě mohou pocity méněcennosti přivést do stavu, že nechceš vidět své nedostatky a slabosti, ale tím by ses mohl uzavírat růstu

a zraní. Dovol jen Bohu, ať tě miluje. On tě miluje takového, jaký jsi, váží si tě a má k tobě úctu, a přitom ti také nabízí stále víc: hlubší přátelství s ním, větší horlivost v modlitbě, větší žízeň po jeho slově, větší touhu po přijímání Krista v eucharistii, větší chuť žít jeho evangelium, více vnitřní síly, větší pokoj a duchovní radost.

162. Připomínám ti však, že se nestaneš svatým a nedoješ k cíli tím, že budeš kopírovat druhé. Následovat svaté totiž vůbec neznamena kopírovat jejich životní styl ani způsob, jakým žijí svoji svatost: „Jejich svědectví jsou prospěšná k tomu, aby povzbuzovala a motivovala, ale nesmíme se snažit je kopírovat. To by nás mohlo dokonce vzdálit od té jedinečné a zvláštní cesty, kterou pro nás Pán připravil.“⁸⁶ Máš objevovat, kým jsi, a osobním způsobem rozvíjet svou svatost nezávisle na tom, co říkají nebo si myslí druzí. Stávat se svatým znamená stávat se plněji sebou samým, jakého si tě Bůh vysnil a přál stvořit, a ne být něčí fotokopii. Tvůj život musí být prorockým podnětem, který bude inspirací pro druhé, zanechá stopu v tomto světě, jedinečnou stopu, kterou můžeš zanechat jenom ty. Ale když se jen opičíš, ochudíš tento svět a také nebe o to, čím mu nebude moci přispět nikdo jiný místo tebe. Svatý Jan od Kříže ve své *Duchovní písni* napsal, že každý musí získat užitek z jeho duchovních rad „vlastním způsobem“,⁸⁷ protože sám Bůh zjevuje svou milost „některým jedním způsobem a některým způsobem jiným“.⁸⁸

CESTY BRATRSTVÍ

163. Tvůj duchovní pokrok se projevuje především tím, že rosteš v bratrské, velkodušné, milosrdné lásce. Svatý Pavel říká: „A ve vás ať Pán rozhoduje stále víc a více lásku jednoho

k druhému i ke všem lidem, jako ji i my máme k vám“ (1 Sol 3,12). Přeji ti, abys mohl žít stále víc v této „extázi“, spočívající v tom, že vycházíš ze sebe a hledáš dobro druhých, až k darování života.

164. Setkání s Bohem se označuje „extází“ (*ek-stasis*) tehdy, když nás vyvádí ze sebe samých a pozvedá nás, jako by se nás zmocnila Boží láska a krása. Můžeme být ale vyváděni ze sebe také proto, abychom poznávali krásu ukrytou v každém člověku, jeho důstojnost, jeho velikost coby Božího obrazu a Otcova dítěte. Duch Svatý nás chce pohnout k tomu, abychom vyšli ze sebe, abychom objali druhé lidi láskou a usilovali o jejich dobro. Proto je vždycky lepší prožívat víru společně a projevovat svou lásku ve společném životě, ve kterém sdílíme s dalšími mladými lidmi své pocity, svůj čas, svou víru i své starosti. Církev nabízí mnoho různých příležitostí pro prožívání víry ve společenství, protože společně jde všechno snadněji.

165. Tvá zranění tě mohou vést k pokušení stranit se druhých, k uzavírání se do sebe, k hromadění zášti – nikdy ale nepřestávej poslouchat Boží volání k odpuštění. Biskupové ve Rwandě správně učí: „Smíření s druhým především vyžaduje, abychom v něm objevovali zářivý Boží obraz. [...] Z tohoto pohledu je nesmírně důležité odlišovat hříšníka od jeho hříchu a provinění, abychom došli k opravdovému smíření. To znamená, že máš nenávidět zlo, které ti druhý způsobí, ale jeho máš dál milovat, protože poznáváš jeho slabost a vidíš v něm Boží obraz.“⁸⁹

166. Někdy veškerá energie, sny a nadšení mládí ochabnou následkem pokušení uzavřít se do sebe, do svých problémů, do zraněných pocitů, do bédování a pohodlnosti. Nedopusť, aby tě něco takového postihlo, protože bys uvnitř předčasně

zestárnul. Každý věk má svoji krásu a léta našeho mládí mají být poznamenána společně sdílenými ideály, nadějemi a sny, velkými obzory, ke kterým společně vzhlížíme.

167. Bůh miluje radost mladých lidí a zve je především k radosti, která se prožívá v bratrském společenství, k této vyšší radosti, která se umí dělit, protože „blaženější je dávat než dostávat“ (Sk 20,35) a „radostného dárce miluje Bůh“ (2 Kor 9,7). Bratrská láska zvětšuje naši schopnost se radovat, protože nás uschopňuje radovat se z dobra druhých: „Radujte se s radujícími“ (Řím 12,15). Kéž se tvá spontánnost a elán tvého mládí projevují stále více ve spontánní bratrské lásce a ve svěžesti, s jakou dokážeme odpouštět, ve velkodušnosti a touze budovat společenství. Jedno africké přísloví praví: „Chceš-li jít rychle, jdi sám. Chceš-li dojít daleko, jdi s druhými.“ Nenechme si ukrást bratrství.

ANGAŽOVANOST MLADÝCH LIDÍ

168. Když mladí lidé vidí svět plný násilí a sobectví, mohou být někdy v pokušení uzavírat se do malých skupinek, a tím se vyhýbat životním výzvám ve společnosti, v širším světě s mnoha podněty a potřebami. Myslí si, že žijí v bratrské lásce, ale jejich skupina se ve skutečnosti nestává ničím jiným než prodloužením jejich vlastního já. Ještě horší je, když je povolání laiků chápáno jen jako služba uvnitř církve (lektoři, akolyté, katecheté atd.), a přitom se zapomíná, že povoláním laiků je především láska v rodině a láska působící ve společnosti a v politice: je to konkrétní povinnost budovat novou společnost na základě víry. Znamená to žít uprostřed světa a společnosti s cílem evangelizovat její různé složky, podílet se na růstu pokoje, soužití, spravedlnosti, lidských práv, milosrdenství, a tak šířit ve světě Boží království.

169. Navrhuji mladým lidem, aby se vydali mimo skupiny svých přátel a budovali „společenské přátelství, usilovali o společné dobro. Společenské nepřátelství je ničivé. A tímto nepřátelstvím se ničí rodina. Tímto nepřátelstvím se ničí země. Tímto nepřátelstvím se ničí svět. A největším nepřátelstvím je válka. A dnes vidíme, že svět nemá daleko k tomu, aby byl válkou zničen. Lidé totiž nejsou schopni posadit se k jednomu stolu a společně hovořit. Buďte schopní vytvářet společenské přátelství.“⁹⁰ To není snadné. Musíme si stále něco odříkat, musíme vyjednávat – ale když to děláme s myšlenkou na dobro všech, dospějeme ke skvělé zkušenosti, že je možné dát stranou rozdíly, abychom mohli usilovat o něco společného. Když se nám podaří uprostřed mnoha neshod nalézt společné body, díky upřímné a někdy namáhavé snaze budovat mosty, dosáhnout pro všechny zúčastněné přijatelného souladu, pak zakusíme obdivuhodným způsobem kulturu setkávání. A to je něco, do čeho se mladí lidé mohou pustit s odvahou a nadšením.

170. Synoda prohlásila, že „jedním ze specifických rysů dnešní mládeže je společenská angažovanost, i když se uplatňuje jinak než v předchozích generacích. Někteří jsou sice lhostejní, ale mnozí další jsou ochotni se angažovat v dobrovolných iniciativách a sociální solidaritě a zapojují se v občanském životě, aby doprovázeli a podporovali mladé lidi při rozvíjení jejich talentů, schopností a tvořivosti a povzbuzovali je k přijímání odpovědnosti. Sociální angažovanost a přímý kontakt s chudými je dále podstatnou příležitostí k objeování nebo prohlubování víry a k rozpoznávání osobního povolání. [...] Konstatovali jsme také připravenost k angažování se v politice pro budování společného dobra.“⁹¹

171. Dnes – Bohu díky – existují skupiny mládeže ve farnostech, školách, hnutích nebo studentských kroužcích, které

jsou zvyklé doprovázet staré a nemocné lidi. Navštěvují chudinské čtvrti nebo chodí společně pomáhat potřebným v takzvaných „nocích dobročinné lásky“. Často prohlašují, že při této službě více dostávají, než dávají, protože člověk se mnoho naučí a zraje, když má odvahu vstoupit do kontaktu s utrpením jiných lidí. Kromě toho je v chudých ukrytá moudrost a oni nám mohou prostými slovy pomáhat objevovat dosud přehlížené hodnoty.

172. Jiní mladí lidé se podílejí na sociálních programech, jako je výstavba domů pro lidi bez přístřeší, akce na záchranu životního prostředí nebo sbírky na pomoc potřebným. Bylo by dobré, kdyby se toto společné angažování se neomezovalo jen na ojedinělé akce, ale dostalo stabilní podobu s jasnými cíli a dobrou organizací ve prospěch dlouhodobější a efektivnější práce. Studenti se mohou sdružovat v rámci mezioborové spolupráce, aby při řešení sociálních problémů uplatnili své znalosti, a mohou přitom pracovat spolu s mladými lidmi jiných církví a náboženství.

173. Jako při Ježíšově zázraku může docházet k rozmnožování chlebů a ryb, poskytnutých mladými lidmi (srov. Jan 6,4–13). Stejně jako v podobenství se malá semínka mladých lidí proměňují v stromy a žeň (srov. Mt 13,23.31–32). To všechno vychází z živého pramene eucharistie, v níž se proměňují náš chléb a naše víno, aby nám darovaly věčný život. Mladým lidem je svěřen nesmírný a nesnadný úkol. Vírou ve Vzkříšeného se ho budou moci zhostit tvořivě a s nadějí, ve stálém postoji připravenosti ke službě jako služebníci na svatební hostině, z nichž se stali užaslí spolupracovníci prvního Ježíšova znamení, kteří pouze věrně vykonali to, co jim přikázala jeho matka: „Udělejte všechno, co vám řekne“ (Jan 2,5). Milosrdenství, tvořivost a naděje působí, že život roste.

174. Chci tě povzbudit k přijetí tohoto úkolu, protože vím, že „tvé srdce, mladé srdce, chce budovat lepší svět. Sleduji zprávy ze světa a vidím, že mnoho mladých lidí v tolika částech světa vyšlo do ulic, aby projevili touhu po spravedlivější a bratrštější civilizaci. Mladí lidé v ulicích. Právě mladí chtějí být aktéry této proměny. Prosím vás, nedovolte, aby aktérem této proměny byl někdo jiný! Jste to vy, komu patří budoucnost! Skrze vás vstupuje do tohoto světa budoucnost. Prosím vás, abyste aktéry této proměny byli vy. Snažte se dál překonávat netečnost a podávejte křesťanskou odpověď na společenské i politické rozbroje, které se projevují v různých částech světa. Prosím vás, abyste byli budovateli tohoto světa, abyste se dali do práce za lepší svět. Drazí mladí přátelé, prosím vás, nepozorujte život zpovzdálí! Vrhňte se do světa! Ježíš nezůstával opodál, on se vrhl dovnitř. Nepozorujte život zpovzdálí. Ponořte se do života, jako to udělal Ježíš.“⁹² Ale především bojujte tím či oním způsobem za společné dobro, staňte se služebníky chudých, buďte aktéry revoluce lásky a služby, schopní odporovat patologiím konzumního a povrchního individualismu.

ODVÁŽNÍ MISIONÁŘI

175. Mladí lidé, zamilovaní do Krista, jsou povoláni k tomu, aby všude svědčili o evangeliu svým životem. Svatý Albert Hurtado řekl, že „být apoštolem neznamená nosit na klopě odznak; neznamená to o pravdě mluvit, ale žít ji, vtělit se do ní, proměnit se v Krista. Být apoštolem neznamená nosit v ruce pochodeň, ani jen vlastnit světlo, ale být tím světlem [...]. Evangelium [...] je víc příklad než vyučování. Poselství proměněné v žitý život.“⁹³

176. Důležitost svědectví neznamená, že bychom neměli říkat žádná slova. Proč bychom neměli mluvit o Ježíši, proč bychom neměli druhým vyprávět o tom, že on nám dává sílu k životu, že je krásné s ním rozprávět, že nám prospívá, když rozjímáme o jeho slovech? Mladí přátelé, nedovolte, aby vás svět stahoval jen do záporných a povrchních věcí. Buďte schopni plavat proti proudu, a dělte se o Ježíše, dělte se o víru, kterou vám daroval. Přeji vám, abyste v srdci cítili ten neodolatelný podnět, který pobízela svatého Pavla, když prohlásil: „Běda mi, kdybych nehlásal evangelium!“ (1 Kor 9,16).

177. „Kam nás Ježíš posílá? Zde neexistují žádné hranice, žádné meze: posílá nás ke všem lidem. Evangelium je pro všechny, a ne jenom pro některé. Není jenom pro ty, kdo se nám zdají bližší, chápavější, vstřícnější. Je pro všechny. Nebojte se jít a nést Krista do všech oblastí, až na existenciální periferie, a také těm, o kterých si myslíme, že jsou nejvzdálenější, nejlhostejnější. Pán hledá všechny, chce, aby všichni pocítili jeho hřejivé milosrdenství a lásku.“⁹⁴ A zve nás, abychom byli neohroženými misionáři, ať už se nacházíme kdekoli a ať jsme ve společnosti kohokoli: v naší čtvrti, ve škole, při sportu nebo když si někam vyrazíme s přáteli, když sloužíme jako dobrovolníci nebo na pracovišti. Ať jsme kdekoli, máme vždycky příležitost dělit se o radost z evangelia. Tímto způsobem se chce Pán setkat s každým člověkem. On z vás chce mít, drazí mladí přátelé, své nástroje, jimiž chce vyzařovat světlo a naději. On spoléhá na vaši odvahu, na vaši čerstvost a na vaše nadšení.

178. Nemyslete si, že misie je snadná a pohodlná. Někteří mladí lidé položili svůj život, protože se nechtěli vzdát svého misionářského nasazení. Korejští biskupové to vyjádřili takto: „Doufáme, že budeme pšeničnými zrny a nástroji spásy pro lidstvo podle příkladu mučedníků. I kdyby byla

naše víra maličká jako hořčičné zrnko, Bůh jí dá vyrůst a použije ji jako nástroj svého díla spásy.⁹⁵ Drazí přátelé, nečekejte a nezačínajte spolupracovat na proměně světa svojí energií, svojí odvahou a svojí tvořivostí až zítra. Váš život není nějaký „prozatímní čas“. Jste Božím „ted“ a on chce, abyste byli přinášeli ovoce.⁹⁶ Vždyť ten, „kdo se dává, dostává,⁹⁷ a nejlepší způsob, jak připravovat šťastnou budoucnost, je žít v přítomnosti tak, jak nejlépe umíme – obětavě a velkodušně.

MLADÍ LIDÉ S KOŘENY

179. Často jsem viděl mladé a krásné stromy, které vyháněly své větve k nebi ve snaze růst stále výš, a připadaly mi jako zpěv naděje. Ale později, po bouři, jsem je našel spadlé a bez života. Neměly hluboké kořeny. Rozpínaly své větve, aniž byly pevně usazeny v zemi, a tak jakmile příroda projevila svou sílu, padly. Proto mě trápí, když vidím, jak jsou někdy mladí lidé povzbuzováni, aby stavěli budoucnost bez kořenů, jako by svět začínal dnes. „Není možné, aby někdo rostl, nemá-li silné kořeny, které mu mají pomoci stát zpříma a pevně na zemi. Člověk snadno ‘uletí’, když se nemá čeho přidržet, když se nemá kde pevně usadit.“⁹⁸

NENECHTE SE ZBAVIT KOŘENŮ

180. Toto není okrajová otázka a považuji za důležité věnovat jí jednu krátkou kapitolu. Když ji pochopíme, dokážeme odlišit radost mládí od falešného kultu mladosti, kterého někteří využívají, aby sváděli mladé lidi a používali je pro své cíle.

181. Posuďte sami. Když vám někdo říká, abyste ignorovali své dějiny, abyste odmítali zkušenosti starších lidí, abyste pohrdali minulostí a vzhlíželi jen k budoucnosti, kterou vám nabízí – což není toto snadný způsob, jak si vás chce touto nabídkou přitáhnout, abyste mu pak dělali jen to, co vám řekne? Takový člověk potřebuje, abyste byli prázdní,

bez kořenů, abyste ničemu nedůvěřovali, abyste věřili jen jeho slibům a podrobovali se jeho plánům. Právě tak působí ideologie různého druhu, které ničí (jinými slovy dekonstruují) všechno, co je jiné, a tak mohou vládnout bez jakéhokoli odporu. K tomu potřebují takové mladé lidi, kteří pohrdají dějinami, kteří odmítají duchovní a lidské bohatství předávané po generace a nedbají na nic z toho, co bylo předtím.

182. Tito manipulátoři současně používají další zdroj: zbožšťování mládí, jako kdyby všechno, co není mladé, bylo zavrženímhodné a neplatné. Symbolem tohoto nového kultu se stává mladé tělo, a tudíž všechno, co má něco společného s tímto tělem, je zbožňováno jako modla a bezmezně žádáno, kdežto na to, co mladé není, se nahlíží s pohrdáním. To je ale zbraň, která na prvním místě znehodnocuje mladé lidi, protože je zbavuje skutečných hodnot a využívá je k získávání osobních, ekonomických nebo politických výhod.

183. Drazí mladí přátelé, nedopusťte, aby bylo vaše mládí zneužíváno k podpoře povrchního života, který zaměňuje krásu a vnější dojem. Učte se naopak objevovat krásu v dělníkovi, který se vrací domů ušpiněný a neupravený, zato s radostí, že vydělal na chléb pro své děti. Mimořádně krásné je společenství rodiny, která se sešla u stolu a jejíž členové se velkoryse dělí o chléb, třebaže jejich stůl je velmi chudý. Krása je v rozcuchané, už postarší manželce, která nešetří své síly a zdraví a vytrvale pečuje o svého nemocného manžela. I když doba námluv dávno pominula, krásná je věrnost manželů, kteří se milují na podzim svého života, krása stařečků, kteří jdou spolu a drží se za ruce. V každém muži a v každé ženě, kteří žijí s láskou své osobní povolání, nezištně slouží společnosti i vlasti, obětavě pracují pro štěstí rodiny a nasazují se v tvrdé, anonymní a nezištné práci na obnovování společenského přátelství, je krása, které přesa-

huje nějaký vnější dojem nebo módní estetiku. Tuto krásu, která připomíná krásu Krista na kříži, se vyplatí objevovat, ukazovat a vyzdvihovat. Znamená to klást základy opravdové společenské solidarity a kultury setkávání.

184. Spolu se strategiemi falešného kultu mládí a vnějšího dojmu se dnes prosazuje spiritualita bez Boha, citovost bez společenství a bez zájmu o trpící, strach z chudých, kteří jsou považováni za cosi nebezpečného, a řada nabídek, které se tváří jako nabídka víry v rajskou budoucnost, jež se stále oddaluje. Já vám nechci nabízet nic takového a se vši svou láskou vás chci varovat, abyste se nenechali ovládat touto ideologií, která vás neučiní mladšími, ale udělá si z vás otroky. Nabízím vám jinou cestu, která spočívá ve svobodě, nadšení, tvořivosti a nových obzorech, současně však říkám, že se musíte starat o kořeny, které nás živí a nesou.

185. V této perspektivě chci podtrhnout, že „mnozí synodní otcové z různých nezápadních oblastí poukázali na to, že globalizace v jejich zemích vede vyloženě k formě kulturní kolonizace, čímž jsou mladí lidé zbavováni kořenů a vytrhováni ze svého původního kulturního a náboženského prostředí. Zde se musí církve zasazovat o to, aby byli v této převratné době doprovázeni a aby nepřišli o nejvzácnější rysy své identity.“⁹⁹

186. Dnes jsme svědky tendence „homogenizovat“ mladé lidi. Ta odstraňuje odlišnosti vlastní jejich místu původu a chce je proměnit v sériové manipulovatelné subjekty. To působí kulturní zhoubu, která je stejně závažná jako vyhytnutí některých živočišných nebo rostlinných druhů.¹⁰⁰ Proto jsem ve svém poselství vyzval domorodou mládež, která se sešla v Panamě, aby „si byli vědomi svých kořenů, protože z vlastních kořenů vychází síla k růstu, k rozkvětu a k přinášení plodů“.¹⁰¹

TVŮJ VZTAH K STARŠÍM LIDEM

187. Na synodě jsme mohli slyšet, že „mladí lidé hledí do budoucnosti a přistupují k životu s elánem a dynamikou. [...] Mnohdy ale mají sklon věnovat málo pozornosti tomu, co jim bylo předáno z minulosti, z níž vzešli, zvláště mnohým darům, které jim předali rodiče a prarodiče a kulturní dědictví společnosti, ve které žijí. Pomáhat mladým objevovat živé bohatství minulosti, aby je uchovávali v živé paměti a využívali je při svém rozhodování a při vhodných příležitostech, je pro jejich další rozvoj a životní volby, které musí provádět, skutečným skutkem lásky k nim.“¹⁰²

188. Boží slovo nám klade na srdce, abychom neztráceli spojení se staršími lidmi, od nichž můžeme převzít jejich zkušenosti: „Zdržuje se ve společnosti starců, je-li kdo moudrý, přidruž se k němu. [...] Vidíš-li moudrého, záhy si na něho přivstaň, noha tvá nechť vyšlapává práh jeho dveří“ (Sir 6,34.36). V každém případě vás musí ty dlouhé roky, které prožili, a všechno, co se jim v životě přihodilo, vést k tomu, abyste na ně hleděli s úctou: „Před šedinami povstaň“ (Lv 19,32). Vždyť „chloubou jinochů je jejich síla, šediny, ty jsou zas ozdobou starců“ (Př 20,29).

189. Bible nás také žádá: „Poslouchej svého otce, který tě zplodil, a nepohrdej svou matkou, když zestarala“ (Př 23,22). Prikázání ctít otce a matku je „první prikázání, při kterém se slibuje odměna“ (Ef 6,2; srov. Ex 20,12; Dt 5,16; Lv 19,3), a tou slíbenou odměnou je: „aby se ti dobře vedlo a abys dlouho žil na zemi“ (Ef 6,3).

190. To neznamená, že musíš souhlasit se vším, co říkají, ani že musíš schvalovat každé jejich jednání. Mladý člověk má mít vždycky kritického ducha. Svatý Basil Veliký doporučo-

val mladým lidem s poukazem na staré řecké autory, aby si starších lidí vážili, ale aby od nich přijímali jen to, co dobrého se od nich mohou naučit.¹⁰³ Jde prostě o to, aby byli otevření k přijímání moudrosti, která je předávána z pokolení na pokolení, které není cizí lidská slabost a která si nezaslouží, aby vymizela kvůli novotám konzumní společnosti a trhu.

191. Světu nikdy nebyl a nebude ke prospěchu rozkol mezi generacemi. To je zpěv sirén o budoucnosti bez kořenů a bez zakořenění. To je lež, která ti chce namluvit, že dobré a krásné je jen to, co je nové. Existence mezigeneračních vztahů předpokládá, že jednotlivá společenství vlastní kolektivní paměť, protože každá generace přijme učení předků a potom zase zanechá dědictví svým následníkům. To poskytuje pevný bod, aby se nová společnost mohla pevně usadit. Jedno přísloví dobře říká: „Kdyby mladík věděl a stařec mohl, neexistovalo by nic, čeho by nebylo možné dosáhnout.“

SNY A VIZE

192. U proroka Joela nacházíme výrok, který to vyjadřuje velmi pěkně: „Vyleji svého Ducha na všechny lidi, vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít věštecké sny a vaši jinoši uzří vidění“ (Jl 3,1; srov. Sk 2,17). Když jsou mladí i staří otevřeni Duchu Svatému, tvoří společně podivuhodné spojení. Starší lidé sní a mladí mají vize. Jakým způsobem se tyto dvě věci vzájemně doplňují?

193. Starší lidé mají sny protkané vzpomínkami, obrazy tolika prožitých věcí, které se vyznačují zkušeností a léty. Jestliže mladí lidé zapustí kořeny do snů starších lidí, dokážou vidět budoucnost a mohou mít vize, které jim otevírají obzor a ukazují nové cesty. Pokud ale starší lidé nesní, nemohou pak mladí vidět jasně obzor.

194. Je krásné najít mezi věcmi, které si naši rodiče uschovali, nějakou připomínku, která nám pomůže představit si, o čem pro nás snili naši dědové a babičky. Každý člověk ještě před narozením dostal od svých prarodičů jako dárek požehnání v podobě snu plného lásky a naděje – sen o lepším životě. A kdyby ho neměl od někoho z prarodičů, pak ho snil určitě někdo z praprarodičů a radoval se z toho, když v kolébce pozoroval své děti a potom svá vnoučata. První sen, stvořitelský sen Boha, našeho Otce, předchází život jeho dětí a provází ho. Uchovat si v paměti toto požehnání, které se předává z pokolení na pokolení, je cenné dědictví, které musíme umět uchovávat živé, abychom ho pak zase my dokázali předat dál.

195. Proto je dobré nechat starší lidi vyprávět dlouhé příběhy, i když nám někdy připadají jako mýty, fantazie – jsou to sny starců –, ale často jsou plné vzácné zkušenosti, výmluvných symbolů a skrytých poselství. Tato vyprávění vyžadují čas a my se musíme připravit jim nezištně naslouchat a trpělivě je interpretovat, třebaže jsou delší než obvyklé zprávy v masmédiích. Musíme přijmout, že všechnu moudrost, kterou potřebujeme pro život, nelze čerpat pouze v rámci současných mediálních prostředků.

196. V knize *Moudrost času*¹⁰⁴ jsem vyslovil některé touhy ve formě požadavků. „Co žádám od starších lidí, mezi které počítám také sebe? Žádám, abychom byli strážci paměti. My, dědové a babičky, potřebujeme vytvořit sbor. Představuji si staré lidi jako stálý sbor u některé významné duchovní svatyně, ve které prosebné modlitby a zpěvy chvály podporují celou komunitu, která pracuje a bojuje na poli života.“¹⁰⁵ Je krásné, jak „jinoši a s nimi panny, starci spolu s dětmi, chválí jméno Hospodinovo“ (Žl 148,12–13).

197. Co můžeme my, starší lidé, dát mladým? „Dnešním mladým lidem, kteří žijí ve směsi hrdinských ambic a nejistot, můžeme připomínat, že život bez lásky je život neplodný.“¹⁰⁶ Co jim můžeme říct? „Bázlivým mladým lidem můžeme říct, že úzkost z budoucnosti může být překonána.“¹⁰⁷ Čemu je můžeme učit? „Mladé lidi, kteří mají přehnanou starost o sebe, můžeme učit, že větší radost zakusí, když budou dávat, ne dostávat, a že láska se nedokazuje jen slovy, ale také skutky.“¹⁰⁸

SPOLEČNĚ RISKOVAT

198. Láska, která se daruje a která se projevuje skutky, se mnohokrát zmýlí. Ten, kdo jedná, kdo riskuje, se často dopustí omylu. V této souvislosti může být zajímavé svědectví Marie Gabriely Perinové, která krátce po svém narození ztratila otce. Zamýšlí se nad tím, jak to ovlivnilo její život ve vztahu, který neměl trvání, ale který z ní učinil matku a nyní babičku: „Co já vím, je to, že Bůh tvoří příběhy. Ve svém géniu a ve svém milosrdenství bere naše úspěchy a naše selhání a tká z nich nádherné tapiserie, které jsou plné ironie. Rub tkaniva se zamotanými vlákny – událostmi našeho života – se může jevit neuspořádaný a možná je to ta strana, která nám nedá pokoj, když přijdou pochybnosti. Ale ta správná strana goblénu ukazuje velkolepý příběh, a to je ta strana, kterou vidí Bůh.“¹⁰⁹ Když starší lidé hledí pozorně na život, často instinktivně chápou, co je za zamotanými vlákny a poznávají, co Bůh tvůrčím způsobem koná dokonce i s našimi omyly.

199. Když budeme kráčet společně, mladí i staří, budeme moci být pevně zakořeněni v přítomnosti. Z tohoto místa budeme schopni se vypořádat s minulostí i budoucností:

s minulostí, abychom se poučili z dějin a uzdravovali rány, které nás často ovlivňují; s budoucností, abychom v sobě živilí nadšení, nechávali rašit sny, probouzeli prorocké vize, dovozovali rozkvést naději. Tímto způsobem se budeme moci učit jedni od druhých, rozehřívát srdce, inspirovat našeho ducha světlem evangelia a dávat novou sílu našim rukám.

200. Kořeny nejsou kotvy, které by nás vázaly na jiné epochy a bránily nám být přítomnými v současném světě, abychom umožnili vznik něčeho nového. Ony jsou naopak pevný bod, který nám umožňuje růst a odpovídat na nové výzvy. Proto není dobré ani „sedět a nostalgicky vzpomínat na minulé doby; musíme se setkat s naší kulturou s realismem a láskou a naplnit ji evangeliem. Jsme dnes pozváni, abychom hlásali Ježíšovu radostnou zvěst do nových časů. Musíme milovat naši dobu s jejími možnostmi i jejími nebezpečími, s jejími radostmi i jejími bolestmi, s jejím bohatstvím i jejími omezeními, s jejími úspěchy i jejími omyly.“¹¹⁰

201. Na synodě jeden z mladých posluchačů ze Samojských ostrovů mluvil o církvi jako o kánoji, v níž starší lidé pomáhají udržet správný směr tím, že pozorují postavení hvězd, zatímco mladí mocně veslují s představou, co na ně tam vpředu čeká. Nedejme se odvést z cesty ani mladými lidmi, kteří si myslí, že dospělí jsou bezvýznamnou minulostí, která je překonaná, ani dospělými, kteří se domnívají, že vždycky vědí, jak by se mladí měli chovat. Ale vsedněme všichni do jedné kánoje a se stále novými podněty Ducha Svatého společně usilujme o lepší svět.

PASTORACE MLÁDEŽE

202. Pastorace mládeže, jak jsme byli zvyklí ji dělat, zažila vlnu společenských a kulturních změn. Mladí lidé často nenalézají v běžných strukturách odpověď na to, co jimi hýbe, na své potřeby, problémy a zranění. Šíření a rozvíjení asociací a hnutí s převážně mládežnickými rysy lze interpretovat jako působení Ducha, který otevírá nové cesty. Nicméně je nutné prohloubit jejich podíl na celkové pastorační činnosti církve a také je potřeba většího propojení mezi nimi a lepší koordinace jejich činnosti. I když oslovit mladé lidi není vždy snadné, jsou tu stále více zřejmé dvě skutečnosti: vědomí, že na jejich evangelizaci se musí podílet celé společenství, a naléhavý požadavek, že mladí lidé musejí hrát v pastoračních nabídkách větší roli.

PASTORACE MUSÍ BÝT SYNODÁLNÍ

203. Chci zdůraznit, že mladí lidé sami jsou v pastorační mládeže aktivními účastníky. Bezpochyby potřebují být doprovázeni a vedeni, ale současně mají ve svobodě tvořivě a odvážně nacházet stále nové cesty. Proto by bylo nadbytečné chtít na tomto místě předložit nějakou příručku pastorační mládeže nebo praktického průvodce pastorační. Záleží mi spíše na tom, abych mladým lidem pomohl používat jejich jasný úsudek, důvtip a znalosti, které o vnímavosti, řeči a otázkách ostatních mladých lidí mají.

204. Mladí lidé nám ukazují, jak moc je třeba si osvojit nové styly a nové strategie. Například zatímco dospělí se snaží mít všechno naplánované – s pravidelnými setkáními a pevně stanoveným časem –, jsou pro většinu mladých lidí pastorační plány tohoto druhu málo přitažlivé. Pastorce mládeže musí být flexibilnější a musí zvát mladé lidi k událostem a podnikům, kde se jim dostane nejen vyučování, ale také jim bude dána příležitost ke sdílení života, slavení, zpívání, poslouchání konkrétních svědectví a zakoušení setkání s živým Bohem ve společenství.

205. Kromě toho by bylo velmi žádoucí ještě více zachytit příklady dobré praxe, metody, způsoby vyjadřování, motivace, které se osvědčily jako vskutku přitažlivé k přivádění mladých lidí ke Kristu a k církvi. Nezáleží na tom, jakého jsou původu a jakých nálepek se jim dostává, zda jsou „konzervativní“ nebo „liberální“, „tradiční“ nebo „progresivní“. Důležité je, že potřebujeme používat všechno, co přineslo dobré ovoce a co účinně předává radost z evangelia.

206. Pastorce mládeže musí být synodální, to znamená, že má mít podobu „společného putování“. To zahrnuje „zúročení charismat, která Duch Svatý skrze dynamiku spoluodpovědnosti daruje podle povolání a úlohy každého z členů církve. [...] Živení tímto Duchem budeme moci rozvíjet participující, spoluodpovědnou církev, která bude schopna zúročit bohatství různosti, které ji utváří. Taková církev vděčně přijme také přínos laiků, tedy i mladých mužů a žen, osob zasvěceného života a rovněž skupin, sdružení a hnutí. Nikdo nesmí být odsunut nebo sám stát stranou.“¹¹

207. Tímto způsobem, když se učíme jedni od druhých, budeme moci lépe odrážet tu podivuhodnou mnohostrannou skutečnost, jíž má být Kristova církev. Ta bude schopná při-

tahovat mladé lidi právě proto, že není monolitickou jednotkou, ale sítí rozličných darů, které na ni Duch Svatý ustavičně vylévá. Tak ji navzdory její ubohosti činí stále novou.

208. Na synodě zaznělo mnoho konkrétních návrhů o tom, jak obnovit pastorační mládeže a jak ji osvobodit od přístupů, které už nejsou účinné, protože nejsou schopny navázat dialog se současnou kulturou mládeže. Je pochopitelné, že není možné, abych je tu všechny vyjmenoval; některé z nich lze nalézt v závěrečném dokumentu synody.

HLAVNÍ SMĚRY ČINNOSTI

209. Chtěl bych jenom krátce zdůraznit, že pastorační mládeže obsahuje dva hlavní směry činnosti. Jedním je *vyhledávání*, pozvání, volání, kterým získáváme nové mladé lidi k zakoušení Pána. Druhým je *růst*, vytváření cesty zrání pro ty, kdo už takovou zkušeností prošli.

210. Co se týká prvního směru, *vyhledávání*, v tom důvěřuji ve schopnost samotných mladých lidí. Oni vědí, jak nalézat přitažlivé cesty, jak zvát druhé. Oni vědí, jak organizovat festivaly a sportovní soutěže a jak evangelizovat na sociálních sítích prostřednictvím textových zpráv, písni, videí a dalších nápadů. Je třeba mladé lidi jen povzbuzovat a dát jim svobodu, aby se nadchli pro misi v oblastech, kde je možno mládež nalézt. První slovo zvěsti může probudit hlubokou zkušenost víry při nějaké intenzivní duchovní obnově, při rozhovoru v hospodě, o přestávce na univerzitě nebo na jiné Boží nevyzpytatelné cestě. Ale nejdůležitější je, aby každý mladý člověk našel odvahu rozsévat první slovo zvěsti do úrodné země, kterou je srdce druhého mladého člověka.

211. V tomto vyhledávání je třeba přednostně používat jazyk blízkosti, jazyk nezištné, osobní a životně nezbytné lásky, která se dotýká srdce, vstupuje do života a probouzí naději a touhu. K mladým lidem je třeba přistupovat s gramatikou lásky, a ne formou proselytismu. Jazykem, kterému mladí lidé rozumí, mluví ti, kdo nasazují svůj život, kdo jsou tu kvůli nim a pro ně a kdo se navzdory svým omezením a slabostem snaží žít víru důsledně. Současně musíme ještě s větší vnímavostí hledat způsob, jak přeložit *kérygma* do jazyka, jkým mluví dnešní mladí lidé.

212. Co se týká *růstu*, chtěl bych upozornit na cosi důležitého. Na některých místech se stává, že poté, co mladí lidé prošli silnou zkušeností Boha, když se dotklo jejich srdce setkání s Ježíšem, jsou jim nabídnuta „formační“ setkání, na nichž se pojednává jen o naukových a morálních otázkách: o zlu v dnešním světě, o církvi, o křesťanské sociální nauce, o čistotě, o manželství, o kontrole porodnosti a dalších tématech. Výsledkem je, že mnozí mladí lidé se nudí, ztrácejí oheň ze setkání s Kristem a radost z jeho následování; mnozí tuto cestu opouštějí a jiní propadají smutku a negativismu. Nebudme tak upnutí na předávání velkého množství naukových témat a snažme se především probudit a upevnit velké zkušenosti, které nesou křesťanský život. Mluvil o tom už Romano Guardini: „V zakoušení velké lásky“ se stává „všechno, co se děje, [...] událostí uvnitř tohoto vztahu“.¹¹²

213. Každý vzdělávací kurz, každá cesta růstu určená mladým lidem musí jistě obsahovat formaci v křesťanské nauce a morálce. Je také důležité, aby se tato formace soustředila kolem dvou základních os: jednou je prohloubení *kérygmatu*, základní zkušenosti setkání s Bohem v ukřižovaném a vzkříšeném Kristu; druhou je růst v bratrské lásce, ve společném životě, ve službě.

214. Na to jsem kladl velký důraz v *Evangelii gaudium* a myslím si, že je vhodné to připomenout. Na jedné straně by bylo závažným omylem domnívat se, že v pastoraci mládeže „má kérygma ustoupit nějaké údajně ‘solidnější’ formaci. Není nic solidnějšího, hlubšího, jistějšího, konzistentnějšího a moudřejšího než tato zvěst. Veškerá křesťanská formace je především prohlubováním *kérygmatu*, které se má stále více a lépe vtělovat do křesťanského života.“¹¹³ Proto by pastorace mládeže měla vždycky obsahovat prvky, které pomáhají obnovit a prohloubit osobní zakoušení Boží lásky a živého Ježíše Krista. Provádět se to dá různými způsoby: svědectvími, zpěvy, chvílemi adorace, nabízením prostoru pro duchovní čtení Písma svatého a také různými podněty na sociálních sítích. Tato radostná zkušenost setkání s Pánem ale nesmí být nikdy nahrazena nějakým druhem „indiktrinace“.

215. Na druhé straně by měl každý program pastorační práce s mládeží mít jasně zakomponovány různé prostředky a zdroje, které mohou pomáhat mladým lidem růst v bratrství, žít jako bratři a sestry, vzájemně si pomáhat, budovat společenství, být ke službě druhým a být nablízku chudým. Jestliže je bratrská láska „novým přikázáním“ (Jan 13,34), je-li „naplněním zákona“ (Řím 13,10), jestliže nejlepším způsobem činí viditelnou naši lásku k Bohu, pak musí být na prvním místě v každém plánu formace mládeže a jejího růstu ke zralosti.

ODPOVÍDAJÍCÍ PROSTŘEDÍ

216. Ve všech našich institucích musíme podporovat a mnohem více posílit umění srdečného přijímání druhých. Mnozí mladí lidé, kteří přicházejí, se totiž nacházejí v neblahé situaci

sirotků. Tím nemám na mysli rodinné konflikty, ale zkušenost, která postihuje stejně děti, mladé lidi i dospělé, matky, otce, syny a dcery. Mnoha sirotkům mezi našimi současníky – a možná se to týká i nás samých – by měla společenství jako farnost nebo škola nabídnout možnost zakusit nezištnou lásku a podporu, přijetí a růst. Mnoho mladých lidí se dnes cítí jako děti, které zklamaly, protože sny jejich rodičů a prarodičů shořely na hranicích nespravedlnosti, sociálního útlaku, situací „zachraň se, kdo můžeš“. Prostě se cítí vykořenění. Jestliže mladí lidé vyrostli ve světě spálenišť, připadá jim těžké uchovat naživu plamen velikých přání a plánů. Jestliže vyrůstali v poušti, která postrádala smysl, jak mohou mít chuť obětovat se tomu, že budou znovu zasévat? Zkušenost diskontinuity, vykořenění a selhání základních jistot, živěná dnešní mediální kulturou, vyvolávají tento hluboký pocit osiření. Musíme na něj odpovědět tím, že budeme vytvářet bratrské a přitažlivé prostředí, ve kterém může člověk žít smysluplný život.

217. Vytvářet „domov“ znamená v podstatě „budovat rodinu, znamená to učit se vnímání, že jsme spojeni s druhými za hranicemi utilitaristických nebo funkčních cílů. V takovém spojení můžeme zakoušet život, který je poněkud lidsštější. Vytvářet domov znamená umožnit, aby se proroctví vtělilo a učinilo naše hodiny a dny méně nehostinné, méně lhostejné a méně anonymní. Znamená to budovat vztahy prostými, každodenními gesty, která může konat každý z nás. My všichni přece dobře víme, že domov vyžaduje spolupráci všech. Nikdo nemůže být lhostejný nebo stát stranou, protože každý je kamenem nezbytným pro jeho budování. Proto musíme prosit Pána o milost, abychom se naučili trpělivosti; abychom se naučili vzájemně si odpouštět; abychom se naučili začínat každý den znovu. A kolikrát že máme odpustit a znovu začít? Sedmdesát sedmkrát, toli-

krát, kolikrát je to třeba. Vytváření pevných vztahů vyžaduje důvěru, která se každý den žije trpělivostí a odpouštěním. A tak se uskutečňuje zázrak: zakoušíme, že se tu rodí nový člověk; všichni se tu rodíme znovu, protože vpravdě cítíme Boží náklonnost, díky níž můžeme snít o světě, který je lidštější, a tím také božštější.¹¹⁴

218. V tomto rámci musíme v našich institucích nabízet mladým lidem vhodná místa, která si mohou zařídit podle sebe a kam mohou svobodně přicházet a odcházet; měla by to být místa, kde se cítí přijímání a kam mohou spontánně zamířit s důvěrou, že tam potkají další mladé lidi – v okamžicích utrpení nebo nudy, ale také když mají radost a chtějí slavit. Něco takového poskytují některá střediska volného času (*oratoře*) a další centra pro mládež; v mnoha případech nabízejí prostředí, v němž mladí lidé zažívají přátelství, zamilují se, konají setkání, společně pěstují hudbu, volnočasové aktivity a sport a také tam mohou přemýšlet a modlit se díky drobným podporám a různým nabídkám. Tak dochází k nepostradatelnému předávání zvěsti od člověka k člověku, které nemůže nahradit žádný pastorační prostředek nebo plán.

219. „Přátelství a různé diskuse, často i různé skupiny, ve kterých se v nějaké míře pohybují, jsou příležitostmi k posílení socializace a budování vztahů v prostředí, kde je nikdo nehodnotí a neposuzuje. Prožitek společenství představuje velký zdroj pro sdílení víry a vzájemnou pomoc pro vydání svědectví víře. Mladí lidé jsou schopni vést jiné mladé lidi a žít skutečný apoštolát uprostřed svých přátel.“¹¹⁵

220. To neznamená, že se oddělí a ztratí jakýkoli kontakt s farními společenstvími, hnutími a dalšími církevními institucemi. Lépe se ale začlení do společenství, která jsou

otevřená, živá ve víře, která touží vyzařovat Ježíše Krista, která jsou radostná, svobodná, bratrská a dělná. Tato společenství se mohou stát řečištěm, ve kterém budou mladí lidé cítit možnost pěstovat hodnotné vztahy.

PASTORACE VE VZDĚLÁVACÍCH INSTITUCÍCH

221. Škola je bezesporu základnou, kde se lze k dětem a mladým lidem přiblížit. Je privilegovaným místem utváření osobnosti. Proto křesťanské společenství škoře vždycky věnovalo velkou pozornost, a to jak formaci učitelů a vedoucích pracovníků, tak zřizování vlastních škol různého druhu a stupně. Na tomto poli Duch Svatý podněcoval nespočetná charismata a svědectví svatosti. Pozorujeme-li výsledky pastorační v řadě výchovných institucí, vidíme, že škola naléhavě vyžaduje sebekritiku. Soustředí se na výuku náboženství, která často není schopna utvářet trvalou zkušenost víry. Navíc existují některé katolické školy, které – jak se zdá – jsou vedeny k tomu, aby zachovaly daný stav. Strach ze změny je činí neschopnými unést nejistotu a nutí je zavírat se před reálnými nebo domnělými nebezpečími, která s sebou každá změna nese. Škola, která se stala „bunkrem“ a která chrání před omyly „zvenčí“, je karikaturou této tendence. Tento obraz provokativním způsobem odráží to, co zakouší mnoho mladých lidí ve chvíli, kdy opouštějí některé výchovné instituce: nepřekonatelný rozpor mezi tím, co se učili, a světem, ve kterém žijí. Také náboženské a morální zásady, které dostali, je nepřipravily na to, aby čelili světu, který se jim vysmívá, a nenaučili se takovým způsobům modlitby a životu z víry, které by mohli snadno v rytmu života společnosti dodržovat. Jednou z největších radostí vychovatele je, když vidí žáka, ze kterého vyrůstá

silná, celistvá osobnost, jež samostatně utváří svůj život a je schopna se dávat druhým.

222. Katolická škola je nadále podstatným prostorem pro evangelizování mládeže. Je důležité dbát na podnětná kritéria uvedená v apoštolské konstituci *Veritatis gaudium* pro obnovu a oživení škol a univerzit v oblasti misionářského „vyjití“. Je to: živé zakoušení *kérygmatu*, dialog na rozmanitých úrovních, interdisciplinárnost a transdisciplinárnost, podpora kultury setkávání, naléhavá potřeba „vytvářet sítě“ a příležitosti pro ty nejposlednější, pro ty, které společnost znevýhodňuje a vylučuje.¹¹⁶ Rovněž je důležitá schopnost integrovat vzdělání, které je v hlavě, v srdci a v ruce.

223. Na druhé straně nemůžeme oddělovat duchovní formaci od formace kulturní. Církev se vždycky snažila rozvíjet způsoby, jak mladým lidem poskytnout nejlepší možné kulturní vzdělání. A nesmí od toho upustit, protože mladí lidé na to mají právo. „Právo na kulturu dnes zvláště znamená opatrovat moudrost, to znamená lidské a zlidšťující vědění. Příliš často jsme ovlivňováni banálními a pomíjivými životními modely, které nás ženou za laciným úspěchem, znevažují hodnotu oběti a vnucují představu, že studium je k ničemu, pokud hned nepřináší konkrétní výsledky. Ne, ne, studium je k tomu, abychom si kladli otázky, a ne abychom se nechali umrtvovat banalitami, a pobízí nás, abychom hledali smysl života. Je třeba domáhat se svého práva, abychom nebyli svedeni mnoha sirénami, které se nás dnes snaží od tohoto hledání odvrátit. Aby Odysseus nepodlehł zpěvu sirén, který očaroval námořníky a způsobil, že se roztržili o útesy, připoutal se k loďnímu stožáru a zacpal uši svých průvodců. Orfeus zase, aby mohl vzdorovat zpěvu sirén, udělal něco jiného: zanotoval melodii, která byla krásnější než jejich zpěv. A v tom spočívá váš úkol: odpovídat na

paralyzující refrény kulturního konzumu dynamickými a silnými rozhodnutími, bádáním, poznáním a společným sdílením.“¹¹⁷

RŮZNÉ ROVINY PASTORAČNÍ PRÁCE

224. Mnozí mladí lidé se naučili vážit si mlčení a důvěrné blízkosti Bohu. Roste také počet skupin, které se scházejí k adoraci Nejsvětější svátosti a k modlitbě nad Božím slovem. Není správné podceňovat mladé lidi, jako by nebyli schopni otevřít se kontemplativní modlitbě. Jen je třeba najít správné způsoby a nástroje, abychom jim pomohli vstoupit do této vzácné zkušenosti. Co se týká oblasti bohoslužby a modlitby, „v různých prostředích požadují mladí katolíci příležitost k modlitbě a svátostným momentům, které je ve svěží, autentické a radostné liturgii ‘vytrhnou’ z každodennosti života.“¹¹⁸ Je důležité dobře využít nejdůležitější doby liturgického roku, zejména Svatý týden a Velikonoce, Svatodušní svátky a Vánoce. Líbí se jim také další slavnosti, které přeruší každodenní rutinu a pomohou jim zakoušet radost z víry.

225. Jedinečnou příležitostí k růstu a také k otevření se pro Boží dar víry a lásky je služba: mnozí mladí lidé se cítí přitahováni k možnosti pomáhat druhým, zejména dětem a chudým. Tato služba je často prvním krokem k objevování nebo obnovování křesťanského a církevního života. Mnozí mladí lidé jsou otráveni z našich programů naukové a také duchovní formace a často se dožadují možností, aby mohli převzít aktivnější roli v činnostech ve prospěch druhých.

226. Nesmíme zapomenout na umělecké výrazové prostředky, jako je divadlo, malířství a další. „Zcela zvláštní vý-

znam tu má hudba, která v plném smyslu slova představuje svět, do něhož jsou mladí neustále ponořeni, a vytváří kulturu a jazyk schopné vyvolat emoce a utvářet identitu. Hudební jazyk je také pastoračním zdrojem, který je obzvláště výzvou pro liturgii a její obnovu.¹¹⁹ Zpěv může být pro životní cestu mladých lidí silným podnětem. Svatý Augustin řekl: „Zpívej si, ale kráčeji! Námaze ulevuj zpěvem, nelibuj si v lenosti; zpívej a kráčeji. [...] Dělaš-li pokroky, znamená to, že kráčeji. Dělej pokroky v dobrém, prospívej v pravé víře a v dobrém životě. Zpívej a kráčeji.“¹²⁰

227. „Stejně tak má pro mladé lidi významné místo pěstování sportu, jehož potenciál pro výchovu a formaci nesmí církev podceňovat, a tudíž v ní musí mít pevné místo. Svět sportu potřebuje podporu, aby došlo k odstranění dvojznačností, jako je zbožňování vrcholových sportovců, otrocké posluhování komerční mentalitě a ideologie úspěchu za každou cenu.“¹²¹ V základu zkušenosti, kterou poskytuje sport, je „radost: radost z pohybu, radost být spolu, radost ze života a z darů, které nám Stvořitel každý den dává.“¹²² Na druhé straně někteří církevní otcové užívali příklad atletického tréninku, aby povzbudili mladé lidi k rozvíjení síly a k přemáhání lenosti a znučenosti. Když svatý Basil Veliký psal mládeži, poukázal na úsilí, která se vyžaduje od atletů, aby osvětlil hodnotu sebeobětování se coby prostředku růstu ve ctnostech: „[Je třeba si] připomenout, že oni na sebe berou tisíce a tisíce námah, aby se všemi možnými způsoby zocelili, při svých gymnastických cvičeních se hodně potí, [...] zkrátka vůbec žijí tak, že celý jejich život před závodem je jenom přípravou na vlastní závod. [Oni] přijímají všechna nebezpečí a námahy, aby dosáhli [...] věnce [...]. Jak potom my, kterým kyne v jiném životě nevyslovitelně mnoho a krásných korun, můžeme spát na obou uších, žít v úplné bezstarostnosti a téměř ani nechtít po tom natáhnout ruku?“¹²³

228. V mnohých dospívajících a mladých lidech vyvolává zvláštní přitažlivost setkání se stvořením a činí je vnímavými pro ochranu životního prostředí, jako je to v případě skautů a dalších skupin, které pěstují pobyty v přírodě, stanování, turistiku, výpravy a kampaně na ochranu přírody. Tyto zkušenosti mohou být v duchu svatého Františka z Assisi dobrým začátkem školy všeobecného bratrství a kontemplativní modlitby.

229. Tyto a další jiné příležitosti otevírají cestu k evangelizaci mládeže. Nesmíme ale zapomínat na to, že vedle proměn v dějinách a změněné vnímavosti mladých lidí existují Boží dary, které jsou stále aktuální a obsahují sílu, jež přesahuje všechny epochy a všechny okolnosti: Boží slovo, které je stále živé a účinné, Kristova přítomnost v eucharistii, která nás živí, a svátost smíření, která nás osvobozuje a posiluje. Můžeme také uvést nevyčerpatelné duchovní bohatství, které církev uchovává ve svědectví svých svatých a v učení velikých duchovních učitelů. Třebaže musíme respektovat jednotlivé fáze růstu a někdy musíme s trpělivostí čekat na správný okamžik, nemůžeme nezvat mladé lidi k těmto pramenům nového života. Nemáme právo jim takové veliké dobro upírat.

„LIDOVÁ“ PASTORACE MLÁDEŽE

230. Kromě běžné pastorační práce, kterou provádějí farnosti a hnutí podle určitých plánů, je velmi důležité dát prostor „lidové pastoraci mládeže“, která má jiný styl, jiný časový rozvrh, jiné tempo i jinou metodu. Spočívá v širěji a pružněji pojaté pastoraci, která na různých místech, na kterých je možno se setkat s mladými lidmi konkrétním způsobem, využívá ty přirozené vůdčí schopnosti a charis-

mata, které do nich Duch Svatý už vložil. Především jde o to, aby věřící mladí lidé, kteří jsou ve svých čtvrtích a jiných oblastech přirozenými vůdcovskými postavami, nebyli omezováni mnohými překážkami, předpisy, kontrolami a svazujícími strukturami. Musíme se omezit na jejich doprovázení a povzbuzování a důvěřovat genui Ducha Svatého, který působí, kde chce.

231. Mluvíme tu o vůdcovských „lidových“ osobách, ne o těch, kdo patří k elitám nebo jsou uzavřeni do malých skupin vyvolených. Aby byli schopni oživit lidovou pastorační ve světě mládeže, je třeba, aby „se učili vnímat citění lidí, aby se stávali jejich mluvčími a pracovali na jejich podporu.“¹²⁴ Když mluvíme o „lidu“, nesmí se tím chápat společenské nebo církevní struktury, ale celek lidí, kteří nežijí jako jednotlivci, ale jako tkanivo společenství všech a pro všechny, které nemůže připustit, aby chudí a slabí dál zůstávali vzadu: „Lid chce, aby všichni měli účast na společném dobru. Proto přijímá přizpůsobení se kroku těch posledních, aby všichni došli do cíle společně.“¹²⁵ Lidoví vůdci mají tedy schopnost počítat se všemi a přitom na cestě mladých lidí začlenit ty nejchudší, slabé, znevýhodněné a zraněné. Nepocítují obavy nebo ošklivost k těm mladým lidem, kteří zakusili zranění nebo nesou tíži kříže.

232. Podobně musíme podněcovat všechno dobré, co je možné, zejména v případě mladých lidí, kteří nepocházejí z křesťanských rodin nebo institucí, a zrají jen pozvolna.¹²⁶ Kristus nás upozornil na to, že ne všechno je pšenice (srov. Mt 13,24–30). Mnohdy ve snaze rozvíjet čistou a dokonalou pastorační mládeže, vyznačující se abstraktními idejemi, vzdálenou světu a bezúhonnou, redukuje evangelium na zvětralou, nepochopitelnou, nezajímavou nabídku; ta je vzdálena kultuře mládeže a je vhodná jen pro elitu křesťanské mládeže,

kteřá se cítí jako něco jiného, ale kteřá ve skutečnosti žije v neživotné a neplodné izolaci. Tak spolu s plevelem, kteřý odmítáme, vytrháváme nebo dusíme tisíce výhonků, které se přes svá omezení snaží růst.

233. Místo abychom mladé lidi „dusili soustavou pravidel, kteřá představují zredukovaný nebo moralizující obraz křesťanství, jsme povoláni k tomu, abychom investovali do jejich odvahy a vychovávali je k tomu, aby na sebe vzali odpovědnost s jistotou, že i pochybení, nezdar a krize jsou zkušenosti, které mohou posílit jejich lidství.“¹²⁷

234. Synoda vybídla k budování pastorační mládeže, kteřá bude schopná vytvářet inkluzivní prostory, kde bude místo pro mladé lidi všeho druhu a kde se bude skutečně projevovat, že jsme církve s otevřenými dveřmi. A není ani nezbytné, aby každý přijímal úplně všechno učení církve, chce-li se účastnit některých našich aktivit pro mládež. Stačí postoj otevřený ke všem, kdo mají touhu a připravenost k tomu, aby je potkala pravda zjevená Bohem. Při některých našich pastoračních aktivitách může být žádoucí, aby jejich účastníci už prošli jistou cestou víry. Potřebujeme ale také lidovou pastorační mládež, kteřá bude otevírat dveře a vytvoří prostor všem a každému s jejich pochybnostmi, traumaty, problémy a hledáním identity, s jejich omyly, příběhy, zkušenostmi s hříchem a se všemi jejich nesnázemi.

235. Musí tam být také prostor pro všechny, „kteří mají jiný pohled na život, vyznávají jinou víru nebo prohlašují, že je jim náboženství cizí. Všichni mladí lidé bez výjimky jsou v Božím srdci, tedy i v srdci církve. Řekněme si však upřímně, že tyto výpovědi sice říkáme ústy, ale ne vždy je doopravdy uplatňujeme ve své pastorační činnosti. Tak se často uzavíráme do svých kroužků, kam jejich hlas nedosáhne,

nebo se věnujeme méně náročným, vděčným činnostem a potlačujeme přitom ten zdravý pastorační 'neklid', který by nás mohl vyvést z našich domnělých jistot. Ale evangelium nás přece vybízí k tomu, abychom se do toho s odvahou pustili. A my to chceme dělat, bez domýšlivosti a proselytismu, svědectvím o Pánově lásce a nabízením podané ruky všem mladým lidem na světě.¹²⁸

236. Když přestane být pastore mládeže elitářskou a bude ochotná být „lidovou“, pak se stane pozvolným, ohleduplným, trpělivým, nadějeplným, neúnavným a pochopeníplným procesem. Na synodě bylo uvedeno vyprávění o emauzských učednících (srov. Lk 24,13–35) jako příklad, který může být také vzorem toho, o co jde v pastorační mládeže.

237. „Ježíš jde spolu se dvěma učedníky, kteří nepochopili smysl jeho událostí a vzdalují se od Jeruzaléma a od společenství. Aby s nimi mohl být dál, jde společnou cestou s nimi. Klade jim otázky a trpělivě naslouchá jejich podání událostí, aby jim pomohl *rozpoznat*, co teď prožívají. Potom jim citlivě a rozhodně zvěstuje slovo a vede je k *interpretování* prožitých událostí ve světle Písma. Přijímá jejich pozvání, aby s nimi zůstal na pokraji temnoty: vstupuje do jejich noci. Když mu naslouchají, jejich srdce se rozhoří a jejich duch se rozzáří, při lámání chleba se jim otevrou oči. Oni sami se *rozhodnou* vydat se ještě v tu hodinu na cestu opačným směrem, aby se vrátili ke společenství a podělili se o zkušenost ze setkání se Zmrtvýchvstalým.“¹²⁹

238. Různé projevy lidové zbožnosti, zejména poutě, přitahují mladé lidi, kteří se nezačleňují snadno do církevních struktur, a jsou konkrétním projevem důvěry v Boha. Na tyto formy hledání Boha, se kterými se setkáváme zejména mezi chudší mládeží, ale také v jiných vrstvách společnosti,

se nesmí pohlížet s pohrdáním, ale je třeba je povzbuzovat a podporovat je. Vždyť lidová zbožnost je „legitimní způsob života víry“¹³⁰ a je „výrazem spontánního misijního působení Božího lidu“.¹³¹

BÝT STÁLE MISIONÁŘI

239. Chtěl bych tu připomenout, že není nutné dlouhé přípravy, aby se z mladých lidí stali misionáři. Také ti nejslabší, znevýhodnění a zranění mohou jimi svým způsobem být, protože je třeba stále umožňovat, aby dobro bylo sdíleno, i když je v člověku přítomno s mnohými slabostmi. Mladý člověk, který jde na pouť, aby prosil Pannu Marii o pomoc, a pozve přítele nebo kamaráda, aby ho doprovázel, tímto prostým úkonem vykonává vzácnou misionářskou činnost. Spolu s lidovou pastoračí mládeže je tu nerozlučně přítomna lidová misie, která je nekontrolovatelná a přesahuje všechna naše církevní schémata. Doprovázejme a podporujme ji, ale nesnažme se ji příliš usměrňovat.

240. Jestliže nasloucháme tomu, co nám říká Duch Svatý, nemůžeme si nepřiznat, že pastorece mládeže musí být vždycky pastorační misijní. Mladí lidé se velmi obohatí, když přemůžou ostych a najdou odvahu navštěvovat domy. Tímto způsobem vstupují do kontaktu s životem lidí, učí se dívat se za hranice své rodiny a skupiny, začnou rozumět životu v širších souvislostech. Současně se posiluje jejich víra a jejich vědomí sounáležitosti s církví. Misie mladých, které se obvykle organizují po určité přípravě v prázdninových obdobích, mohou vést k obnovení zkušenosti víry a také probouzet vážné zárodky povolání.

241. Mladí lidé jsou ale také schopni vytvářet nové formy misie v naprosto jiném prostředí. Protože se například velmi dobře vyznají v sociálních sítích, je třeba je zapojit, aby zde šířili Boha, solidaritu a angažovanost.

DOPROVÁZENÍ DOSPĚLÝMI

242. Musíme respektovat svobodu mladých lidí, ale mladí také potřebují doprovázení. Prvním prostředím tohoto doprovázení musí být rodina. Pastorační plán předkládá životní plán založený na Kristu: budování domu, založení rodiny na skále (srov. Mt 7,24–25). Tato rodina, tento plán se pro většinu z nich uskuteční v manželství a v manželské lásce. Proto je nezbytné, aby pastorační plán a pastorační rodiny byly přirozeně propojeny, aby působily koordinovaně a jako jeden celek, aby tak mohly vhodně doprovázet proces zrání povolání.

243. Důležitou roli v doprovázení mladých lidí hraje společenství; je třeba, aby si celé společenství bylo vědomo své odpovědnosti za jejich přijímání, motivování, povzbuzování a podporování. K tomu patří požadavek, abychom k mladým lidem přistupovali s pochopením, úctou a láskou, abychom je neustále neposuzovali nebo od nich nevyžadovali dokonalost, která neodpovídá jejich věku.

244. Na synodě „mnozí poukázali na nedostatek zkušených lidí, kteří by se starali o doprovázení. Když jsme přesvědčeni o tom, jaký pastorační a teologický význam má naslouchání, potřebujeme jistou rozvahu, abychom obnovili běžné formy konání kněžské služby a přezkoumali její priority. Synoda dále považuje za nutné vzdělávat zasvěcené osoby a laiky, muže a ženy, kteří by uměli doprovázet mladé lidi.

Charisma naslouchání, které Duch Svatý ve společenstvích probouzí, by také mohlo nabýt oficiálního uznání jako církevní služba.¹³²

245. Kromě toho je třeba doprovázet především ty mladé lidi, kteří se jeví jako možné potenciální vůdčí osobnosti, formovat je a připravovat je na tuto úlohu. Mladí lidé, kteří se shromáždili před začátkem synody, žádali, aby se rozvíjely „programy formace a trvalého rozvoje mladých vůdčích osobností. Některé mladé ženy vnímají, že je v církvi nedostatek ženských vzorů ve vůdčích rolích; také ony by totiž chtěly dát do služeb církve své intelektuální a profesní talenty. Také se domníváme, že seminaristé a řeholní osoby by měli mít ještě lepší způsobilost k tomu, aby doprovázeli mladé lidi v takové odpovědnosti.“¹³³

246. Sami mladí lidé nám popsali vlastnosti, které očekávají u těch, kdo je doprovázejí. Vyjádřili to velmi jasně: „K vlastnostem takové doprovázející osoby patří: být věřící křesťan, který se nasazuje pro církev a pro svět; někdo, kdo ustavičně usiluje o svatost; člověk plný důvěry, který druhého neodsuzuje; někdo, kdo aktivně naslouchá potřebám mladých lidí a s laskavostí jim odpovídá; někdo, kdo má zdravé sebevědomí, ale uznává své hranice a zná radosti a starosti duchovního života. Velmi důležitou vlastností těch, kdo doprovázejí druhé, je uznání vlastního lidství, tedy vědomí, že jsou smrtelníky, kteří dělají chyby, kteří nejsou dokonalými bytostmi, ale hříšníky, kterým se dostalo odpuštění. Někdy jsou ti, kdo doprovázejí druhé, stavěni na piedestal. Když pak padnou, může to mít ničivý dopad na ochotu mladých lidí dál se angažovat v církvi. Ti, kdo doprovázejí, nemají vést mladé lidi jako pasivní stoupence, ale mají kráčet vedle nich a dovolit jim, aby měli sami podíl na této cestě. Mají respektovat svobodu, která je součástí rozlišovacího procesu

mladého člověka, a mají je vybavit odpovídajícími prostředky, aby oni sami to dobře zvládali. Doprovázející osoba má být hluboce přesvědčena o schopnosti mladého člověka, že je schopen podílet se na životě církve. Doprovázející osoba má v mladých lidech žít setbu víry, aniž očekává okamžité ovoce působení Ducha Svatého. Tato úloha není a nemůže být vyhrazena jenom kněžím a zasvěceným osobám. Také laici by měli být vybaveni k tomu, aby mohli převzít tuto roli. Všem doprovázejícím osobám se má dostat dobré základní průpravy a mají se účastnit trvalého vzdělávání.“¹³⁴

247. Církevní vzdělávací instituce jsou bezpochyby vhodným společenským prostředím pro doprovázení, které umožňuje poskytnout orientaci mnohým mladým lidem, a to zejména tehdy, když „se snaží přijímat všechny mladé lidi, nezávisle na jejich náboženském přesvědčení, kulturním zázemí nebo osobní, rodinné a sociální situaci. Tímto způsobem církev zásadně přispívá k všestrannému vzdělávání mladých v různých částech světa.“¹³⁵ Svou úlohu by naopak nepatřičně omezovaly, kdyby měly stanovená rigidní kritéria pro přijímání studentů nebo pro jejich pobyt v nich, protože by tak zamezily mnoha mladým lidem přístup k doprovázení, které by jim pomohlo obohatit jejich život.

POVOLÁNÍ

248. Slovo „povolání“ může být chápáno v širším smyslu jako Boží volání. Zahrnuje volání k životu, volání k přátelství s ním, volání ke svatosti atd. To je velmi cenné, protože zasazuje celý náš život do blízkosti Boha, který nás miluje. Umožňuje nám pochopit, že nic není výsledkem nesmyslného chaosu, naopak že všechno se může stát součástí cesty, jež je odpovědí Pánu, který má pro nás všechny úžasný plán.

249. V apoštolské exhortaci *Gaudete et exsultate* jsem se věnoval povolání všech lidí růst k Boží slávě. Předsevzal jsem si „nechat znovu zaznít povolání ke svatosti ve snaze začlenit je do současných podmínek i s jejich nebezpečími, výzvami a příležitostmi“.¹³⁶ Druhý vatikánský koncil nám pomohl, abychom si znovu uvědomili, že toto povolání je určeno pro každého: „Všechny věřící křesťany, vybavené v každém povolání a stavu tolika a tak velikými prostředky spásy, volá Pán – každého jeho vlastní cestou – k dokonalé svatosti, jako je dokonalý sám Otec.“¹³⁷

POVOLÁNÍ K PŘÁTELSTVÍ S BOHEM

250. Základní skutečností je rozpoznat a objevit, že Ježíš si od každého mladého člověka přeje především jeho přátelství. *Discernimento*, rozhodnutí se pro ně, je základem pro všechna další rozhodnutí. V rozhovoru zmrtvýchvstalého Pána s jeho přítelem Šimonem Petrem zazněla důležitá otázka: „Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ (Jan 21,16). To

znamená: Miluješ mě jako přítel? Poslání, které Petr přijímá, totiž pást Ježíšovy ovce a beránky, bude stále ve vztahu k této nezištné lásce, k této lásce založené na přátelství.

251. A je-li třeba uvést nějaký opačný příklad, vzpomeňme si na bezvýsledné setkání Pána s bohatým mladým mužem. To nám jasně ukazuje, že ten mladík nedbal na Pánův láskyplný pohled (srov. Mk 10,21). Odešel smutný, protože poté, co uposlechl dobré vnuknutí, nedokázal opustit svůj veliký majetek (srov. Mt 19,22). Propásl příležitost k přátelství, které mohlo být skutečně veliké. A my nevíme, kým se tento mladý muž, na kterého Ježíš s láskou pohlédl a kterému podal ruku, býval mohl stát pro nás a co mohl vykonat pro lidstvo.

252. Vždyť „život, který nám Ježíš dává, je příběh lásky [...], *životní příběh*, který se chce propojit s naším životem a zapustit kořeny do půdy každého z nás. Tento život není nějaký záchranný program, který visí v 'cloudu' a čeká na to, až si ho někdo stáhne, ani nějaká nová 'aplikace', kterou člověk musí objevit, nebo nějaké cvičení na způsob techniky mentálního seberozvoje. A tento život už vůbec není nějaký 'tutorial', návod na vyhledávání nejnovějších zpráv. Záchrana, kterou nám nabízí Bůh, je *pozvání k účasti na love story*, která se spojuje s našimi osobními příběhy; ona žije dál a chce se zrodit mezi námi, abychom mohli přinášet užitek takoví, jací jsme, kdekoli jsme a s každým člověkem kolem nás. Tam přichází Pán, aby sázel a aby sám byl zasazen.“¹³⁸

BUĎ TU PRO DRUHÉ

253. Nyní bych se chtěl věnovat povolání chápanému ve smyslu volání k misijní službě pro druhé. Jsme Pánem voláni k tomu, abychom se podíleli na jeho stvořitelském díle

tím, že nabídneme svůj díl pro společné dobro na základě schopností, které jsme dostali.

254. Toto misionářské povolání zahrnuje naši službu druhým. Náš život na zemi totiž dospívá k plnosti, když se proměňuje v dar. Připomínám, že „poslání vedoucí k srdci lidu nepředstavuje jen jednu z oblastí života nebo ozdobu, kterou si mohu sundat, rovněž není přívěskem nebo jedním z mnoha životních okamžiků. Je to něco, co nemohu vykořenit ze svého bytí, nechci-li se zničit. Já jsem posláním na této zemi, a proto jsem na tomto světě.“¹³⁹ Proto musíme myslet na to, že každá pastorece se týká povolání, každá formace se týká povolání a každá spiritualita se týká povolání.

255. Tvé povolání nespočívá jen v práci, kterou máš konat, i když se v ní projevuje. Je to něco víc, je to cesta, která zaměřuje mnoho snah a činností jedním směrem – ke službě. Proto je při rozlišování povolání důležité sledovat, zda v sobě člověk nachází schopnosti, které jsou pro tuto zvláštní službu společnosti nutné.

256. To dává těmto úkolům větší hodnotu, protože přestávají být jen souhrnem činností, které člověk koná, aby si vydělal peníze, aby měl zaměstnání nebo aby ho druzí uznávali. To všechno vytváří povolání, protože to, že jsme povoláni, je něco víc než čistě pragmatické rozhodnutí z naší strany. V zásadě to znamená uznat, k čemu jsem stvořen, k čemu jsem na tomto světě, jaký má Pán pro můj život plán. On mi neukáže všechna místa, doby a detaily; ty si musím moudře vyhledat já sám. Ale v mém životě existuje směr, který mi ukáže Bůh, protože je mým stvořitelem, mým hrncířem. Musím poslouchat jeho hlas, abych se od něho nechal utvářet a vést. Pak budu tím, kým mám být, věrný své vlastní skutečnosti.

257. Aby člověk naplnil své povolání, musí všechno, co je, rozvíjet, nechat růst a podporovat. Nejde o to, aby vynalézal sebe sama nebo se vytvářel z ničeho, ale aby se v Božím světle poznával a přiváděl své bytí k rozkvětu: „V Božím plánu je každý člověk povolán k tomu, aby se rozvíjel, protože celý život je povolání.“¹⁴⁰ Tvé povolání ti pomáhá, abys ze sebe vytěžil k Boží slávě a k dobru druhých to nejlepší. Nejde jen o to, abys něco dělal, ale abys dělal to, co má smysl a cíl. V této souvislosti řekl svatý Alberto Hurtado mladým lidem, že musí o směřování svého života smýšlet velmi vážně: „Nedbalý lodivod na lodi je bez odkladu propuštěn, protože to, co má v rukou, je velmi posvátné. A co my v životě – jsme pozorní na své směřování? Jaké je tvoje směřování? Kdyby bylo ještě potřeba tuto myšlenku víc prohloubit, prosím každého z vás, abyste přisuzovali svrchovanou důležitost kurzu. Vždyť držet kurz prostě znamená mít úspěch; ale chybovat v něm znamená prostě ztroskotat.“¹⁴¹

258. Toto „bytí pro druhé“ je v životě každého mladého člověka běžně spojeno se dvěma základními otázkami: založení nové rodiny a práce. Různé průzkumy mezi mládeží znovu a znovu potvrzují, že právě těmito dvěma velkými tématy se mladí lidé se starostmi a očekáváními zabývají. Obě musejí být předmětem zvláštního rozlišování. Krátce se u nich zastavme.

LÁSKA A RODINA

259. Mladí lidé silně pociťují volání k lásce a sní o tom, že potkají toho správného člověka, se kterým založí rodinu a budou budovat společný život. Toto povolání prostřednictvím citů, tužeb a snů bezpochyby nabízí sám Bůh. Rozsáhleji jsem o tomto tématu pojednal v apoštolské exhortaci

Amoris laetitia a zvu všechny mladé lidi, aby si přečetli především kapitoly 4 a 5.

260. Rád si představuji, jak „dva křesťané, kteří uzavírají manželství, poznali ve svém příběhu lásky Pánovo volání; povolání vytvořit ze dvou lidí – muže a ženy – jedno tělo, jeden život. A svátost manželství ovine tuto lásku Boží milostí, zakotví ho v samotném Bohu. S tímto darem, s jistotou tohoto povolání, mohou bezpečně vykročit, nemusejí mít z ničeho strach; společně si dokážou se vším poradit!“¹⁴²

261. V této souvislosti připomínám, že Bůh nás stvořil jako pohlavní bytosti. „Sexualitu stvořil sám Bůh a ona je podivuhodným darem jeho tvorům.“¹⁴³ V rámci povolání k manželství musíme uznat a vděčně přijmout skutečnost, že „sexualita, pohlavnost, je Boží dar. Žádné tabu. Je to Boží dar, dar, který nám dává Pán. Má dvojí účel: milovat se a plodit život. Je to vášeň, vášnivá láska. Pravá láska je vášnivá. Když je láska mezi mužem a ženou vášnivá, vede tě k tomu, abys daroval život navždy. Navždy. A abys ho daroval tělem i duší.“¹⁴⁴

262. Synoda zdůraznila, že „rodina je i nadále pro mladé lidi hlavním opěrným bodem. Děti si váží lásky a péče rodičů, mají v srdci rodinná pouta a doufají, že se jim také podaří vytvořit rodinu. Nárůst odloučení, rozvodů, druhých svazků a rodin s absentujícím rodičem mohou nepochybně mladým lidem přinést velké utrpení a krizi identity. V uvedených případech na sebe musí vzít zodpovědnost, která není přiměřená jejich věku a nutí je k předčasnému dospívání. Rozhodujícím přínosem v lásce a v náboženské výchově jsou často prarodiče: svou moudrostí jsou rozhodujícím pojítkem ve vztahu mezi generacemi.“¹⁴⁵

263. Je pravda, že tyto obtíže, které mladí lidé zakusili ve své původní rodině, je vedou k otázce, zda se vyplatí založit novou rodinu, být věrní a být velkodušní. Chci vám říct: Ano, vyplatí se vsadit na rodinu. Najdete v ní nejlepší podmíněty pro zrání a nejkrásnější radosti ke sdílení. Nedopusťte, aby vás okradli o velikou lásku. Nenechte se oklamat těmi, kdo nabízejí život v individualistické nevázanosti, která vás zavede do izolace a do té nejhorší samoty.

264. Dnes vládne kultura provizoria. To je podvod. Myslet si, že nic nemůže být definitivní, je klam a lež. Mnohokrát „je tu někdo, kdo říká, že manželství dnes ‘vyšlo z módy’. [...] V kultuře provizoria a relativismu mnozí kážou, že je důležité si ‘užít’ přítomný okamžik, že se nevyplatí se zavázat na celý život, udělat definitivní rozhodnutí. [...] Ale já vás prosím, abyste byli revolucionáři; prosím vás, abyste pluli proti proudu; ano, v tomto vás žádám, abyste se vzepřeli této kultuře provizoria, která si v podstatě myslí, že nejste schopni přijmout odpovědnost, myslí si, že nejste schopni opravdově milovat.“¹⁴⁶ Ale já vám důvěřuji, a proto vás vybízím, abyste se rozhodli pro manželství.

265. Na manželství je třeba se připravit. To vyžaduje sebevýchovu, rozvíjení těch nejlepších ctností, zejména lásky, trpělivosti, schopnosti k dialogu a službě. Předpokládá to také vychovávat svou sexualitu, aby byla stále méně prostředkem k používání druhých a stále více schopností úplně se darovat jednomu člověku vylučným a velkodušným způsobem.

266. Kolumbijští biskupové nás učí: „Kristus ví, že manželé nejsou dokonalí a potřebují překonávat svou slabost a nestálost, aby jejich láska mohla růst a trvat. Proto dává manželům svou milost, která je současně světlem a silou, jež jim

umožňuje postupně uskutečňovat jejich plán manželského života v souladu s plánem Božím.“¹⁴⁷

267. Ten, kdo není volán k manželství nebo k zasvěcenému životu, si musí stále připomínat, že prvním a nejdůležitějším povoláním je povolání, které přijal při křtu. Nesezdané osoby, i když si tento způsob života nezvolily, se mohou stát zvláštním způsobem svědky tohoto povolání na své cestě osobního růstu.

PRÁCE

268. Biskupové Spojených států amerických jasně poukázali na to, že mládí při dosažení plnoletosti „často ohlašuje vstup člověka do světa práce. ‘Jak si vyděláváš na živobytí?’ je časté téma v rozhovorech, protože práce je velmi důležitou součástí jejich života. U lidí na začátku dospělosti je tato zkušenost velmi proměnlivá, protože přecházejí z jedné práce do druhé, a dokonce od jedné kariéry k druhé. Práce může diktovat, kolik času mají k dispozici, a určovat, co si mohou dovolit nebo koupit. Může také určovat náplň a množství volného času. Práce definuje a ovlivňuje identitu a sebepojetí mladého člověka na začátku dospělosti; je jedním z důležitých míst, kde se rozvíjí přátelství a další vztahy, protože člověk obvykle nepracuje sám. Mladí muži a ženy mluví o práci jako o něčem, co plní určitou funkci a dává smysl. Práce umožňuje lidem na začátku dospělosti uspokojovat jejich skutečné potřeby, ale ještě víc hledat smysl a naplnění jejich snů a vizí. A i když jim práce vždycky nepomůže dosáhnout jejich snů, je pro mladé lidi důležité mít nějakou vizi, učit se, jak pracovat skutečně osobním a životodárným způsobem, a nadále rozpoznávat Boží volání.“¹⁴⁸

269. Prosím mladé lidi, aby nečekali, že budou moci žít bez práce, odkázáni na pomoc jiných. To není správné, protože „práce je nezbytnost, je součástí smyslu života na této zemi, cestou zrání, lidského rozvoje a osobní realizace. V tomto smyslu musí být peněžní pomoc chudým vždy jen provizorním řešením naléhavých situací.“¹⁴⁹ Z toho plyne, že „křesťanská spiritualita spolu s kontemplativním úžasem nad stvořením, jak jej vidíme u svatého Františka z Assisi, rozvinula též bohaté a zdravé chápání práce, s nímž se setkáváme například v životě blahoslaveného Karla Foucaulda a jeho žáků.“¹⁵⁰

270. Synoda zdůraznila, že svět práce je prostředím, ve kterém mladí lidé „zakoušejí různé formy vyloučení a marginalizace. První a nejzávažnější formou je nezaměstnanost mládeže, která dosahuje v některých zemích závratných čísel. Chybějící pracovní příležitosti nejenže uvádějí mladé lidi do chudoby, ale také potlačují jejich schopnost snít a mít naději a berou jim možnost podílet se na rozvoji společnosti. V mnoha zemích souvisí tato situace se skutečností, že určité vrstvy mladého obyvatelstva kromě jiného kvůli nedostatkům vzdělávacího a výcvikového systému nedisponují odpovídající profesní způsobilostí. Potíže s nezaměstnaností, které postihují mladé lidi, jsou mnohdy důsledkem ekonomických zájmů, které vykořisťují pracovní sílu.“¹⁵¹

271. Tuto velmi ožehavou otázku musí politici považovat za svou prioritu, zejména dnes, kdy překotný technologický rozvoj spolu se soustavným snižováním výrobních nákladů může rychle vést k tomu, že mnoho pracovních míst bude nahrazeno stroji. Jedná se o základní společenskou otázku, protože práce představuje pro mladého člověka nejen činnost, jíž dosahuje příjmu. Práce je projevem lidské důstojnosti, cestou zrání a začlenění se do společnosti, stálou po-

bídkou k růstu odpovědnosti a tvořivosti, ochranou před sklonem k individualismu a pohodlnosti a také příležitostí, jak rozvojem svých schopností oslavovat Boha.

272. Mladý člověk nemá vždycky možnost si rozhodnout, jakou práci bude konat, pro jaký úkol nasadí svou výkonnost a své talenty. Vedle jeho přání, a ještě víc vedle jeho schopností a jeho rozhodnutí totiž existují tvrdé hranice skutečnosti. Je pravda, že nemůžeš žít bez práce a že někdy musíš přijmout takovou práci, jakou najdeš. Přitom se ale nesmíš nikdy vzdávat svých snů, nikdy nesmíš definitivně pohřbít povolání, nikdy se nesmíš cítit poražený. Snaž se stále dál aspoň částečně nebo nedokonale žít to, co jsi rozpoznal jako své skutečné povolání.

273. Když člověk pozná, že ho Bůh k něčemu volá, že je pro to stvořen – může to být ošetřovatelství, práce se dřevem, oblast komunikace, inženýrství, školství, umění nebo nějaká jiná práce –, pak bude schopen nabídnout své nejlepší schopnosti v obětování se, velkodušnosti a nasazení se. Když víme, že věci se nedělají jen proto, aby se dělaly, ale s určitým cílem, jako odpověď na volání, které zní v hloubce našeho bytí, abychom něčím obdarovali druhé, pak tyto činnosti obdaří naše srdce tím, že zvláštním způsobem zakusí plnost. Mluví o tom starobylá biblická kniha Kazatel: „Z toho jsem poznal, že jen to je dobré, aby se člověk radoval ze svého konání“ (Kaz 3,22).

POVOLÁNÍ K ZVLÁŠTNÍMU ZASVĚCENÍ

274. Vyjdeme-li z přesvědčení, že Duch Svatý dál probouzí povolání ke kněžství a řeholnímu životu, můžeme v Pánově jménu s plnou důvěrou „opět rozhodit síť“. Můžeme –

a musíme – mít odvalu říkat každému mladému člověku, aby se tázal na možnost jít touto cestou.

275. Několikrát jsem tento návrh dal mladým lidem, a oni mi téměř posměšným tónem odpověděli: „Ne, já touto cestou opravdu nepůjdu.“ Ale po několika letech někteří z nich byli v semináři. Pán nemůže nesplnit svůj příslib, že církev nenechá bez pastýřů, bez nichž by nemohla žít ani plnit své poslání. A jestliže někteří kněží nevydávají dobré svědectví, Pán kvůli tomu nepřestane volat. Naopak své úsilí zdvojnásobí, protože nepřestane pečovat o svoji milovanou církev.

276. Když se člověk musí rozhodnout pro nějaké povolání, nemůže vylučovat možnost zasvětit se Bohu v kněžství, v řeholním životě nebo v jiných formách zasvěcení. Proč by ho měl vylučovat? Buď si jistý, že rozpoznáš-li Boží volání a půjdeš za ním, pak právě to daruje tvému životu plnost.

277. Ježíš kráčí mezi námi, jako to činil v Galileji. Chodí po našich ulicích, zastaví se a hledí na nás svýma očima, beze spěchu. Jeho volání přitahuje, okouzluje. Ale neklid a rychlý sled mnoha podnětů, které nás denně bombardují, působí, že tu není prostor pro vnitřní ticho, ve kterém člověk vnímá Ježíšův pohled a naslouchá jeho volání. Mezitím dostaneš mnoho atraktivních nabídek. Zdají se krásné a vzrušující, ale časem v tobě zanechají prázdnotu, nudu a samotu. Nedopusť, aby se ti to stalo, protože bouře tohoto světa tě strhne na cestu beze smyslu, beze směru, bez jasných cílů, a tak tvé mnohé úsilí přijde vniveč. Ale hledej prostory klidu a ticha, ve kterých budeš moci uvažovat, modlit se, vidět svět kolem sebe jasněji. Pak budeš moci spolu s Ježíšem poznat, jaké je tvé povolání na této zemi.

DUCHOVNÍ ROZLIŠOVÁNÍ

278. O duchovním rozlišování obecně jsem už pojednal v apoštolské exhortaci *Gaudete et exsultate*. Dovolte mi vrátit se k některým mým úvahám a aplikovat je na rozpoznávání vlastního povolání ve světě.

279. Připomínám, že všichni, ale „zejména mládež, jsou vystavováni ustavičnému přepínání (*zapping*). Je možné sledovat dvě nebo tři obrazovky zároveň a současně se účastnit několika virtuálních scénářů. Bez moudrosti rozlišování se můžeme snadno přeměnit v loutky vydané všanc momentálním nabídkám.“¹⁵² A „to je zvláště důležité, když v životě člověka nastane něco nového, a my musíme rozpoznat, zda je to nové víno, které pochází od Boha, anebo svůdná novinka ducha světa nebo ducha ďáblava.“¹⁵³

280. Toto rozlišování, „ačkoli zahrnuje rozum a prozíravost, současně je přesahuje, protože tu jde o vhled do tajemství jedinečného a neopakovatelného plánu, který má Bůh pro každého člověka. [...] Jde tu o smysl mého života před Otcem, který mě zná a miluje mě. Jde tu o pravý smysl mé existence, kterou nikdo nezná lépe než on.“¹⁵⁴

281. Do tohoto rámce je třeba zasadit výchovu svědomí, která umožňuje, aby duchovní rozlišování nabývalo na hloubce a rostlo ve věrnosti Bohu: „Formace svědomí je cesta na celý život. Učíme se v něm mít stejné smýšlení jako Ježíš Kristus, osvojujeme si kritéria jeho rozhodování a záměry jeho jednání (srov. Flp 2,5).“¹⁵⁵

282. Do této výchovy patří nechat se proměňovat Kristem a zároveň „zpytováním svědomí ověřovaný návyk zběhlosti v dobrou. Zpytování svědomí je úkon, ve kterém se nejedná jen o zkoumání hříchů, ale také o poznávání Boží činnosti v naší každodenní zkušenosti, v historických a kulturních událostech, v nichž jsme zapojeni, a ve svědectví mnoha mužů a žen, kteří nás předešli nebo nás doprovázejí svou moudrostí. To vše napomáhá tomu, abychom rostli v ctnosti moudrosti a abychom utvářeli celkový směr života skrze konkrétní rozhodnutí, v pokojném vědomí svých darů a svých omezení.“¹⁵⁶

JAK POZNÁŠ SVÉ POVOLÁNÍ?

283. Projevem duchovního rozlišování je snaha o poznání vlastního povolání. To je úkol, který vyžaduje prostor pro samotou a ticho, protože jde o velmi osobní rozhodnutí, které nemůže učinit nikdo za nás: „I když k nám Pán mluví rozličnými způsoby během naší práce, skrze druhé a v každém okamžiku, nesmíme se vzdávat ticha modlitby, abychom lépe zachytili jeho řeč, abychom interpretovali pravý smysl vnuknutí, o kterých si myslíme, že jsou od něho, abychom se oprostili od strachu a zahlédli nově celek své existence v Božím světle.“¹⁵⁷

284. Toto ticho duchovního rozlišování není forma oddělování se, protože „si musíme být vědomi toho, že rozlišování v modlitbě musí vycházet z ochoty naslouchat: Pánu, druhým, samotné skutečnosti, která se nás dotazuje stále novými způsoby. Jenom ten, kdo je ochoten naslouchat, je svobodný zřící se svého částečného a nedostatečného úhlu pohledu. [...] Tak je vskutku ochoten slyšet volání, které boří jeho jistoty, ale které ho vede k lepšímu životu, protože nestačí jen, aby všechno šlo celkem dobře a bylo v klidu.

Možná nám chce Bůh darovat něco většího, a my to ve své pohodlné nedbalosti nepozorujeme.“¹⁵⁸

285. Když jde o to, abychom poznali vlastní povolání, je nutné si klást různé otázky. Nesmí se začínat otázkami, kde bychom mohli mít vyšší plat nebo kde bychom mohli získat větší slávu nebo společenské uznání. Také nesmíme začínat s otázkou, jaké úkoly by nám dělaly většinou radost. Abychom se neklamali, musíme měnit perspektivu a ptát se: Zním se víc než jen skrze své vnější vzezření a své pocity? Víím, co přináší mému srdci radost a co mu působí zármutek? Jaké jsou mé silné a slabé stránky? Pak hned přicházejí další otázky: Jak mohu lépe sloužit a být užitečnější světu a církvi? Jaké je mé místo na této zemi? Co bych mohl nabídnout společnosti? Pak přicházejí další velmi realistické otázky: Mám schopnosti nezbytné pro vykonávání této služby? Nebo mohl bych si je osvojit a rozvíjet je?

286. Tyto otázky je třeba si klást nejen ve vztahu k sobě a ke svým sklonům, ale spíš ve vztahu k druhým, s ohledem na ně, aby tak duchovní rozlišování postavilo můj život do vztahu k druhým. Proto chci připomenout otázku, která je tu významná: „Mnohokrát v životě ztrácíme čas tázáním se: ‘Ale *kdo* jsem já?’ Můžeš se ptát sám sebe, kdo jsi, a celý život hledat, kdo jsi. Ale zeptej se: ‘*Pro koho* tu jsem?’“¹⁵⁹ Jsi tu bezpochyby pro Boha. Ale on chtěl, abys byl také pro druhé, a vložil do tebe mnoho vlastností, sklonů, darů a charismat, které nejsou pro tebe, ale pro druhé.

VOLÁNÍ PŘÍTELE

287. Při rozlišování svého povolání musíme vědět, že je to volání přítele: Ježíše. Když dáváme přátelům dárek, dáváme

jim to nejlepší. A to není nutně něco, co stojí hodně peněz nebo co se dá těžko sehnat, ale něco, o čem víme, že to druhému udělá radost. Přítel je na to tak vnímavý, že si dokáže předem představit úsměv na přítelově tváři, až bude dárek otevírat. Toto poznání přátelství navrhuji mladým lidem jako vzor, když chtějí pochopit, co je Boží vůle pro jejich život.

288. Rád bych, abyste věděli, že když Pán myslí na každého jednotlivého člověka, na to, co by mu chtěl dát, myslí na něj jako na svého osobního přítele. A jestliže se rozhodl dát ti nějakou milost, charisma, díky kterému budeš moci žít svůj život v plnosti a který tě promění v člověka prospěšného druhým, v někoho, kdo otiskne do dějin svou stopu, bude to určitě něco, co tě hluboko v nitru učiní šťastným a naplní tě nadšením víc než cokoli jiného na tomto světě. Ne proto, že to, co ti chce dát, je nějaké mimořádné nebo málo časté charisma, ale protože ti bude přesně šité na míru, na míru celého tvého života.

289. Dar povolání bude bezpochyby náročný dar. Boží dary jsou interaktivní, a abychom je mohli používat, je třeba se zapojit do hry, je třeba riskovat. Nebude to ale náročnost povinnosti uložené z vnějšku, ale něco, co tě bude podněcovat k růstu a k rozhodování, aby tento dar zrál a stal se darem pro druhé. Když Pán probouzí povolání, myslí nejen na to, kým jsi, ale na všechno, kým se spolu s ním a s druhými lidmi budeš moci stát.

290. Moc života a síla vlastní osobnosti se v nitru každého mladého člověka vzájemně podporují a stále ho podněcují, aby překonával své hranice. Děje se to z nezkušenosti, velmi brzy se to však stane zkušeností, která bývá často bolestná. Je důležité, aby se tato touha po „nekonečnu nevyzkoušeného začátku“¹⁶⁰ setkala s bezpodmínečným přátelstvím, které

nám nabízí Ježíš. Ještě před každým zákonem a povinností nás Ježíš zve k tomu, abychom se rozhodli ho následovat jako přátelé, kteří jdou spolu, vyhledávají se a z čistého přátelství se setkávají. Všechno ostatní přijde později, a dokonce prožitky selhání budou nedocenitelnou zkušeností tohoto přátelství, které nikdy nepomine.

NASLOUCHÁNÍ A DOPROVÁZENÍ

291. Jsou kněží, řeholníci a řeholnice, laici, odborníci a také kompetentní mladí lidé, kteří mohou mládež při jejím rozpoznávání povolání doprovázet. Když máme někomu pomoci nalézt jeho životní cestu, je třeba mu na prvním místě naslouchat. Toto naslouchání předpokládá tři způsoby vcítění se neboli tři různé, vzájemně se doplňující druhy pozornosti.

292. *První způsob vcítění se* neboli první pozornost se zaměřuje na *osobu*. Druhému člověku, který nám svými slovy daruje sebe sama, je třeba naslouchat. Znamením tohoto naslouchání je čas, který druhému věnuji. To není otázka délky, ale aby druhý cítil, že můj čas patří jemu: čas, který potřebuje k tomu, aby mi mohl sdělit, co chce. Musí cítit, že mu naslouchám bezpodmínečně, aniž se budu urážet, pohoršovat, aniž budu podrážděný nebo se budu nudit. Takové je naslouchání Pána, který se připojí k učedníkům jdoucím do Emauz a jde s nimi dlouhý úsek cesty, která vede proti správnému směru (srov. Lk 24,13–35). Zatímco Ježíš předstírá, že musí jít dál, poté co oni dva dorazili domů, dojde jim, že jim daroval svůj čas, a v té chvíli mu darují i oni svůj čas, když mu nabídnou pohostinství. Toto pozorné a nezištné naslouchání ukazuje hodnotu, jakou pro nás má druhá osoba bez ohledu na její představy a životní rozhodnutí.

293. *Druhý způsob vcítění se* neboli druhá pozornost spočívá v *rozlišování*. To znamená najít správnou míru, v níž člověk odliší milost od pokušení. Mnohdy totiž to, co prolétne naší myslí, jsou jen pokušení, která nás vzdalují od naší správné cesty. Zde se musím ptát, co mi onen člověk přesně říká, co mi chce říct, jak si přeje, abych událostem jeho života rozuměl. To jsou otázky, které pomáhají k pochopení toho, jak jsou vzájemně propojena témata, která druhým člověkem hýbají, abychom vytušili, jaká je váha a rytmus jeho pocitů, které jsou touto logikou ovlivněny. Toto naslouchání slouží k rozpoznávání spásných slov dobrého ducha, který nám sděluje Pánovu pravdu, ale také léčky zlého ducha, jeho klamání a svádění. Je třeba mít odvalu, vnímavost a citlivost, které jsou nezbytné k tomu, abychom mohli druhým pomáhat poznat pravdu, nebo klamání či vytáčky.

294. *Třetí způsob vcítění se* neboli třetí pozornost spočívá v *naslouchání podnětům*, které jsou hnací silou druhého člověka. Je to hluboké naslouchání tomu, „kam by chtěl druhý skutečně jít“. Za tím, co v přítomnosti cítí nebo myslí, a za tím, co v minulosti udělal, je jeho pozornost upřena k tomu, kým by chtěl být. Někdy to vyžaduje, aby dotyčný nehleděl jen na to, co se mu líbí, na svá povrchní přání, ale na to, co je Pánu milejší, na jeho plán s životem dotyčného, který se projevuje v náklonnosti srdce, pod vnější slupkou zálib a pocitů. Toto naslouchání je pozornost vůči poslednímu úmyslu, který nakonec rozhoduje o životě, protože existuje někdo jako Ježíš, kdo těmto posledním záměrům srdce rozumí a váží si jich. Proto je stále připraven každému pomoci je poznat, a jemu stačí, když mu někdo řekne: „Pane, zachraň mě! Smiluj se nade mnou!“

295. Jen tehdy se duchovní rozlišování stane mocným nástrojem k tomu, abychom lépe následovali Pána.¹⁶¹ Tímto

způsobem dosahuje touha po poznání vlastního povolání nejvyšší intenzity, jiné kvality a vyšší úrovně, která mnohem lépe odpovídá důstojnosti života. Ostatně je to právě dobré duchovní rozlišování, které je cestou ke svobodě, jež osvětluje tuto jedinečnou skutečnost každé osoby, onu skutečnost, která k ní tak patří, která je tak osobní, že ji zná jen Bůh. Ostatní nemohou zvnějšku ani plně pochopit, ani dopředu vědět, jak se bude rozvíjet.

296. Proto když někdo naslouchá druhému tímto způsobem, musí v určité chvíli zmizet, aby nechal druhého jít cestou, kterou objevil. Zmizet, jako mizí Pán zrakům svých učedníků, když je nechá s hořícím srdcem, které se proměňuje v neodolatelný podnět vydat se na cestu (srov. Lk 24,31–33). Při návratu do společenství se emauzským učedníkům dostane potvrzení, že Pán skutečně vstal z mrtvých (srov. Lk 24,34).

297. Protože „čas je nadřazen prostoru“,¹⁶² musíme uvádět do chodu procesy a doprovázet, nikoli předepisovat cesty. Tyto procesy v osobách jsou vždycky jedinečné a svobodné. Neexistují jednoduché recepty, i když se všechny známky povolání jeví pozitivní, protože jde o to, „abychom pečlivě zvážili právě pozitivní faktory, aby se jeden nevyklučoval s druhým a vzájemně se nepotíraly tím, že se absolutizují a staví proti sobě. Totéž platí o negativních faktorech: nesmějí být paušálně a bez rozdílu zamítnuty, neboť v každém z nich může být skryta nějaká hodnota, jež čeká na to, aby byla odhalena a přivedena znovu ke své plné pravdě.“¹⁶³

298. Ale abys mohl na této cestě doprovázet druhé, je především nezbytné, abys ty sám měl zkušenost po ní jít. Tak to dělala Maria, když se ve svém mládí vypořádávala se svými otázkami a těžkostmi. Kéž obnoví tvé mládí silou své modlitby a stále tě provází svou mateřskou přítomností.

A NA ZÁVĚR ... JEDNO PŘÁNÍ

299. Drazí mladí lidé, mojí radostnou nadějí je, že vás uvidím, jak běžíte běh, který je před vámi, a že předbíháte ty, kdo jsou liknaví a bojácní. Běžte „přitahování tváří Krista, kterého tolik milujeme, kterému se klaníme v Nejsvětější eucharistii a kterého poznáváme v těle našich trpících bratří a sester. Kéž vás v tomto běhu žene Duch Svatý. Církev potřebuje vaši hbitost, vaši intuici, vaši víru. Potřebujeme je! A až dospějete tam, kam my jsme se ještě nedostali, mějte prosím trpělivost a počkejte na nás.“¹⁶⁴

*Loreto, u chrámu Svatého domku,
25. března, o slavnosti Zvěstování Páně 2019,
v sedmém roce mého pontifikátu*

Franciscus

POZNÁMKY

- 1 Řecké slovo, které znamená „nový“, se užívá pro výraz „mladý“.
- 2 *Vyznání*, X, 27: PL 32, 795.
- 3 Sv. Irenej, *Proti bludným naukám*, II, 22, 4: PG 7, 784.
- 4 *Závěrečný dokument XV. všeobecného řádného zasedání biskupské synody*, 60 (dále jen ZD). Dostupný na: https://cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/28563_28563/zaverecny-dokument-synody-final.pdf
- 5 *Katechismus katolické církve*, čl. 515.
- 6 *Tamtéž*, 517.
- 7 *Katecheze* (27. června 1990), 2–3: *Insegnamenti* 13, 1 (1990), 1680–1681.
- 8 Posynodní apoštolská exhortace *Amoris laetitia* (19. března 2016) 182: AAS 108 (2016), 384.
- 9 ZD 63.
- 10 *Poselství lidstvu: Mladým lidem* (8. prosince 1965): AAS 58 (1966), 18.
- 11 *Tamtéž*.
- 12 ZD 1.
- 13 *Tamtéž*, 8.
- 14 *Tamtéž*, 50.
- 15 *Tamtéž*, 53.
- 16 Srov. 2. vatikánský koncil, Věřoučná konstituce *Dei Verbum*, 8.
- 17 ZD 150.
- 18 *Promluva při vigílii s mládeží při 34. světovém dnu mládeže v Panamě* (26. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 28.–29. ledna 2019, 6.
- 19 *Modlitba na závěr křížové cesty 34. světového dne mládeže v Panamě* (25. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 27. ledna 2019, 12.
- 20 ZD 65.
- 21 *Tamtéž*, 167.
- 22 Sv. Jan Pavel II., *Promluva k mládeži v Turíně* (13. dubna 1980), 4: *Insegnamenti* 3, 1 (1980), 905.
- 23 Benedikt XVI., *Poselství k 27. světovému dni mládeže* (15. března 2012): AAS 104 (2012), 359.
- 24 ZD 8.

- 25 *Tamtěž.*
- 26 *Tamtěž*, 10.
- 27 *Tamtěž*, 11.
- 28 *Tamtěž*, 12.
- 29 *Tamtěž*, 41.
- 30 *Tamtěž*, 42.
- 31 *Promluva k mládeži v Manile* (18. ledna 2015): *L'Osservatore Romano*, 19.–20. ledna 2015, 7.
- 32 ZD 34.
- 33 *Dokument z předsynodního setkání na přípravu 15. shromáždění všeobecné řádné biskupské synody* (24. března 2018), I, 1.
- 34 ZD 39.
- 35 *Tamtěž*, 37.
- 36 Srov. encyklika *Laudato si'* (24. května 2015), 106: AAS 107 (2015), 889–890.
- 37 ZD 37.
- 38 *Tamtěž*, 67.
- 39 *Tamtěž*, 21.
- 40 *Tamtěž*, 22.
- 41 *Tamtěž*, 23.
- 42 *Tamtěž*, 24.
- 43 *Dokument z Předsynodního setkání na přípravu 15. všeobecného řádného shromáždění biskupské synody* (24. března 2018), I, 4.
- 44 ZD 25.
- 45 *Tamtěž.*
- 46 *Tamtěž*, 26.
- 47 *Tamtěž*, 27.
- 48 *Tamtěž*, 28.
- 49 *Tamtěž*, 29.
- 50 *Projev na závěr setkání o „Ochraně nezletilých v církvi“* (24. února 2019): *L'Osservatore Romano*, 25.–26. února 2019, 10.
- 51 ZD 29.

- 52 *Dopis Božímu lidu* (20. srpna 2018), 2: *L'Osservatore Romano*, 20.–21. srpna 2018, 7.
- 53 ZD 30.
- 54 *Promluva na 1. plenárním zasedání 15. všeobecné řádné biskupské synody* (3. října 2018): *L'Osservatore Romano*, 5. října 2018, 8.
- 55 ZD 31.
- 56 *Tamtéž*.
- 57 2. vatikánský koncil, Pastorální konstituce *Gaudium et spes*, 1.
- 58 ZD 31.
- 59 *Tamtéž*.
- 60 *Promluva na zakončení setkání o „Ochraně nezletilých v církvi“* (24. února 2019): *L'Osservatore Romano*, 25.–26. února 2019, 11.
- 61 Francisco Luis Bernárdez, „Soneto“, in *Cielo de tierra*, Buenos Aires, 1937.
- 62 Apoštolská exhortace *Gaudete et exsultate* (19. března 2018), 140.
- 63 *Homilie při mši na 31. světovém dnu mládeže v Krakově* (31. července 2016): AAS 108 (2016), 923.
- 64 *Promluva při zahajovacím ceremoniálu 34. světového dne mládeže v Panamě*, (24. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 26. ledna 2019, 12.
- 65 Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), 1: AAS 105 (2013), 1019.
- 66 *Tamtéž*, 3.
- 67 *Promluva při vigílii 34. světového dnu mládeže v Panamě* (26. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 28.–29. ledna 2019, 6.
- 68 *Promluva při setkání s mladými lidmi během synody* (6. října 2018): *L'Osservatore Romano*, 8.–9. října 2018, 7.
- 69 Benedikt XVI., Encyklika *Deus caritas est* (25. prosince 2005), 1: AAS 98 (2006), 217.
- 70 Pedro Arrupe, *Enamórate*.
- 71 Sv. Pavel VI., *Promluva k blahověštění Nunzia Sulprizia* (1. prosince 1963): AAS 56 (1964), 28.
- 72 ZD 65.
- 73 *Homilie při mši s mládeží v Sydney* (2. prosince 1970): AAS 63 (1971), 64.
- 74 *Vyznání*, I, 1, 1: PL 32, 661.
- 75 *Dio è giovane. Una conversazione con Thomas Leoncini*, Milano 2018, 16.

- 76 ZD 68.
- 77 *Promluva k mládeži v Cagliari* (22. září 2013): AAS 105 (2013), 904–905.
- 78 Srov. *Pět chlebů a dvě ryby. Radostné svědectví víry vzešlé z vězeňských temnot*, Praha: Paulínky, 2004.
- 79 Švýcarská biskupská konference, *Prendre le temps: pour toi, pour moi, pour nous*, 2. února 2018.
- 80 Srov. sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologiae* II-II, q. 23, art. 1.
- 81 *Promluva k dobrovolníkům 34. světového dne mládeže v Panamě* (27. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 28.–29. ledna 2019, 11.
- 82 Sv. Oscar Romero, *Homilie* (6. listopadu 1977): *Su pensamiento*, I-II, San Salvador 2000, 312.
- 83 *Promluva při slavnostním zahájení 34. světového dne mládeže v Panamě* (24. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 26. ledna 2019, 12.
- 84 Srov. *Setkání s mládeží v národní svatyni Maipú, Santiago de Chile* (17. ledna 2018): *L'Osservatore Romano*, 19. ledna 2018, 7.
- 85 Srov. Romano Guardini, *Životní období. Jejich etický a pedagogický význam*, Praha 1997, s. 25.
- 86 Apoštolská exhortace *Gaudete et exsultate* (19. března 2018), 11.
- 87 *Duchovní píseň B*, Předmluva, 2.
- 88 *Tamtéž*, XIV–XV, 2.
- 89 Biskupská konference Rwandy, *List katolických biskupů věřícím ve zvláštním roce smíření ve Rwandě*, Kigali (18. ledna 2018), 17.
- 90 *Pozdrav mladým lidem z Kulturního centra otce Félix Varely v Havaně* (20. září 2015): *L'Osservatore Romano*, 21.–22. září 2015, 6.
- 91 ZD 46.
- 92 *Promluva při vigílii na 28. světovém dnu mládeže v Rio de Janeiro* (27. července 2013): AAS 105 (2013), 663.
- 93 *Ustedes son la luz del mundo*, promluva v Cerro San Cristóbal, Chile, 1940: <https://www.padrealbertohurtado.cl/escritos-2/>.
- 94 *Homilie při mši svaté na 28. světovém dnu mládeže v Rio de Janeiro* (28. července 2013): AAS 105 (2013), 665.
- 95 Korejská katolická biskupská konference, *Pastýřský list k příležitosti 150. výročí mučedníků zabitých během pronásledování Byeong-in* (30. března 2016).
- 96 Srov. *Homilie při mši svaté na 34. světovém dnu mládeže v Panamě* (27. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 28.–29. ledna 2019, 12.

- 97 Modlitba „Pane, učniň mě nástrojem svého pokoje“, inspirovaná sv. Františkem z Assisi.
- 98 *Promluva při vigílii na 34. světovém dnu mládeže v Panamě* (26. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 28.–29. ledna 2019, 6.
- 99 ZD 14.
- 100 Srov. encyklika *Laudato si'* (24. května 2015), 145: AAS 107 (2015), 906.
- 101 *Videoposelství k Světovému setkání domorodé mládeže v Panamě* (17.–21. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 19. ledna 2019, 8.
- 102 ZD 35.
- 103 Srov. *List mládeži*, I, 2: PG 31, 565.
- 104 Srov. *La saggezza del tempo. In dialogo con Papa Francesco sulle grandi questioni della vita*. A cura di Antonio Spadaro, Venezia 2018.
- 105 *Tamtěž*, 12.
- 106 *Tamtěž*, 13.
- 107 *Tamtěž*.
- 108 *Tamtěž*.
- 109 *Tamtěž*, 162–163.
- 110 Eduardo Pironio, *Poselství mladým Argentincům při národním setkání mládeže v Cordobě* (12.–15. září 1985), 2.
- 111 ZD 123.
- 112 Romano Guardini, *Das Wesen des Christentums / Die neue Wirklichkeit des Herrn*, Mainz 71991, 14.
- 113 Čl. 165: AAS 105 (2013), 1089.
- 114 *Promluva při návštěvě Domu milosrdného Samaritána v Panamě* (27. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 28.–29. ledna 2019, 10.
- 115 ZD 36.
- 116 Srov. apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* (8. prosince 2017), 4: AAS 110 (2018), 7–8.
- 117 *Promluva při setkání se studenty a akademickým světem na náměstí Sv. Dominika v Bologni* (1. října 2017): AAS 109 (2017), 1115.
- 118 ZD 51.
- 119 ZD 47.
- 120 *Sermo* 256, 3: PL 38, 1193 [česky in: *Denní modlitba církve, Modlitba se čtením, 2. čtení soboty 34. týdne v liturgickém mezidobí*].

- 121 ZD 47.
- 122 *Promluva k delegaci „Special Olympics International“* (16. února 2017): *L'Osservatore Romano*, 17. února 2017, 8.
- 123 *List mládeži*, VIII, 11–12: PG 31,580.
- 124 Argentinská biskupská konference, *Declaración de San Miguel*, Buenos Aires, 1969, X, 1.
- 125 Rafael Tello, *La nueva evangelización*, Tomo II (Anexos I y II), Buenos Aires, 2013, 111.
- 126 Srov. apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), 44–45: AAS 105 (2013), 1038–1039.
- 127 ZD 70.
- 128 ZD 117.
- 129 ZD 4.
- 130 Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), 124: AAS 105 (2013), 1072.
- 131 *Tamtéž*, 122: 1071.
- 132 ZD 9.
- 133 *Dokument z předsynodního setkání pro přípravu 15. všeobecného řádného shromáždění biskupské synody* (24. března 2018), 12.
- 134 *Tamtéž*, 10.
- 135 ZD 15.
- 136 Čl. 2.
- 137 Věřoučná konstituce *Lumen gentium*, 11.
- 138 *Promluva při vigílii s mládeží při 34. světovém dni mládeže v Panamě* (26. ledna 2019): *L'Osservatore Romano*, 28.–29. ledna 2019, 6.
- 139 Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), 273: AAS 105 (2013), 1130.
- 140 Sv. Pavel VI., Encyklika *Populorum progressio* (26. března 1967), 15: AAS 59 (1967), 265.
- 141 *Meditación de Semana Santa para jóvenes*, napsaná na palubě jedné nákladní lodi při návratu ze Spojených států amerických, 1946: <https://www.padre-albertohurtado.cl/escritos-2/>.
- 142 *Setkání s umbrijskou mládeží v Assisi* (4. října 2013): AAS 105 (2013), 921.
- 143 Posynodní apoštolská exhortace *Amoris laetitia* (19. března 2016), 150: AAS 108 (2016), 369.

-
- 144 *Audience mládeži diecéze Grenoble-Vienne, Francie* (17. září 2018): *L'Osservatore Romano*, 19. září 2018, 8.
- 145 ZD 32.
- 146 *Setkání s dobrovolníky 28. světového dne mládeže v Rio de Janeiro* (28. července 2013): *Insegnamenti*, 1, 2 (2013), 125.
- 147 Kolumbijská biskupská konference, *Mensaje Cristiano sobre el matrimonio* (14. května 1981).
- 148 Biskupská konference Spojených států amerických, *Sons and Daughters of Light: A Pastoral Plan for Ministry with Young Adults*, 12. listopadu 1996, I, 3.
- 149 Encyklika *Laudato si'* (24. května 2015), 128: AAS 107 (2015), 898.
- 150 *Tamtéž*, 125: 897.
- 151 ZD 40.
- 152 Apoštolská exhortace *Gaudete et exsultate* (19. března 2018), 167.
- 153 *Tamtéž*, 168.
- 154 *Tamtéž*, 170.
- 155 ZD 108.
- 156 *Tamtéž*.
- 157 Apoštolská exhortace *Gaudete et exsultate* (19. března 2018), 171.
- 158 *Tamtéž*, 172.
- 159 *Promluva při modlitební vigílii v rámci přípravy na 34. světový den mládeže, bazilika Santa Maria Maggiore* (8. dubna 2017): AAS 109 (2017), 447.
- 160 Romano Guardini, *Životní období...*, op. cit., s. 25.
- 161 Srov. apoštolská exhortace *Gaudete et exsultate* (19. března 2018), 169.
- 162 Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), 222: AAS 105 (2013), 1111.
- 163 Sv. Jan Pavel II., Posynodní apoštolská exhortace *Pastores dabo vobis* (25. března 1992), 10: AAS (1992), 672.
- 164 *Modlitební setkání s italskou mládeží v Circo Massimo v Římě* (11. srpna 2018): *L'Osservatore Romano*, 13.–14. srpna 2018, 6.

Papež František
CHRISTUS VIVIT
Kristus žije

Posynodní apoštolská exhortace
k mladým lidem i k celému Božímu lidu
z 25. března 2019

Z italského originálu *Esortazione apostolica post-sinodale*
CHRISTUS VIVIT
del Santo Padre Francesco ai giovani e a tutto il popolo di Dio,
s přihlédnutím k dalším jazykovým verzím (www.vatican.va),
přeložil Jaroslav Brož

Vydalo Karmelitánské nakladatelství v Praze v roce 2019
jako svou 2275. publikaci

Edice *Dokumenty*

Odpovědný redaktor Pavel Mareš

Foto na obálce neneo / Shutterstock.com

Obálka, grafická úprava a sazba Studio Jakub Kubů

Tisk FINIDR, s. r. o., Český Těšín